ACORD FINANCIAR

Cooperare transfrontalieră

Condiții speciale

Comisia Europeană, în continuare „**Comisia**", reprezentant al Uniunii Europene, în continuare „**UE**",

Guvernul Republicii Moldova, în continuare „**Țară Partener al programului de cooperare transfrontalieră**",

și

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice din România

în continuare „**Autoritatea de management**",

numite împreună „Părți"

au convenit asupra următoarelor:

Articolul 1 - Scopul

1.1.UE acceptă să contribuie la finanțarea următorului program operațional comun descris în Anexa II:

Programul Operațional Comun „România - Moldova" 2014-2020 pentru Programul de cooperare transfrontalieră ENI (Instrument European de Vecinătate) pentru anii 2014-2020 („Programul").

ENI-CBC/2015/039-010

1.2. Acest program este finanțat din Instrumentul European de Vecinătate[1], Fondul European de Dezvoltare Regională Europeană[2] și Instrumentul pentru asistență preaderare II[3].

Articolul 2 – Costul total estimat și contribuția financiară a Uniunii

2.1. Costul total al programului este estimat la 89,100,000.euro.

---

[1] Regulamentul (UE) Nr 232/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2014 de isntituire a unui instrument european de vecinătate, OJ L 77, 15.3.2014, p. 27.

[2] Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul European de Dezvoltare Regională și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006, OJ L 347, 20.12.2013, p. 289.

[3]Regulamentul (UE) Nr 231/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2014 de instituire a unui instrument de asistență pentru preaderare (IPA II)

2.2 Contribuţia maximă a Uniunii Europene pentru acest program este de 81,000,000 euro. Defalcarea contribuţiei financiare a UE este prezentată în bugetul inclus în program (Anexa II).

2.3 Cofinanţarea va fi în valoare de cel puţin 10% din contribuţia Uniunii Europene pentru acest program şi va fi prezentată în program (Anexa II).

Articolul 3 – Contribuţia Ţării Partener în programul CBC

3.1 Dacă există o contribuţie financiară sau de personal de către Ţara Partener în programul CBC, aceasta va fi indicată în program (Anexa II).

Articolul 4 - Implementare

Acest program este implementat în cadrul managementului comun în conformitate cu Regulamentul de Implementare (UE) Nr. 897/2014 al Comisiei [4], precum şi dispoziţiile stabilite în prezentul Acord Financiar, care include aceste Condiţii Speciale şi Anexele.

Articolul 5 – Perioada de executare

Perioada de executare a Acordului Financiar, care este definită în articolul 3 al Anexei I (Condiţii Generale), începe de la intrarea în vigoare a prezentului Acord Financiar şi expiră cel târziu la 31 decembrie 2024.

Articolul 6 - Date de contact

Toată corespondenţa ce ţine de implementarea prezentului Acord Financiar urmează să fie în formă scrisă şi să se refere expres la acţiunea, identificată în articolul 1 al prezentelor Condiţii Speciale şi va fi transmisă la următoarele adrese:

a) pentru Comisie

Direcţia Generală Vecinătate şi Negocieri privind Extinderea – DG NEAR
Dl Mathieu BOUSQUET,
Directorul Unităţii Georgia, Moldova şi Cooperarea Transfrontalieră (C1)
Sediul L-15 04/058
B-1049 Bruxelles
Belgia

[4] Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014 al Comisiei din 18 august 2014 de stabilire a unor dispoziţii specifice privind punerea în aplicare a programelor de cooperare transfrontalieră finanţate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 232/2014 al Parlamentului European şi al Consiliului de instituire a unui instrument european de vecinătate (OJ L 244, 19.8.2014, p. 12).

b) pentru Țara Partener a Programului CBC

Cancelaria de Stat a Republicii Moldova
Dna Lilia PĂLII, Secretar General al Guvernului
Clădirea Guvernului, str. Piața Marii Adunări Naționale nr. 1
Chișinău MD 2033
Republica Moldova

c) pentru Autoritatea de Management

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
17 Apolodor str.,North Wing, sector 5
050741 Bucharest
București, Sectorul 5, str. Apolodor 17
România

Articolul 7 - Cooperarea cu Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF)

Punctul de legătură al Țării Partener al Programului CBC, care are puteri corespunzătoare pentru a coopera direct cu Oficiul European de Luptă Antifraudă în vederea facilitării activităților operaționale ale OLAF va fi Centrul Național Anticorupție, după cum este definit în Program (Anexa II).

Articolul 8 – Cuprinsul Contractului de Finanțare

8.1 Prezentul Contract de Finanțare este compus din:

(a) prezentele Condiții Speciale;

(b) Anexa I: Condiții Generale

(c) Anexa II: Programul

8.2. În cazul unui conflict între, pe de o parte, prevederile Anexei I și II și, pe de altă parte, prevederile prezentelor Condiții Speciale, ultimele au prioritate.

Articolul 9 – Prevederile care derogă sau completează Anexa I (Condiții Generale)

Articolului 4.1din AnexaI (Condiții Generale) trebuie să fie suplinite după cum urmează:

"În acest scop, beneficiarii din statul partener al Programului de Cooperare Transfrontalieră va utiliza formularele indicate în Ghidul Aplicantului"

Articolul 10 – Intrarea în vigoare

Prezentul Contract de Finanțare intră în vigoare la data la care Comisia primește notificarea din partea Țării Partener, care confirmă îndeplinirea procedurilor interne necesare pentru intrarea în vigoare. Comisia informează Țara Partener despre data recepționării notificării. Prezentul Contract de Finanțare nu va intra în vigoare dacă o astfel de notificare nu va fi recepționată de către Comisie la data de 31 iunie 2017.

Întocmit în 3 exemplare originale, 1 exemplar este înmânat Comisiei și 1 exemplar pentru Țara Partener și 1 exemplar pentru Autoritatea de Management.

PENTRU COMISIE	PENTRU ȚARA PARTENER	PENTRU AUTORITATEA DE MANAGEMENT
Dl Lawrence MEREDITH Director Vecinătatea de Est	Dna Lilia PALII Secretarul General al Guvernului	Vasile DINCU, Vice Prim Ministru Ministru al Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
Semnătura	Semnătura	Semnătura
Data:	Data:	Data:

DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

ANEXA I - CONDIȚII GENERALE

Articolul 1 - Finanțarea prin program

1.1 Contribuția Uniunii va fi limitată la valoarea prevăzută în prezentul Acord de finanțare.

1.2 Furnizarea contribuției din partea Uniunii va fi condiționată de îndeplinirea de către Țara parteneră în cadrul CTF a obligațiilor prevăzute în prezentul Acord de finanțare.

Articolul 2 - Principii generale de implementare

2.1 Programul se desfășoară conform Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014[1] și Programului (Anexa II).

2.2 Programul va fi implementat de Autoritatea de management, sub supravegherea generală a Comitetului comun de monitorizare și, atunci când este cazul, a Comisiei Europene. Țara parteneră în cadrul CTF face parte din Comitetul comun de monitorizare.

Articolul 3 - Perioada de execuție

3.1 Perioada de execuție a prezentului Acord de finanțare cuprinde următoarele faze:

(a) o fază de implementare a proiectului, care se va încheia cel târziu la 31 decembrie 2022. Contractele pentru mari proiecte de infrastructură alese prin atribuire directă se vor semna, iar contribuția la instrumentele financiare se va furniza înainte de 30 iunie 2019. Contractele pentru toate celelalte proiecte se vor semna înainte de 31 decembrie 2021. Toate activitățile din cadrul proiectelor finanțate prin Program se vor încheia cel târziu la data respectivă;

(b) o fază de asistență tehnică, ce se va încheia la 30 septembrie 2024. Toate activitățile de asistență tehnică finanțate prin Program se vor încheia cel târziu la data respectivă;

(c) o fază de încheiere, inclusiv încheierea financiară a tuturor contractelor semnate în cadrul Programului, plata sau rambursarea soldului final și dezangajarea alocărilor rămase. Fără a aduce atingere articolului 19 alineatul (3) din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014, această fază se va încheia cel târziu la 31 decembrie 2024. Activitățile legate de încheierea Programului se pot efectua până la 30 septembrie 2024. Autoritatea de management transmite un raport final aprobat de Comitetul comun de monitorizare până la 30 septembrie 2024.

3.2 Fără a aduce atingere dispozițiilor de la alineatul 1 din prezentul articol și în așteptarea intrării în vigoare a prezentului Acord de finanțare, pot fi implementate cu Țara parteneră în cadrul CTF acț iunile pregătitoare finanțate din bugetul de asistență tehnică al Programului (Anexa II), prevăzute la articolul 16 alineatele (1) și (3) din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014.

3.3 Comisia va dezangaja automat orice parte a unui angajament bugetar pentru un Program care, până la data de 31 decembrie a celui de-al cincilea an după anul angajamentului bugetar, nu a fost folosită

[1]Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014 al Comisiei din 18 august 2014 de stabilire a unor dispoziții specifice privind punerea în aplicare a programelor de cooperare transfrontalieră finanțate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 232/2014 al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui instrument european de vecinătate (JO L 244, 19.8.2014, p. 12).

pentru prefinanțare sau pentru efectuarea de plăți finale și în orice caz până la cel târziu 30 septembrie 2024, cu excepția situațiilor specifice prevăzute la articolul 65 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014.

Articolul 4 - Atribuirea contractelor de achiziții și asistența financiară acordată părților terțe de către beneficiari sau de către Țara parteneră în cadrul CTF

4.1 Procedurile pentru contractele de achiziții și asistența financiară acordată părților terțe de către un beneficiar stabilit în Țara parteneră în cadrul CTF, necesare pentru implementarea unui proiect, vor fi cele prevăzute la titlul VII capitolul 4 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014, cu excepția articolului 52 alineatul (1).

4.2 Dacă implementarea planului anual de utilizare a bugetului de asistență tehnică necesită efectuarea de achiziții de către o entitate din Țara parteneră în cadrul CTF, contractele vor fi atribuite și în conformitate cu titlul VII capitolul 4 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014, cu excepția articolului 52 alineatul (1). Achizițiile efectuate de sucursale vor fi limitate la costuri uzuale de funcționare și la costuri pentru activități de comunicare și vizibilitate.

Articolul 5 - Norme privind naționalitatea și originea

5.1 Normele de eligibilitate pentru participarea la procedurile prevăzute la articolul 4 sunt cele prevă zute la articolele 8 și 9 din Regulamentul (UE) nr. 236/2014 al Parlamentului European și al Consiliului[2]. Atunci când în Program (Anexa II) sunt definite norme de eligibilitate mai specifice pentru participarea la apelurile de propuneri, în conformitate cu articolul 8 alineatul (7) din Regulamentul (UE) nr. 236/2014, se vor aplica și aceste norme.

5.2 Toate achizițiile efectuate în cadrul unui contract prevăzut la articolul 4 trebuie să provină dintr-o ț ară eligibilă, conform articolelor 8 și 9 din Regulamentul (UE) nr. 236/2014.

Articolul 6 - Facilitarea vizei și dreptul la reședință și la stabilire

6.1 Atunci când natura achiziției sau a contractului de finanțare justifică acest lucru, inclusiv în cazul contractelor de achiziții și al asistenței financiare acordate de beneficiari părților terțe, Țara parteneră î n cadrul CTF acordă persoanelor fizice și juridice care participă la procedurile de achiziție și de finanț are, inclusiv la atribuirea directă, un drept provizoriu de stabilire și de reședință în Țara parteneră în cadrul CTF. Acest drept rămâne valabil timp de o lună de la atribuirea contractului.

6.2 Atunci când se aplică un acord de facilitare a vizei, care include dispoziții detaliate în acest sens, se aplică și dispozițiile de față. În toate celelalte cazuri, Țara parteneră în cadrul CTF își aplică regimul cel mai favorabil privind vizele sau stabilește proceduri de facilitare pentru emiterea de vize pentru persoane fizice și persoanele ce reprezintă persoanele juridice care participă la procedurile de achiziție și de finanțare.

6.3 Țara parteneră în cadrul CTF va acorda de asemenea antreprenorilor, subcontractanților, beneficiarilor de finanțare, oricărui beneficiar de asistență financiară și persoanelor fizice ale căror

[2] Regulamentul (UE) nr. 236/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2014 de stabilire a normelor și procedurilor comune pentru punerea în aplicare a instrumentelor Uniunii pentru finanțarea acțiunii externe (JO L 77, 15.3.2014, p. 95).

servicii sunt necesare pentru derularea contractului și membrilor familiilor acestora drepturi similare celor prevăzute la articolele 6.1 și 6.2 pe perioada implementării Programului sau a unui proiect.

Articolul 7 - Dispoziții fiscale și vamale

7.1 Țara parteneră în cadrul CTF aplică în cazul contractelor de achiziții și de finanțare, inclusiv în cazul achizițiilor și al asistenței financiare acordate părților terțe de către beneficiari finanțați de Uniune, cele mai favorabile regimuri fiscale și vamale aplicate statelor sau organizațiilor internaționale de dezvoltare cu care are legături, prin procedurile naționale aplicabile.

7.2 Atunci când se aplică un acord-cadru, care include dispoziții mai detaliate în acest sens, se aplică și dispozițiile de față. Acordul-cadru trebuie înțeles drept acoperind integral costurile Programului/proiectului, inclusiv contribuția din partea Uniunii și orice cofinanțare.

Articolul 8 - Dispoziții privind schimbul valutar și transferul de fonduri

8.1 Țara parteneră în cadrul CTF își aplică propriile reglementări naționale privind schimbul valutar fără discriminări și autorizează importul sau achiziția de valută străină necesară. În cazul procedurilor desfășurate în alte monede decât euro, suma se transformă în euro folosind metoda cursului de schimb menționată în Program (Anexa II) pentru luna de lansare a procedurii.

8.2 Țara parteneră în cadrul CTF ia măsuri pentru a facilita oricărui beneficiar (public sau privat) sau oricărui antreprenor, dacă este cazul:

i) deschiderea de conturi bancare specifice proiectului, inclusiv conturi în euro;

ii) efectuarea de plăți conform dispozițiilor din contractul de finanțare, pentru implementarea tuturor activităților necesare implementării Programului/proiectului, inclusiv posibilitatea de primul beneficiar să redistribuie valoarea finanțării celorlalți beneficiari.

8.3 Atunci când se aplică un acord-cadru, care include dispoziții mai detaliate în acest sens, se aplică și dispozițiile de față.

Articolul 9 - Utilizarea studiilor

Contractul referitor la orice studiu finanțat în cadrul prezentului Acord de finanțare include dreptul ca Țara parteneră în cadrul CTF și Comisia să folosească studiul, să îl publice sau să îl divulge unor terțe părți.

Articolul 10 - Obligația de cooperare

10.1 Țara parteneră în cadrul CTF va coopera pe deplin cu Autoritatea de management, cu Autoritatea de audit, astfel cum sunt prevăzute în Program (Anexa II) și cu Comisia și va sprijini funcționarea eficientă a sistemelor de management și de control, astfel cum este descris în Program (Anexa II).

10.2 Țara parteneră în cadrul CTF va desemna unul sau mai mulți reprezentanți în Comitetul comun de monitorizare.

10.3 Țara parteneră în cadrul CTF desemnează o Autoritate națională care își asumă răspunderea pentru implementarea Programului (Anexa II) pe propriul său teritoriu, conform dispozițiilor din prezentul Acord de finanțare. Autoritatea națională va coopera pe deplin cu Autoritatea de

management și cu Comisia și va sprijini sistemele de management și de control, astfel cum este descris în Program (Anexa II).

10.4 Țara parteneră desemnează un punct de contact de control care va sprijini Autoritatea de management în activitățile sale de control, conform Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014.

10.5 Țara parteneră desemnează un reprezentant în cadrul Grupului de auditori, conform Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014.

Articolul 11 - Confidențialitatea

11.1 Fără a aduce atingere articolului 13, Țara parteneră în cadrul CTF și Comisia păstrează confidențialitatea oricărui document, a informațiilor și a altor materiale ce au legătură directă cu implementarea prezentului Acord de finanțare, care sunt clasificate drept confidențiale.

11.2 Părțile obțin aprobarea prealabilă scrisă a celeilalte înainte de a divulga public astfel de informații.

11.3 Părțile au în continuare obligația de confidențialitate, timp de cel puțin cinci ani de la finalul perioadei de execuție.

Articolul 12 - Vizibilitatea

12.1 Programul și orice proiect finanțat prin Program (Anexa II) vor face obiectul unor măsuri adecvate de comunicare și informare. Cu excepția cazului în care se stabilește în mod diferit, Țara parteneră în cadrul CTF ia măsurile necesare pentru a asigura vizibilitatea finanțării din partea Uniunii pe teritoriul său.

12.2 Aceste măsuri de comunicare și informare respectă strategia de comunicare inclusă în Program și planul anual de informare și de comunicare derulat de Autoritatea de management.

Articolul 13 - Verificările și controalele efectuate de Autoritatea de management, de Autoritatea de audit, de Comisie, de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) și de Curtea de Conturi Europeană

13.1 Țara parteneră în cadrul CTF va asista și va sprijini verificările și controalele efectuate de Autoritatea de management, de Autoritatea de audit, de Comisie, de OLAF și de Curtea de Conturi Europeană, la solicitarea acestora.

Țara parteneră în cadrul CTF este de acord ca Autoritatea de management, Autoritatea de audit, Comisia, OLAF și Curtea de Conturi Europeană să efectueze verificări documentare și inopinate privind utilizarea finanțării în cadrul Programului/proiectului conform prezentului Acord de finanțare și să deruleze un audit complet, dacă este necesar, pe baza documentelor justificative pentru evidențele și documentele contabile și a oricăror alte documente referitoare la finanțarea Programului/proiectului, pe întreaga durată a prezentului Acord de finanțare și timp de cinci ani de la data plății soldului pentru Program.

13.2 Fără a aduce atingere dispoziţiilor de la articolul 16.1, înregistrările referitoare la audituri, apeluri, litigii sau la urmărirea revendicărilor ce rezultă din derularea Programului/proiectelor vor fi pă strate până la finalizarea acestor audituri, apeluri, litigii sau revendicări.

13.3 Ţara parteneră în cadrul CTF înţelege că OLAF poate efectua verificări şi controale inopinate conform procedurilor prevăzute în dreptul Uniunii pentru protecţia intereselor financiare ale Uniunii î mpotriva fraudei şi a altor nereguli.

În acest scop, Ţara parteneră în cadrul CTF acordă funcţionarilor Autorităţii de management, ai Autorităţii de audit, ai Comisiei, ai OLAF şi ai Curţii de Conturi Europene, precum şi agenţilor autorizaţi ai acestora, acces în spaţiile şi unităţile unde se derulează operaţiuni finanţate în temeiul prezentului Acord de finanţare, inclusiv la sistemele lor informatice, precum şi la orice documente şi date informatice privind managementul tehnic şi financiar al acestor operaţiuni şi va lua măsurile necesare pentru a le facilita activitatea. Accesul agenţilor autorizaţi ai Comisiei, ai OLAF şi ai Curţii de Conturi Europene se acordă în condiţii de strictă confidenţialitate faţă de terţi, fără a se aduce atingere obligaţiilor de drept public ce trebuie respectate. Documentele trebuie să fie accesibile şi să fie arhivate într-o manieră care să permită inspectarea lor cu uşurinţă, Ţara parteneră în cadrul CTF având obligaţia de a informa Comisia, OLAF sau Curtea de Conturi Europeană cu privire la locul exact unde sunt păstrate acestea.

13.4 Verificările şi auditurile descrise mai sus se aplică şi activităţilor antreprenorilor, subcontractanţ ilor, beneficiarilor de finanţare şi oricărui beneficiar de asistenţă financiară care a primit finanţare din partea Uniunii. În acest scop, Ţara parteneră în cadrul CTF se asigură, prin dispoziţii contractuale şi orice alte mijloace aflate la dispoziţia sa, că aceste persoane au aceleaşi obligaţii legale faţă de Autoritatea de management, Autoritatea de audit, Comisie, OLAF şi Curtea de Conturi Europeană ca Ţara parteneră în cadrul CTF şi că propria sa documentaţie poate remedia orice lacună în punerea în aplicare a acestor obligaţii.

13.5 Ţara parteneră în cadrul CTF şi Autoritatea de management vor fi informate de agenţii sau auditorii externi desemnaţi/autorizaţi de Comisie, de OLAF sau de Curtea de Conturi Europeană cu privire la misiunile inopinate. Acelaşi lucru se va întâmpla şi atunci când aceste misiuni inopinate sunt efectuate de Autoritatea de management sau de Autoritatea de audit.

Articolul 14 - Prevenirea neregulilor, a fraudei şi a corupţiei

14.1 Ţara parteneră în cadrul CTF va informa imediat Autoritatea de management şi Comisia cu privire la orice element adus în atenţia sa, care generează suspiciuni de nereguli, fraudă sau corupţie şi cu privire la orice măsură adoptată sau planificată pentru a gestiona aceste situaţii.

14.2 Ţara parteneră în cadrul CTF se va asigura şi va verifica în mod regulat, prin proceduri naţionale corespunzătoare, că operaţiunile finanţate cu fonduri ale Uniunii au fost implementate în mod corespunzător. Ea va lua măsurile necesare pentru a preveni neregulile,fraudele şi la solicitarea Autorităţii de management sau a Comisiei, va urmări recuperarea fondurilor plătite în mod necorespunzător.

„Neregulă" înseamnă orice încălcare a Acordului de finanţare, a contractelor de implementare sau a dreptului Uniunii, ce se datorează unei acţiuni sau unei omisiuni comise de către orice persoană, care are sau ar avea efectul de a prejudicia fondurile Uniunii, conducând la reducerea sau la pierderea

integrală a veniturilor datorate Uniunii, sau printr-o cheltuială nejustificată. „Fraudă" înseamnă orice acțiune sau omisiune intenționată referitoare la:

- utilizarea sau prezentarea de declarați sau documente false, incorecte sau incomplete, ce conduc la alocarea sau reținerea necorespunzătoare a fondurilor din bugetul general al Uniunii;

- necomunicarea de informații, cu încălcarea unei obligații specifice și având același efect;

- utilizarea necorespunzătoare a fondurilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate inițial.

14.3 Țara parteneră în cadrul CTF se angajează să ia orice măsură corespunzătoare pentru a preveni, a depista și a pedepsi orice practici de corupție activă sau pasivă pe perioada implementării Acordului de finanțare.

„Corupție pasivă" înseamnă acțiunea deliberată a unui funcționar care, în mod direct sau printr-un intermediar, solicită sau primește avantaje de orice fel, pentru el însuși sau pentru o terță parte, sau care acceptă o promisiune privind un astfel de avantaj, în sensul acționării sau al neacționării în conformitate cu obligațiile sale sau în exercițiul funcției sale, cu încălcarea obligațiilor sale oficiale, care afectează sau ar afecta interesele financiare ale Uniunii.

„Corupție activă" reprezinta acțiunea deliberată a unei persoane care promite sau oferă, în mod direct sau printr-un intermediar, un avantaj de orice fel unui funcționar, în nume propriu sau pentru o parte terță, în sensul ca acesta să acționeze sau să nu acționeze în conformitate cu obligațiile sale sau în exercițiul funcției sale, cu încălcarea obligațiilor sale oficiale, care afectează sau ar afecta interesele financiare ale Uniunii.

14.4 Dacă Țara parteneră în cadrul CTF nu ia măsurile corespunzătoare pentru a preveni frauda, neregulile și corupția, Comisia poate adopta măsuri preventive, inclusiv suspendarea Acordului de finanțare.

Articolul 15 - Recuperările

15.1 Autoritatea de management ia toate măsurile necesare pentru a recupera fondurile plătite în mod necorespunzător, împreună cu orice dobânzi de întârziere, de la orice beneficiar, prin orice mijloc, inclusiv prin compensare. Țara parteneră în cadrul CTF se angajează să coopereze pe deplin cu Autoritatea de management, cu Autoritatea de audit și cu Comisia și să le sprijine în procesul de recuperare.

15.2 Atunci când recuperarea se referă la o revendicare adresată unui beneficiar stabilit în Țara parteneră în cadrul CTF, care este o entitate publică în conformitate cu legislația sa națională, iar Autoritatea de management nu poate recupera datora, Autoritatea de management recuperează sumele datorate direct de la Țara parteneră în cadrul CTF.

15.3 Fără a aduce atingere responsabilității Autorității de management de a recupera de la orice beneficiar fondurile plătite necorespunzător, Comisia poate proceda la recuperare în numele Autorităț ii de management prin orice mijloace, inclusiv prin compensare și prin recuperare silită în cadrul instanțelor competente. Atunci când recuperarea se referă la o revendicare adresată unui beneficiar care este o entitate publică înființată în Țara parteneră în cadrul CTF, Comisia poate recupera sumele direct de la Țara parteneră în cadrul CTF.

15.4 Contractele încheiate de Autoritatea de management în cadrul Programului conţin o clauză care îi permite Comisiei să recupereze de la orice beneficiar stabilit în Ţara parteneră în cadrul CTF orice sume datorate Autorităţii de management pe care aceasta din urmă nu le-a putut recupera. Contractele vor conţine şi o clauză care îi permite Ţării partenere în cadrul CTF să recupereze de la un beneficiar stabilit în Ţara parteneră în cadrul CTF, care este o entitate publică în conformitate cu legislaţia sa naţ ională.

15.5 Atunci când recuperarea se referă la deficienţe sistemice ale sistemelor de management şi de control ale Programului, Autoritatea de management este responsabilă cu rambursarea sumelor vizate la bugetul general al Uniunii. Ţara parteneră în cadrul CTF trebuie să ramburseze Autorităţii de management suma datorată, conform alocării obligaţiilor între ţările participante, astfel cum este prevă zut în Program (Anexa II).

Articolul 16 - Consultări

16.1 Părţile se vor consulta reciproc înainte de a se angaja în conflicte referitoare la implementarea sau interpretarea prezentului Acord de finanţare, conform articolului 20. Dacă Autoritatea de management nu este parte la Acordul de finanţare, Părţile o vor consulta pe aceasta.

16.2 Atunci când Comisia află despre eventuale probleme în derularea procedurilor legate de managementul acestui Acord de finanţare, ea va stabili toate contactele necesare cu Autoritatea de management şi cu Ţara parteneră în cadrul CTF pentru a remedia situaţia şi poate lua toate măsurile necesare.

16.3 Consultarea poate conduce la modificarea, suspendarea sau încetarea prezentului Acord de finanţ are.

Articolul 17 - Modificarea Acordului de finanţare

17.1 Orice modificare a prezentului Acord de finanţare se va face în scris, inclusiv printr-un schimb de scrisori cu acordul Părţilor.

17.2 Dacă solicitarea de modificare este adresată de Ţara parteneră în cadrul CTF, aceasta va transmite solicitarea sa Comisiei cu cel puţin trei luni înainte de data la care se doreşte intrarea în vigoare a modificării, cu excepţia situaţiilor justificate în mod corespunzător de Ţara parteneră în cadrul CTF şi acceptate de către Comisie.

17.3 Modificările Programului (Anexa II) sunt guvernate de dispoziţiile articolului 6 sau ale articolului 66 alineatul (5) din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014 şi pot necesita modificarea prezentului Acord de finanţare.

Articolul 18 - Suspendarea Acordului de finanţare

18.1 Acordul de finanţare poate fi suspendat în următoarele cazuri:

- Comisia poate suspenda implementarea prezentului Acord de finanţare dacă Ţara parteneră în cadrul CTF îşi încalcă o obligaţie prevăzută în prezentul Acord de finanţare;

- Comisia poate suspenda prezentul Acord de finanţare dacă Ţara parteneră în cadrul CTF î ncalcă o obligaţie referitoare la respectul pentru drepturile omului, la principii democratice şi la statul de drept şi în cazuri grave de corupţie;

- Prezentul Acord de finanţare poate fi suspendat în cazuri de forţă majoră, astfel cum s-a definit mai jos. „Forţă majoră" înseamnă orice situaţie neprevăzută şi excepţională sau orice eveniment aflat în afara controlului părţilor, care le împiedică pe oricare dintre acestea să îşi î ndeplinească oricare dintre obligaţiile ce le revin, care nu poate fi atribuit erorii sau neglijenţei acestora (sau antreprenorilor, agenţilor ori angajaţilor lor) şi care se dovedeşte a fi insurmontabil, în pofida tuturor măsurilor adoptate. Defectele echipamentelor sau ale materialelor sau întârzierile în punerea acestora la dispoziţie, conflictele de muncă, grevele sau dificultăţile financiare nu pot fi invocate ca situaţii de forţă majoră. Nu se va considera că o parte îşi încalcă obligaţiile dacă o situaţie de forţă majoră o împiedică să facă acest lucru, iar partea cealaltă a fost informată în mod corespunză tor. O parte care se confruntă cu o situaţie de forţă majoră o va informa pe cealaltă fără întârziere, precizând natura, durata probabilă şi efectele previzibile ale problemei şi va lua orice măsuri pentru a reduce la minimum daunele posibile;

- Niciuna dintre Părţi nu va fi responsabilă pentru încălcarea obligaţiilor sale în temeiul prezentului Acord de finanţare dacă este împiedicată să le îndeplinească din cauza unei situaţii de forţ ă majoră, cu condiţia să ia măsuri să reducă la minimum orice daune posibile.

18.2 Comisia poate suspenda prezentul Acord de finanţare fără preaviz.

18.3 Comisia poate lua orice măsuri de precauţie înainte să aibă loc suspendarea.

18.4 Când se anunţă suspendarea, se vor preciza consecinţele pentru contractele de achiziţii şi de finanţare în curs şi pentru cele ce urmează a fi semnate.

18.5 O suspendare a prezentului Acord de finanţare nu afectează suspendarea plăţilor de către Comisie conform articolului 62 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014.

18.6 Părţile vor relua implementarea Acordului de finanţare atunci când condiţiile permit acest lucru, cu aprobarea prealabilă scrisă a Comisiei. Aceasta nu aduce atingere oricăror modificări ale prezentului Acord de finanţare ce pot fi necesare pentru a adapta acţiunile la noile condiţii de implementare, inclusiv, dacă este posibil, prelungirea perioadei de implementare sau încetarea prezentului Acord de finanţare conform articolului 20.

Articolul 19 - Încetarea Acordului de finanţare

19.1 Dacă problemele care au condus la suspendarea prezentului Acord de finanţare nu au fost soluţ ionate în cel mult 180 de zile, oricare dintre părţi poate înceta prezentul Acord de finanţare în baza unui preaviz de 30 de zile.

19.2 Când se anunţă încetarea, se vor preciza consecinţele pentru contractele în curs şi pentru cele ce urmează a fi semnate.

19.2 Prezentul Acord de finanţare poate înceta în cazul încetării Programului conform articolului 17 alineatul (2) din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 897/2014.

Articolul 20 - Soluţionarea litigiilor

20.1 Orice litigiu referitor la prezentul Acord de finanțare care nu poate fi soluționat în termen de șase luni prin consultări între părți, conform articolului 16, poate fi soluționat prin arbitraj, la solicitarea uneia dintre părți.

20.2 Fiecare parte își desemnează un arbitru în termen de 30 de zile de la cererea de arbitraj. În caz contrar, oricare dintre părți îi poate solicita Secretarului general al Curții Permanente de Arbitraj de la Haga să desemneze un al doilea arbitru. La rândul lor, cei doi arbitri vor desemna un al treilea arbitru î n termen de 30 de zile. În caz contrar, oricare dintre părți îi poate solicita Secretarului general al Curții Permanente de Arbitraj să desemneze al treilea arbitru.

20.3 Cu excepția cazului în care arbitrii decid în mod diferit, se aplică procedura prevăzută în Regulile opționale ale Curții Permanente de Arbitraj în ceea ce privește organizațiile internaționale și statele. Sentința arbitrală se pronunță cu majoritate, în termen de trei luni.

20.4 Fiecare parte va lua măsurile necesare pentru punerea în aplicare a sentinței arbitrale.

Anexa 1

Autoritatea de Management
Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene din România

Programul Operațional Comun România – Republica Moldova 2014-2020

Traducere oficială

DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Abrevieri

AA	–	Autoritatea de Audit
ADR	–	Agenție de Dezvoltare Regională
CBC	–	Cooperare Transfrontalieră
CJ	–	Consiliul Județean
PCC	–	Punctul de Contact în materie de Control
DG DEVCO	–	Directoratul General pentru Cooperare și Dezvoltare Internațională
PE	–	Parteneriatul Estic
CE	–	Comisia Europeană
ENI	–	Instrumentul European de Vecinătate
ENPI	–	Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat
PE	–	Parlamentul European
UE	–	Uniunea Europeană
ISD	–	Investiție Străină Directă
SGCI	–	Societatea Germană pentru Cooperare Internațională
POC	–	Programul Operațional Comun
POC RO-UA-MD	–	Programul Operațional Comun România – Ucraina - Republica Moldova 2007-2013
CCP	–	Comitetul Comun de Programare
STC	–	Secretariatul Tehnic Comun
POCU	–	Programul Operațional Capital Uman
PMI	–	Proiecte Mari de Infrastructură
CEPE	–	Cunoaștere și Expertiză în Programele Europene
AM	–	Autoritatea de Management
CM	–	Consiliul Municipiului
MD	–	Republica Moldova (Moldova)
MFE	–	Ministerul Fondurilor Europene România
M&E	–	Monitorizare și Evaluare
MAE	–	Ministerul Afacerilor Externe
MDRAP	–	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice România
ONG	–	Organizație Non-guvernamentală
PNDR	–	Programul Național pentru Dezvoltare Rurală
NE	–	Nord-Est
PNR	–	Programul Național de Reformă
NUST	–	Nomenclatorul Unităților Statistice Teritoriale
PO	–	Programul Operațional
POCA	–	Programul Operațional Capacitate Administrativă
POIM	–	Programul Operațional Infrastructură Mare
POC	–	Programul Operațional Competitivitate
AOD	–	Asistență Oficială pentru Dezvoltare
AP	–	Acord de Parteneriat
AR	–	Autoritatea Regională
C&D	–	Cercetare și Dezvoltare
RO	–	România
RI	–	Regulamentul de Implementare
POR	–	Programul Operațional Regional
ASDCI	–	Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională
SE	–	Sud Est
IMM	–	Întreprinderi Mici și Mijlocii
SWOT	–	Analiza Puncte Tari, Puncte Slabe, Oportunități și Amenințări
GLT	–	Grupurile de Lucru Tematice
AT	–	Asistență Tehnică
OT	–	Obiective Tematice
UA	–	Ucraina
ASUDI	–	Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională

DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

CUPRINS

1. Introducere 5
2. Descrierea ariei programului 9
2.1. Aria principală a Programului 9
2.2. Centre sociale, economice și culturale majore 12
2.3. Regula de Flexibilitate 15
2.4. Harta ariei programului 16
3. Strategia Programului 17
3.1. Descrierea Strategiei 17
3.2. Justificare pentru strategia aleasă 26
3.2.1. Analiza socio-economică și analiza SWOT 27
3.2.2. Consultări 45
3.2.3. Analiza coerenței cu alte programe și strategii 45
3.2.4. Analiza multi-criteriu 65
3.2.5. Lecții învățate din experiențele anterioare din programele transfrontaliere .. 67
3.2.6. Analiza de risc și măsuri de reducere 69
3.2.7. Rezumatul identificării strategiei 71
3.3. Indicatori de program 72
3.4. Aspecte transversale 78
4. Structurile și desemnarea autorităților competente și organelor de management .80
4.1. Comitetul Comun de Monitorizare(CCM) 82
4.2. Autoritatea de Management (AM) 83
4.3. Autoritățile Naționale din România și Republica Moldova 88
4.4. Secretariatul Tehnic Comun și oficiile antenă 90
4.5. Autoritatea de Audit 93
4.6 Grupul de Auditori 94
4.7 Punctul de Contact în materie de Control 94
5. Implementarea programului 96
5.1. Descrierea sumară a sistemului de management și control 96
5.2. Calendarul Programului 102
6. Procedurile de evaluare și selecție a proiectelor 103
6.1 Selecția în urma apelurilor pentru propuneri de proiecte 103
6.2 Selectarea prin atribuire directă 109

6.3 Natura sprijinului 111
6.4 Descrierea sistemului de monitorizare și evaluare 112
6.5 Asistența Tehnică 114
6.6 Strategia de Comunicare 117
6.7 Evaluarea strategică de mediu 117
6.7.1 Procedura ESM 118
6.7.2 Consultarea publică privind ESM 120
6.7.3 Cum au fost luate în considerare aspectele privind mediul înconjurător și opiniile exprimate 120
6.7.4 Măsuri de monitorizare 120
6.8. Planul Financiar Orientativ 121
6.8.1 Tabel financiar: Alocări financiare anuale provizorii pentru angajamente și plăți avute în vedere pentru sprijin din partea UE 121
6.8.2 Plan orientativ de finanțare privind contribuția UE și cofinanțarea minimă pentru întreaga perioadă de programare pentru fiecare obiectiv tematic și Asistența Tehnică 123
6.9 Reguli privind eligibilitatea cheltuielilor 124
6.10 Utilizarea EURO 125
6.11 Repartizarea responsabilităților între statele participante 125
6.12 Reguli de utilizare și monitorizare a cofinanțării 126
6.13 Sisteme IT pentru raportare 127
6.14 Limba oficială a programului 127
Anexe 129
Anexa I: Sistemul și planul de monitorizare și evaluare 129
Anexa II: Proiecte Mari de Infrastructură – lista principală și lista de rezervă 129
Anexa III: Strategia de Comunicare și Planul anual de informare și comunicare 129
Anexa IV: Raport privind indicatorii propuși 129
Anexa V: Raport privind evaluarea strategică de mediu 129
Anexa VI: Structura internă indicativă a STC 129

1. Introducere

Cooperarea transfrontalieră la frontierele externe ale Uniunii Europene (UE) continuă să reprezinte o prioritate pentru Uniunea Europeană în perioada de programare 2014-2020. În acest context, cooperarea transfrontalieră dintre România şi Republica Moldova va consolida şi va spori potenţialul de dezvoltare al celor două state, în special prin aplicarea instrumentelor şi principiilor noului Instrument European de Vecinătate (ENI).

ENI CBC are ca obiectiv crearea "unei zone de prosperitate comună şi relaţii de bună vecinătate între Statele Membre UE şi vecinii lor". În acest scop, ENI are trei obiective strategice:

- (A) să promoveze dezvoltarea economică şi socială în regiunile aflate de ambele părţi ale frontierelor comune;
- (B) să abordeze provocările comune din domeniul mediului, sănătăţii publice, siguranţei şi securităţii;
- (C) să promoveze condiţii mai bune şi modalităţi de asigurare a mobilităţii persoanelor, bunurilor şi capitalului.

Programul Operaţional Comun România-Republica Moldova 2014-2020 va contribui la toate obiectivele strategice ale ENI, concentrându-şi intervenţia asupra a patru obiective tematice:

1. Sprijin pentru educaţie, cercetare, dezvoltare tehnologică şi inovare (Obiectiv strategic: A)
2. Promovarea culturii locale şi conservarea patrimoniului istoric (Obiectiv strategic: A)
3. Îmbunătăţirea accesibilităţii către regiuni, dezvoltarea reţelelor şi sistemelor de transport şi comunicaţii (Obiectiv strategic: C)
4. Provocări comune în domeniul siguranţei şi securităţii (Obiectiv strategic: B)

Contribuţia Uniunii Europene la Program este de 81 de milioane de Euro, în timp ce ţările participante trebuie să asigure o cofinanţare de cel puţin 8,1 milioane de euro. În baza cadrului general creat de Documentul de Programare pentru sprijinul UE privind Cooperarea Transfrontalieră în cadrul ENI 2014-2020 (denumit în continuare Documentul de Programare), a *Regulamentului UE 232/2014 de instituire a Instrumentului European de Vecinătate şi a Regulamentului Comisiei nr. 897/2014 de stabilire a unor prevederi specifice pentru implementarea programelor de cooperare transfrontalieră finanţate în cadrul Regulamentului 232/2014*, ţările participante au cooperat pentru a identifica nevoile ariei programului şi pentru a selecta acele obiective tematice şi priorităţi care sunt cele mai relevante pentru aria programului.

În acest context, ţările partenere au desemnat Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice din România drept Autoritate de Management şi au instituit Comitetul Comun de Programare (CCP) ca organism de decizie pentru procesul de programare. CCP a inclus reprezentanţi ai autorităţilor centrale (Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice din România, Cancelaria de Stat a Republicii Moldova) şi regionale din cele două state (reprezentanţi la nivel de raion/ judeţ şi ai Agenţiilor de Dezvoltare Regională.În plus, au fost create două grupuri de lucru, unul pentru identificarea Proiectelor Mari de Infrastructură şi unul pentru structurile de Management şi Control.

Metodologia de elaborare a Programului Operaţional Comun România-Republica Moldova a inclus consultări cu părţile interesate, o analiză socio-economică, o analiză SWOT şi o analizămulti-criteriu precum şi o revizuire a concluziilor din Programul Operaţional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007 - 2013.

Principalele etape în dezvoltarea Programului România – Republica Moldova au fost:

- Analiza teritorială
- Analiza socio-economică şi analiza SWOT
- Consultări preliminare: interviuri, focus-grupuri, sondaj online

- Analiza de coerență și analiza multi-criteru Consultări publice cu privire la prima versiune preliminară a POC
- Elaborarea Raportului privind evaluarea strategică de mediu (ESM)
- Consultare publică privind ESM
- Consultare publică cu privire la versiunea preliminară a POC

Analiza socio-economică și analiza SWOT

Analiza socio economică și analiza SWOT au fost elaborate urmărindu-se cele mai importante caracteristici ale regiunii eligibile și impactul probabil pozitiv sau negativ al acestora. Principalele domenii vizate au fost:

1) Geografie;
2) Demografie;
3) Economie și Piața Muncii;
4) Transport și Infrastructură (inclusiv utilități publice și TIC);
5) Mediu și Energie;
6) Sănătate, Social, Siguranță și Securitate;
7) Educație, Cultură, Societate;
8) Administrație publică și Guvernare

Ca urmare a analizei socio-economice și analizei SWOT, obiectivul tematic OT5 (Sprijin pentru buna guvernare locală și regională) a fost exclus[1].

Consultări preliminare: interviuri, focus-grupuri, sondaj online

În primul rând, consultările preliminare cu părțile interesate ale Programului au inclus **interviuri** cu autoritățile locale, regionale și naționale și focus-grupuri cu organizații ale societății civile, universități, Camere de Comerț, Industrie și Agricultură și alte părți interesate relevante.

Obiectivul consultărilor a fost identificarea principalelor nevoi din aria eligibilă și colectarea punctelor de vedere a părților interesate locale cu privire la activitățile care ar crea cea mai mare valoare adăugată în zona de frontieră. Consultările preliminare au inclus 15 autorități/ instituții de la nivel regional/local și un număr total de 29 de reprezentanți au fost intervievați.

În al doilea rând, în România au fost organizate 4 focus-grupuri, iar în Republica Moldova, 3, cu implicarea reprezentanților administrației locale și centrale, precum și a reprezentanților societății civile. Focus-grupurile au fost utilizate în vederea colectării de informații privind problemele întâmpinate în implementarea programului trilateral și identificarea priorităților de finanțare pentru perioada de programare 2014-2020.

În al treilea rând, a fost trimis **un sondaj online** potențialilor solicitanți eligibili din regiunea programului. Sondajul a fost realizat prin utilizarea unui instrument de cercetare pe o platformă online și a fost trimis prin email către 655 potențiali respondenți din aria eligibilă a POC România-Ucraina-Republica Moldova (*respondenților li s-a cerut să își selecteze țara, regiunea și programul și să își exprime opinia cu privire la acesta*). Rata de răspuns a fost de 8%, totalizând 84 de răspunsuri primite.

Rezultatele generale ale consultărilor preliminare au indicat principalele preferințe ale părților interesate din aria eligibilă cu privire la obiectivele tematice care trebuie finanțate, după cum urmează:

- OT 1. Afaceri și dezvoltarea IMM-urilor
- OT 2. Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare

[1] Conform documentului de programare, fiecare program operațional se va concentra pe maxim 4 obiective tematice dintr-un numar de 11 OT-uri. Documentul de programare poate fi consultat prin accesarea următorului linkhttp://www.ro-ua-md.net/romania-republica-moldova/legal-framework/

- OT 3. Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric
- OT 4. Promovarea incluziunii sociale și lupta împotriva sărăciei
- OT 5. Sprijin pentru buna guvernare locală și regională
- OT 7. Îmbunătățirea accesibilității la regiuni, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicare
- OT 8. Provocări comune în domeniul siguranței și securității

Analiza experienței anterioare

A fost realizată analiza lecțiilor învățate din perioada anterioară de programare cu scopul de a colecta informații pentru dezvoltarea strategiei programului. Principalele constatări au vizat etapele tipice ale unui proiect: generare (inclusiv identificarea partenerilor), aplicare, evaluare, contractare și implementare și furnizarea de informații valoroase pentru secțiunea de implementare.

Coerența și analiza bazată pe criterii multiple

Conform regulamentelor de programare ENI pentru perioada 2014-2020, programele trebuie să aducă valoare adăugată reală la nivel transfrontalier, nu să acopere elemente deja finanțate sau care ar putea fi finanțate prin alte programe ENI sau UE. În scopul restrângerii obiectivelor tematice care urmează a fi abordate de Programul România-Republica Moldova la acelea care pot contribui într-o măsură mai mare la dezvoltarea ariei programului și care nu sunt finanțate prin alte mecanisme de finanțare, a fost efectuată o analiză a coerenței.

Pe baza documentului de Programare ENI CBC 2014-2020, analiza coerenței a urmărit trei tipuri de criterii:

- Convergența cu Strategiile Europene, Naționale și Regionale;
- Potențiale suprapuneri de finanțare (în scopul de a fi evitate);
- Eficacitatea & Complementaritatea (obiectivului tematic cu alte programe și strategii).

Ca urmare a analizei coerenței cu alte programe și strategii, s-a considerat că *obiectivele tematice 4 și 5 sunt deja acoperite prin alte mecanisme de finanțare* și s-a decis excluderea acestora din lista obiectivelor tematice care trebuie să fie luate în considerare în cadrul Programului România-Republica Moldova. În plus, Obiectivul Tematic 9 a fost introdus ca nevoie ce trebuie acoperită prin Program.

Analiza multi-criteriu

Pentru a asigura coerența obiectivelor tematice selectate cu realitățile din regiune și cu alocarea financiară a programului, a fost elaborată o analiză multi-criteriu. Un grup de experți a punctat fiecare obiectiv tematic pe baza următoarelor 5 criterii:

- Impactul la nivel transfrontalier
- Capacități pentru managementul de proiect
- Relevanța pentru alocarea financiară totală
- Coerențacu strategii și programe
- Contextul regional actual

Ca urmare a analizei multi-citeriu, obiectivele tematice cu punctajul cel mai mare au fost:

OT 2: Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare
OT 3: Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric
OT 7: Îmbunătățirea accesibilității regiunilor, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicare
OT 8: Provocări comune în domeniul siguranței și securității
OT10. Promovarea gestionării frontierelor și securitatea frontierelor

Consultări publice cu privire la prima versiune preliminară a POC

Au fost organizate trei workshop-uri cu factorii interesați ai Programului, atât în România (Iași și Galați) și în Republica Moldova (Chișinău) cu privire la prima versiune a Programului, totalizând 116 participanți. De asemenea, au fost desfășurate consultări online cu privire la prima versiune a Programuluiiar contribuțiile relevante ale părților interesate au fost integrate în versiunea finală Programului. Au fost invitați participanți din județele din aria eligibilă din România și de pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Această rundă de consultări s-a concentrat pe activități orientative, pe tipul de beneficiari, pe alocări financiare orientative, precum și pe principalele elemente ale sistemului de management și control și implementarea programului (organismele de management,funcțiile și competențele acestora, proceduri de selecție, tipuri de proiecte, numărul orientativ al apelurilor de propuneri de proiecte și termenul de punere în aplicare a Programului).

Activitatea Comitetului Comun de Programare și a Grupurilor de Lucru

În procesul de programare, principalul organism de luare a deciziilor a fost Comitetul Comun de Programare (CCP) care a fost înființat în mod special pentru elaborarea programului operațional. În perioada 2013 – 2014, au fost organizate trei întâlniri (18 iunie 2013, 19 martie 2014 și 23 octombrie 2014) și s-au derulat o serie de consultări scrise. Principalele decizii au fost legate de aprobarea regulilor de procedura ale CCP, desemnarea Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice ca Autoritate de Management, a Biroului Regional pentru Cooperare Transfrontalieră Iași ca Secretariat Tehnic Comun, a Autorității de Audit din România ca Autoritate de Audit, aprobarea termenilor de referință pentru contractarea consultantului în vederea dezvoltării Programului Operațional și aprobarea metodologiei de programare și a documentelor corespunzătoare.

Rezultatele selecției obiectivelor tematice au fost prezentate CCP în timpul reuniunii de la București, din octombrie 2014. În timpul aceleiași întâlniri, CCP a aprobat primele trei obiective tematice, iar cel de-al patrulea a fost aprobat prin intermediul procedurii scrise. De asemenea, prin aceeași procedură, au fost aprobate centre majore sociale, economice și culturale.

A patra întrunire a CCP a avut loc în luna martie 2015. Principalele decizii luate au fost cu privire la revizuirea activităților orientative, aprobarea alocării financiare și stabilirea limbilor engleză și română ca limbi oficiale ale programului.

Grupuri de lucru comune

Conform art. 41 din Regulamentul de Implementare al Comisiei nr. 897/2014, Comitetul Comun de Programare a hotărât selectarea și atribuirea fără apel de propuneri a Proiectelor Mari de Infrastructură. În acest sens, a fost instituit un Grup de Lucru Comun (GLC). Rolul acestuia a fost să identifice, să selecteze și să prioritizeze lista Proiectelor Mari de Infrastructură. GLC a inclus reprezentanți desemnați de către instituțiile centrale și regionale din următoarele domenii de interes: energie, transport, mediu, afaceri interne (situații de urgență/ poliția de frontieră), sănătate și vămă. Responsabilitatea desemnării membrilor GLC pentru PMI a revenit fiecărei țări participante.

La nivel național, un proces de consultare puternic și participativ a fost desfășurat cu instituțiile relevante având un rol important în domeniile de interes menționate anterior. Obiectivele consultării au vizat inițial identificarea ideilor de proiect adecvate și viabile la nivel național și, ulterior, obținerea contribuției părților interesate în ceea ce privește sprijinul național pentru proiectele identificate.

Selecția proiectelor în sine a fost bazată pe o procedură de lucru aprobată de CCP. Mai exact, părțile interesate au depus propuneri de proiecte prin completarea unui format standard elaborat în vederea determinării criteriilor și condițiilor esențiale ale PMI, iar acestea au fost analizate de către Grupul de Lucru Comun, cu sprijinul Autorității de Management.

În urma unei analize detaliate, proiectele au fost discutate și prioritizate la nivelul Grupului de Lucru Comun, cu ocazia a două întruniri (12 mai și 18 septembrie 2014).

Comitetul Comun de Programare a aprobat lista de Proiecte Mari de Infrastructură (inclusiv lista de rezervă) propuse spre selecție prin procedura atribuirii directe după a patra întrunire CCP din 13 martie 2015 în conformitate cu consultările scrise din perioada mai-iunie 2015. Lista proiectelor poate fi consultată în Anexa II.

Un Grup de lucru comun pentru management și control a fost stabilit atât pentru Programele Operaționale România – Republica Moldova și România – Ucraina cât și pentru PO Bazinul Mării Negre. In vederea definirii sistemelor de management și control ale celor trei programe, Grupul de lucru comun a s-a întrunit de trei ori pe parcursul perioadei de programare. Unele dintre principalele decizii au vizat rolul și sarcinile Punctului de Contact în materie de Control precum și sarcinile generale care urmează să fie îndeplinite de către toate structurile implicate în gestionarea și controlul programelor.

2. Descrierea ariei programului

Aria principală programului este formată din ariile enumerate în capitolul 2.1. și din principalele centre sociale, economice și culturale prezentate în capitolul 2.2. În plus față de aria programului, a fost introdusă o regulă de flexibilitate, descrisă în capitolul 2.3 de mai jos.

2.1. Aria principală a Programului

Aria principală a Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020 a fost stabilită prin Documentul de Programare și include:

România – 4 județe – Botoșani, Iași, Vaslui și Galați

Republica Moldova[2] – întregul teritoriu

Teritoriul reprezintă regiunea de graniță dintre România și Moldova care în perioada 2007-2013 a făcut parte din programul ENPI CBC România-Ucraina-Republica Moldova.

Aria principală eligibilă a Programului acoperă în total 54.092 km^2, dintre care 20.246 km^2 reprezintă teritoriul românesc (împărțit în cele 4 județe: Botoșani 4.986 km^2, Iași 5.476 km^2, Vaslui 5.318 km^2, Galați 4.466 km^2) iar 33.846 km^2 reprezintă teritoriul moldovenesc. În cazul României, cele patru județe din aria eligibilă principală reprezintă 8,5% din teritoriu. Dat fiind caracterul rural al ariei principale, rețeaua de așezări umane este formată dintr-un număr limitat de orașe, dintre care numai cinci au mai mult de 100.000 de locuitori: Iași, Galați, Botoșani, Chișinău, Bender, Bălți și Tiraspol. Granița dintre cele două state corespunde uneia dintre granițele Uniunii Europene, deoarece regiunile de dezvoltare Nord – Est și Sud – Est din România sunt cele mai estice puncte ale UE. Statutul actual al acestei granițe joacă un rol important în dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere a granitei dintre România și Republica Moldova, luând în considerare în special faptul că aceasta este în totalitate formată dintr-un singur râu (Prutul).

Granița România-Republica Moldova

Lungimea totală eligibilă este de 681.4 km (după măsurătorile părții române, respectiv 684.3 km după măsurătorile părții moldovene). Două dintre județe au 8 puncte terestre de trecere a frontierei, rutiere și feroviare, după cum urmează:

- *Albița - Leușeni (rutier)*
- *Galați - Giurgiulești (rutier & feroviar)*
- *Sculeni - Sculeni (rutier)*
- *Stînca - Costești (rutier)*

[2] Organizațiile din Transnistria sunt eligibile dacă sunt înregistrate în Republica Moldova.

- *Iași - Ungheni (feroviar)*
- *Rădăuți Prut - Lipcani (rutier)*
- *Oancea - Cahul (rutier)*
- *Fălciu - Stoianovca (feroviar) (nu este operațional).*

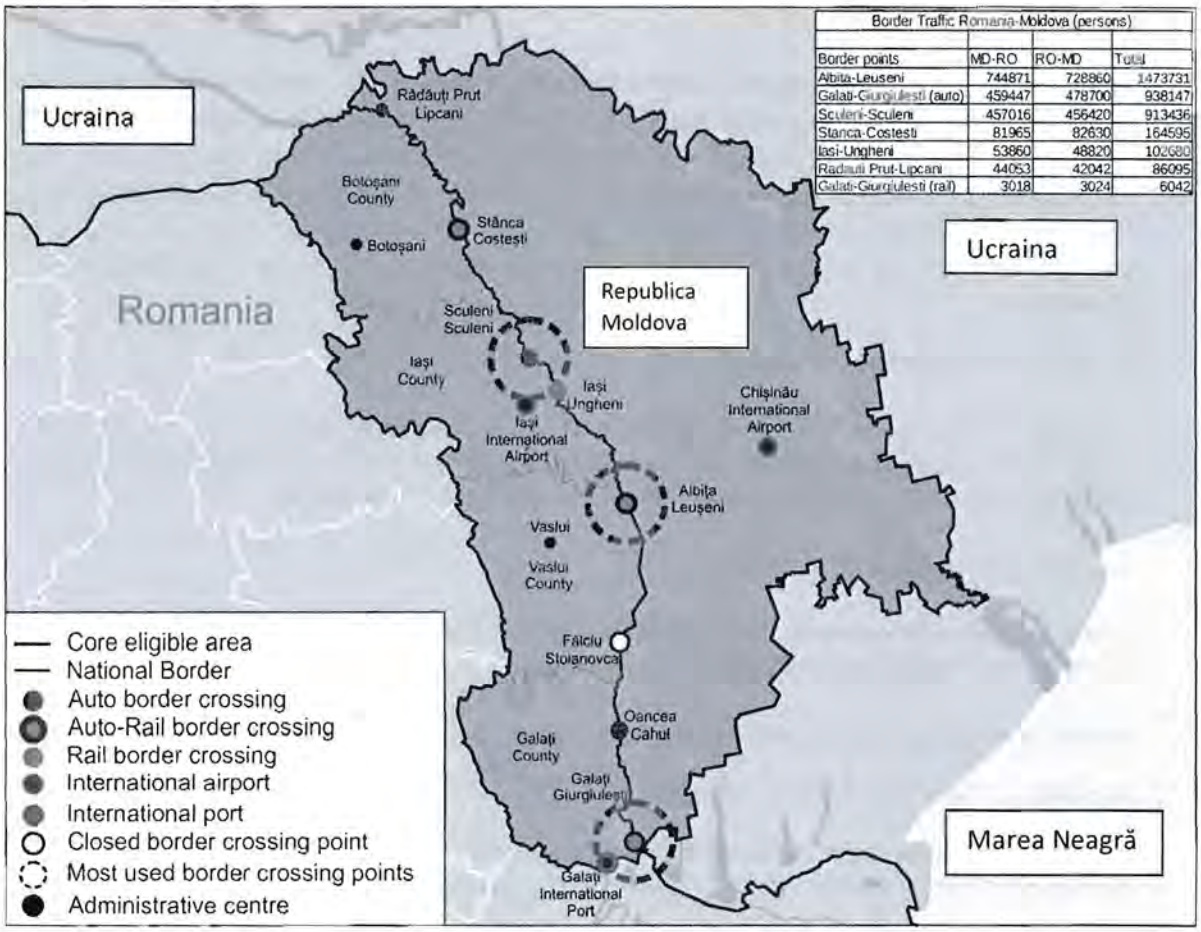

Border Traffic Romania-Moldova (persons)

Border points	MD-RO	RO-MD	Total
Albita-Leuseni	744871	728860	1473731
Galati-Giurgiulesti (auto)	459447	478700	938147
Sculeni-Sculeni	457016	456420	913436
Stanca-Costesti	81965	82630	164595
Iasi-Ungheni	53860	48820	102680
Radauti Prut-Lipcani	44053	42042	86095
Galati-Giurgiulesti (rail)	3018	3024	6042

Harta 1- Puncte de trecere la frontiera româno-moldoveană

Legendă: core eligible area = aria eligibilă principală, national border=frontiera națională; core eligible area=aria eligibilă de bază; auto border crossing= punct auto de trecere a frontierei; auto-rail border crossing=punct auto-feroviar de trecere a frontierei; rail border crossing= punct feroviar de trecere a frontierei; international airport=aeroport international; international airport-no traffic data= aeroport internațional-nu există date de trafic; international port=port internațional; closed border crossing point=punct de trecere a frontierei închis; most used border crossing points=cele mai utilizate puncte de trecere a frontierei; administrative centre=centru administrativ

Aria principală eligibilă are un total de 5.676.181 de locuitori, din care 37,3% locuiesc pe partea românească a frontierei, în timp ce 62,7% în Moldova. O mare parte din populație trăiește în centre urbane cu densitate ridicată, ca de exemplu municipiile Iași, Galați și Chișinău; aceste centre urbane au devenit gravitaționale atât pentru populație cât și pentru fluxurile economice. În plus, 56,75% din populația din aria principală a programului trăiește în mediul rural și 43,25% în mediul urban, fapt ce subliniază natura rurală accentuată a ariei principale a programului.

Populația din aria principală a programului este relativ tânără, 40,8% din populație având sub 30 de ani. Totuși, populația este în declin; în zonele rurale natalitatea este în scădere. O altă problemă majoră în zonă este tendința de migrare spre exteriorul țării. Chiar dacă marile centre urbane au reușit să atragă o mare parte a imigrației interne și externe, emigrarea în străinătate este încă semnificativă.

Infrastructura din domeniul sănătății este limitată ca dezvoltare, în special în zonele rurale. La nivel național, infrastructura este asemănătoare din punct de vedere proporțional. Între județele românești sunt diferențe majore, județului Iași fiind poziționat peste mediile naționale – ceea ce se poate atribui rolului important al Municipiului Iași ca centru regional.

Modificările din **structura populației** afectează dezvoltarea **pieței forței de muncă**. Populația activă din regiune reprezintă 36% din totalul populației. Din populația activă 93.89% sunt angajați și 6.11% sunt șomeri. Există o scădere constantă a șomajului, în special în Republica Moldova; în plus, ratele de șomaj ridicate în zonele urbane, identificate în programul anterior încep să scadă.

Cea mai mare parte a populației angajate din aria programului lucrează în **sectorul agricol**. Aceasta reprezintă 31,84% din totalul populației active cu loc de muncă, fiind sectorul dominant. Diferențele din teritoriu sunt semnificative și pe partea română 39,90% din forța de muncă fiind angajată în sectorul agricol, în timp ce pe partea moldovenească doar 26,45%. Alte sectoare semnificative în funcție de numărul populației angajate sunt: *administrația publică, învățământ, sănătate și asistență socială, construcții și comerț, hoteluri, restaurante.*

Structura populației șomere este semnificativ diferită de o parte și de alta a frontierei. Pe partea românească 78,34% dintre șomeri au doar o educație primară, secundară sau profesională. În schimb, pe partea moldovenească, cel mai mare număr de șomeri a absolvit un liceu sau are studii postliceale. Există diferențe semnificative în ceea ce privește exigențele și cerințele de pe piața muncii, la care cele două populații din regiune încă nu se pot adapta în mod corespunzător. În plus, rata abandonului școlar este relativ mare în regiune, în special în Republica Moldova, având în vedere faptul că în 2012, învățământul secundar și profesional a înregistrat o rată de 24,5%.

Veniturile brute lunare din aria proiectului sunt unele dintre cele mai mici la nivel național și european. În medie, veniturile brute lunare au atins în 2012, în medie 383€ în România și 218€ în Republica Moldova. Sectorul agricol este cel mai mare sector în ceea ce privește populația angajată; totuși, veniturile sunt printre cele mai mici, înregistrând valori sub medie.

Aria principală a programului are unul dintre cele mai reduse **grade de dezvoltare** comparativ cu alte țări și regiuni învecinate. Nivelul scăzut de competitivitate este o problemă majoră pentru aria principală a proiectului. Cauzele sunt predominanța agriculturii ca principală activitate economică și lipsa unei economii cu adevărat diversificate, nivelul scăzut al investițiilor în cercetare și dezvoltare, accesul redus din cauza calității slabe a infrastructurii de transport și infrastructura de utilități publice insuficient dezvoltată.

Aria principală a programului se caracterizează printr-o **infrastructură de transport** deteriorată în mod constant și de lipsa **investițiilor**. Aria este în mare măsură inaccesibilă pe cale aeriană, având în funcțiune numai două aeroporturi internaționale majore. Transportul naval este nedezvoltat, în ciuda numărului mare de râuri și în ciuda prezenței Dunării la sud. Infrastructurile rutiere și feroviare sunt cele mai problematice și, în același timp, cele mai utilizate. Rețeaua de drumuri este destul de densă; cu toate acestea, calitatea acestora variază în funcție de nivelul de importanță rutieră. Drumurile naționale și europene sunt în mod constant modernizate si întreținute, in timp ce drumurile locale sunt afectate de lipsa de investiții și de procesul birocratic excesiv în accesarea fondurilor de stat. Rețeaua feroviară ridică o problemă tehnică, deoarece rețelele feroviare ale celor două țări sunt construite la diferite ecartamente, făcând trecerea frontierei mai lungă și problematică.

Starea utilităților publice și infrastructură ce deservesc localitățile urbane și rurale din aria programului ridică o serie de probleme. Există câteva localități care nu sunt conectate la rețeaua de alimentare cu apă potabilă, canalizare sau gaz. În plus, aceste infrastructuri sunt vechi și nu pot asigura standardele de calitate necesare, cele mai multe fiind dezvoltate înainte de 1989. Accesul la internet este o problemă, deoarece regiunea de Nord-Est a României are printre cei mai puțini abonați. Localitățile rurale au o conexiune slabă la infrastructura de internet, ceea ce face ca centrele urbane să fie principalii consumatori de internet.

În cazul Republicii Moldova, o problemă majoră este gradul redus de independență **energetică**, deoarece țara este, în principal, un importator de energie. Prin comparație, România are un grad de independență energetică de 77,7%.

Aria principală a programului este afectată de o serie de **probleme ecologice**, rezultate din procesul de industrializare agresivă dinainte de 1989, dar, în ansamblu, aria programului se află în limitele de poluare internaționale. Problemele majore din regiune provin din patru surse principale. În primul

rând, emisiile industriale și deșeurile rezultate din funcționarea limitată și închiderea locațiilor industriale au un impact negativ asupra aerului, solului și apelor. În al doilea rând, gestionarea slabă a deșeurilor, în special în zonele rurale, are un efect direct asupra mediului luând în considerare faptul că nu există facilități pentru tratarea și epurarea deșeurilorÎn al treilea rând, utilizarea îngrășămintelor chimice și depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor agricole au un impact direct asupra solului și calității apei. În al patrulea rând, centrele urbane au un impact important asupra aerului și mediului în general, deoarece acestea sunt principalii producători de gaze cu efect de seră și de CO2. Aria principală a programului beneficiază de peste 1300 de arii naturale protejate de importanță națională și internațională și de numeroase situri istorice.

2.2. Centre sociale, economice și culturale majore

Programul a decis să aplice art. 8 (3) din *Regulamentul nr. 232/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea prevederilor Instrumentului European de Vecinătate* și a inclus în aria programului 4 centre sociale, economice și culturale importante: București, Suceava, Bacău și Piatra Neamț.

Motivul selectării centrelor social, economic și cultural majore:

În conformitate cu articolul 41 din Regulamentul 897 din 2014, structurile comune de programare au decis să includă în program o listă a proiectelor mari de infrastructură propuse pentru selecție fără un apel de propuneri de proiecte, proiecte ale căror acțiuni au caracteristici specifice care necesită un anumit tip de organism ce se bucură *de un monopol de facto sau de jure și / sau un proiect care face referire la acțiuni care necesită un anumit organism cu competențe tehnice*, cu un grad înalt de specializare sau cu putere administrativă.

În acest context, este necesar să se includă orașul București în aria programului, întrucât a fost identificat ca centru social, economic și cultural major, iar cea mai mare parte a instituțiilor relevante pentru PMI sunt situate în capitală. Orașul București poate fi implicat numai ca centru major în proiectele mari de infrastructură.

Mai mult, structurile de programare au decis să includă, ca centre economice, culturale și sociale majore orașele Bacău, Suceava și Piatra Neamț, datorită potențialei contribuții la realizarea obiectivelor programului:

Municipiul Bacău este situat în județul Bacău, în estul României și în aria de sud a Regiuniia de Dezvoltare Nord-Est.

Municipiul Bacău are o populație de 144,307 locuitori (2011), fiind al 15-lea cel mai mare centru urban din țară. În ceea ce privește importanța, Municipiul Bacău este un oraș de interes național, precum și un pol de dezvoltare urbană de interes regional.

În cazul municipiului Bacău, principalul punct forte identificat este potențialul pentru educație și cercetare. Există două unități de învățământ superior importante situate în municipiul Bacău cu diverse domenii de studiu universitar și postuniversitar. Cele două universități se concentrează pe cercetarea științifică și transferul tehnologic - Universitatea "Vasile Alecsandri" și pe economia cunoașterii - Universitatea "George Bacovia". Dintre cele două, Universitatea "Vasile Alecsandri" dispune de 6 centre de cercetare autorizate. De asemenea, ambele universități au relații de lungă durată cu instituții similare la nivel național și european și beneficiază de recunoaștere internațională datorită contribuției pe care ele o aduc în domeniile lor. În plus față de cele două universități, în municipiul Bacău se găsesc, de asemenea, două stații de cercetare și dezvoltare.

Bacău este la 3-lea cel mai mare angajator în cercetare și dezvoltare la Nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Est, după județele Iași și Galați. De asemenea, la același nivel, județul Bacău este al 4-lea în ceea ce privește cheltuielile directe în cercetare și dezvoltare.

Concluzie: Orașul *Bacău* ar aduce o valoare adăugată substanțială pentru aria principală eligibilă, deoarece este un important centru universitar, cu rezultate relevante în domeniul educației și a fost nominalizat ca pol de dezvoltare urbană de interes regional. Mai mult decât atât, participarea sa în cadrul programului ar contribui în mare măsură la realizarea impactului CBC în aria principală, întrucât municipalitatea poate juca un rol important în valorificarea investițiilor în domeniul accesibilității educației, prin principiile de dezvoltare urbană inovatoare. Prin urmare, includerea sa ca centru major este esențială pentru atingerea obiectivului 2 al programului, într-un mod durabil.

În consecință, organizațiile situate în orașul Bacău pot participa în calitate de parteneri (nu lideri de proiect) în proiecte implementate în cadrul Obiectivului Tematic 2 Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare din cadrul programului.

Municipiul Piatra Neamț este situat în județul Neamț, în nord-estul României, în centrul Regiunii de Dezvoltare Nord-Est, și la vest dearia eligibilă a programului . Orașul are o populație totală de 85,055 de locuitori fiind al-24-lea oraș România ca mărime.

În cazul municipiului Piatra Neamț, printre cele mai importante domenii în ceea ce privește cooperarea sunt cultura și patrimoniul. Piatra Neamț este un oraș vechi din partea de nord-est a României, care împărtășește contextul politic și istoric alariei programului.. Mai multe filiale ale marilor universități din Iași și București se află în municipiul Piatra Neamț. Mai mult decât atât, legătura sa educațională directă atât cu orașul București cât și cu aria principală a programului i (de exemplu, Universitatea din Iași) fac ca municipalitatea să aibă un rol important în cooperarea din domeniul educațional de la nivel local și regional.

În plus față de resursele naturale variate din regiune, există mai multe locații istorice, arhitecturale și religioase importante, care sunt incluse în patrimoniul național și care atrag un număr mare de turiști, români și străini. Datorită acestui patrimoniu important, Municipiul Piatra Neamț și împrejurimile sale este inclus ca parte din turul popular al mănăstirilor din regiune.

Concluzie: municipiul Piatra Neamț ar avea un impact puternic asupra ariei principale a programului deoarece găzduiește filiale ale universităților din Iași și București, precum și instituții culturale importante. Mai mult, participarea sa în cadrul programului ar contribui în mare măsură la realizarea impactului CBC în aria programului, întrucât instituțiile situate în municipiu au o experiență puternică și extinsă în domeniul cooperării cu entități centrale, regionale și locale din Republica Moldova. Prin urmare, includerea orașului Piatra Neamț ca centru important este esențială pentru realizarea obiectivelor 2 și 3 ale programului într-un mod sustenabil.

În consecință, organizațiile situate în orașul Piatra Neamț pot participa în calitate de parteneri (nu lideri de proiect) la proiecte implementate în cadrul Obiectivelor Tematice 2 Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare a programului și 3 Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric.

Municipiul Suceava este situat în județul Suceava, în partea de nord a României, în zona de nord a Regiunii de Dezvoltare Nord-Est, și la vest de aria principală a programului. Municipiul Suceava este situat în apropierea granitei dintre România și Ucraina.

Municipiul Suceava este unul dintre cele mai vechi orașe din România și a fost capitala Moldovei istorice. În 2011 populația municipiului Suceava era de 92,121 de locuitori. Municipiul Suceava este capitala județului Suceava și este un oraș de rangul II ca importanță la nivel județean în ceea ce privește echilibrarea dezvoltării rețelei de așezări umane din județ.

Potențialul Municipiului Suceava se axează pe educație, cercetare, cultură, și patrimoniu (sectorul educației și cercetării fiind mai dezvoltat comparativ cu alte centre majore propuse). Municipiul Suceava are o unitate de învățământ superior care concentrează un număr mare de studenți. În 2013, numărul de studenți a ajuns la 6.830, reprezentând aproape 7,5% din numărul total al populației. Parțial, popularitatea Universității Suceava se datorează domeniilor sale variate din educație și cercetare și poziției sale sociale și economice din regiune.

Există 13 centre de cercetare, dezvoltare și de excelență situate în municipiul Suceava. Județul Suceava este al 2-lea cel mai mare angajator în cercetare și dezvoltare din Regiunea de Dezvoltare Nord-Est și este al doilea județ la nivel regional în ceea ce privește cheltuielile directe realizate în sectorul de cercetare și dezvoltare.

Din punct de vedere cultural, municipiul Suceava și împrejurimile sale reprezintă unul dintre cele mai importante situri istorice din România de Nord, având atât relații naționale, cât și regionale. Orașul este în mod special important deoarece este unul dintre cele mai vechi orașe din zonă și din țară, avândimportanță istorică specifică pentru regiunea istorică Moldova din România. Ca urmare, orașul și județul au un număr mare de atracții istorice, arhitecturale și culturale. Alături de municipiul Piatra Neamț, municipiul Suceava este, de asemenea, inclus în traseul de mănăstiri al regiunii. Relieful este variat iar regiunea oferă un număr mare de atracții naturale.

În concluzie, municipiul Suceava reprezintă o completare importantă a ariei eligibile a programului, deoarece oferă o tradiție de învățământ de lungă durată și oferă oportunități variate pentru dezvoltarea de programe educaționale și de cercetare. Elementele comune culturale ale Regiunii de Dezvoltare Nord-Est și legăturile istorice ale principalelor orașe ale acestei regiuni au făcut ca municipiul Suceava să reprezinte completare necesară, oferind regiunii oportunitatea de a dezvolta proiecte culturale și de patrimoniu.

În acest context, participarea orașului Suceava în cadrul programului ar contribui în mare măsură la obținerea impactului CBC în aria programului, întrucât orașul este membru al organizațiilor de cooperare transfrontalieră (precum Euro-regiunea Prutul de Sus), prin care au fost implementate proiecte comune relevante. Prin urmare, includerea municipiului Suceava ca centru major este esențială pentru atingerea obiectivelor programului 2 și 3 într-un mod sustenabil.

În consecință, organizațiile situate în municipiul Suceava pot participa în calitate de parteneri (nu lideri de proiect) în proiecte implementate pe Obiective Tematice 2 - Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare a programului și 3 - Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric.

Condiții de participare la Program a marilor centre
<u>București</u>

Sprijinul financiar corespunzător pentru partenerii de proiect și / sau pentru activitățile desfășurate de către organizațiile situate în **București** este limitat la alocările stabilite la nivel de program pentru proiectele mari de infrastructură. . Participarea lor este limitată la:

- ✓ **Obiectivul Tematic 7** *Îmbunătățirea accesibilității regiunilor, dezvoltarea unor rețele și sisteme de transport și comunicații.*
- ✓ **Obiectivul Tematic 8** *Provocări comune în domeniul siguranței și securității*

<u>Bacău, Piatra Neamț și Suceava</u>

Sprijinul financiar corespunzător pentru partenerii de proiect și / sau pentru activitățile desfășurate de către organizațiile situate în Bacău, Piatra Neamț și Suceava, este limitat la un total de 10% din bugetul programului.

Organizațiile situate în aceste orașe pot participa numaiîn calitate de parteneri în proiecte, dar nu și ca lideri de proiect, putând accesa prin intermediul proiectelordoar următoarele Obiective Tematice:

Bacău: Obiectiv Tematic 2: *Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare*
Piatra Neamț și Suceava: Obiectiv Tematic 2: *Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare*; Obiectiv Tematic 3: *Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric*

Tabelul 1 - Rezumatul condițiilor de eligibilitate a centrelor majore economice și culturale

Centre majore	Condiții comune	Condiții specifice
București	N/A	Organizație implicată în Proiecte mari de infrastructură Obiectiv ele Tematice 7 & 8
Bacău	- în limita a 10% din bugetul programului, - Participare doar în calitate de parteneri și nu ca lideri de proiect	Obiectivul Tematic 2
Piatra Neamț		Obiectivele Tematice 2 & 3
Suceava		Obiectivele Tematice 2 & 3

2.3. Regula de Flexibilitate

Regula de flexibilitate stabilită în conformitate cu punctul (b) al articolului 39(2) și cu articolul 45(4) al Regulamentului Comisiei 897/2014 poate fi utilizată înafara ariei programului (respectiv înafara ariei eligibile a programului și a centrelor majore sociale, economice și culturale).

Un total de 10% din contribuția UE la bugetul Programului poate fi utilizatA. pentru activități implementate înafara ariei programului și/ sau de către beneficiari situați înafara ariei programului după cum urmează:

A. Condiții ce trebuie îndeplinite de către Beneficiarii localizați înafara ariei programului

a) Trebuie să aibă naționalitate română
b) Participarea acestora este limitată la proiectele mari de infrastructură atribuite direct
c) Nu pot avea calitatea de lideri de proiect
d) Participarea acestora în cadrul proiectului este necesară prin natura și prin obiectivele acestuia și este necesară pentru implementarea efectivă a proiectului
e) Aceștia respectă criteriile de eligibilitate definite pentru fiecare procedură de selecție

B. Condiții ce trebuie îndeplinite de către activitiățile din proiect implementate parțial înafara ariei programului:

a) Acestea trebuie implementate de către beneficiari din aria programului sau de către partnerii în proiectele mari de infrastructură localizați înafara ariei programului
b) Acesta pot fi implementate înafara ariei programului doar în măsura în care sunt necesare atingerii obiectivelor programului
c) Sunt în beneficiul ariei programului.

Pentru a fi selectat, un proiect trebuie să justifice orice utilizare a fondurilor în afara regiunii vizate de program.

2.4. Harta ariei programului

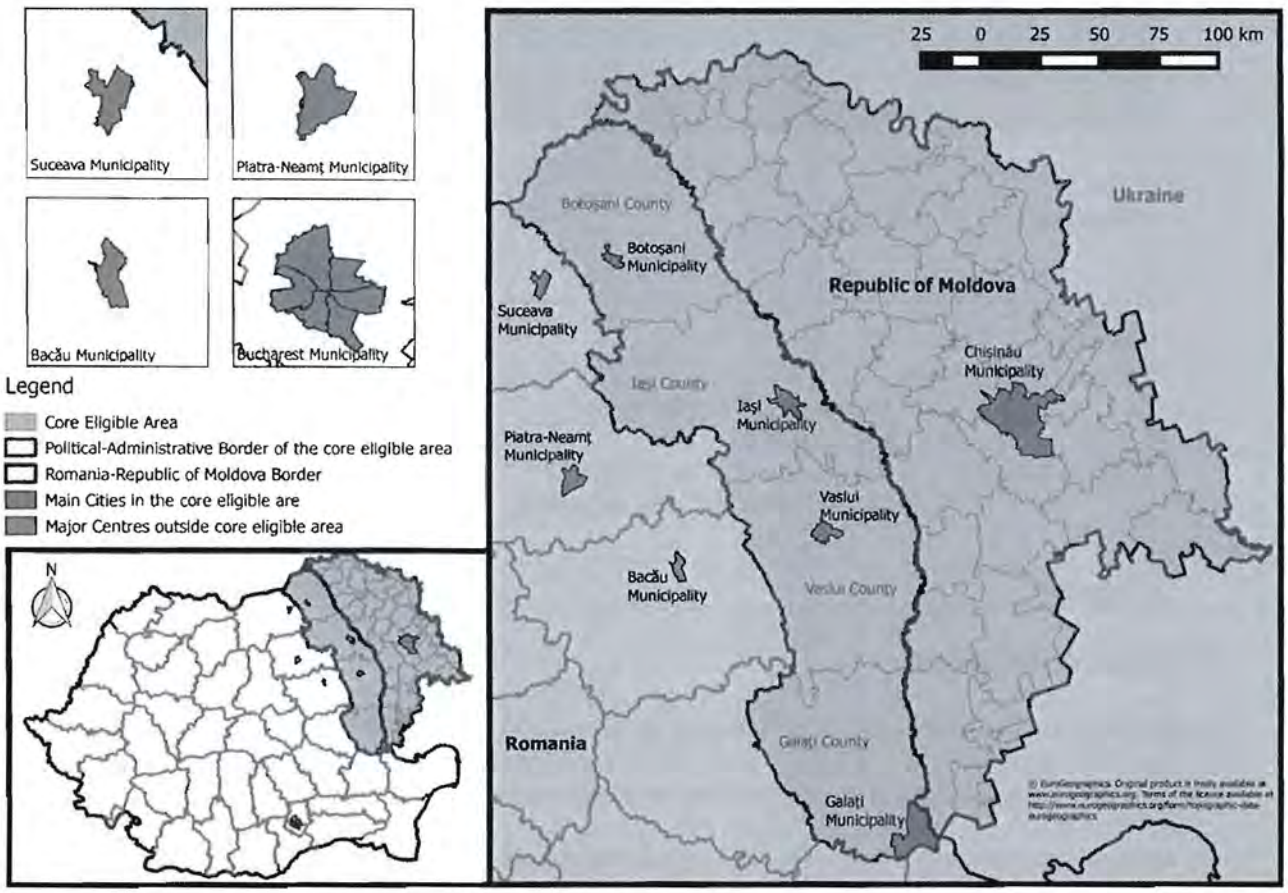

Harta 2 – Aria Programului

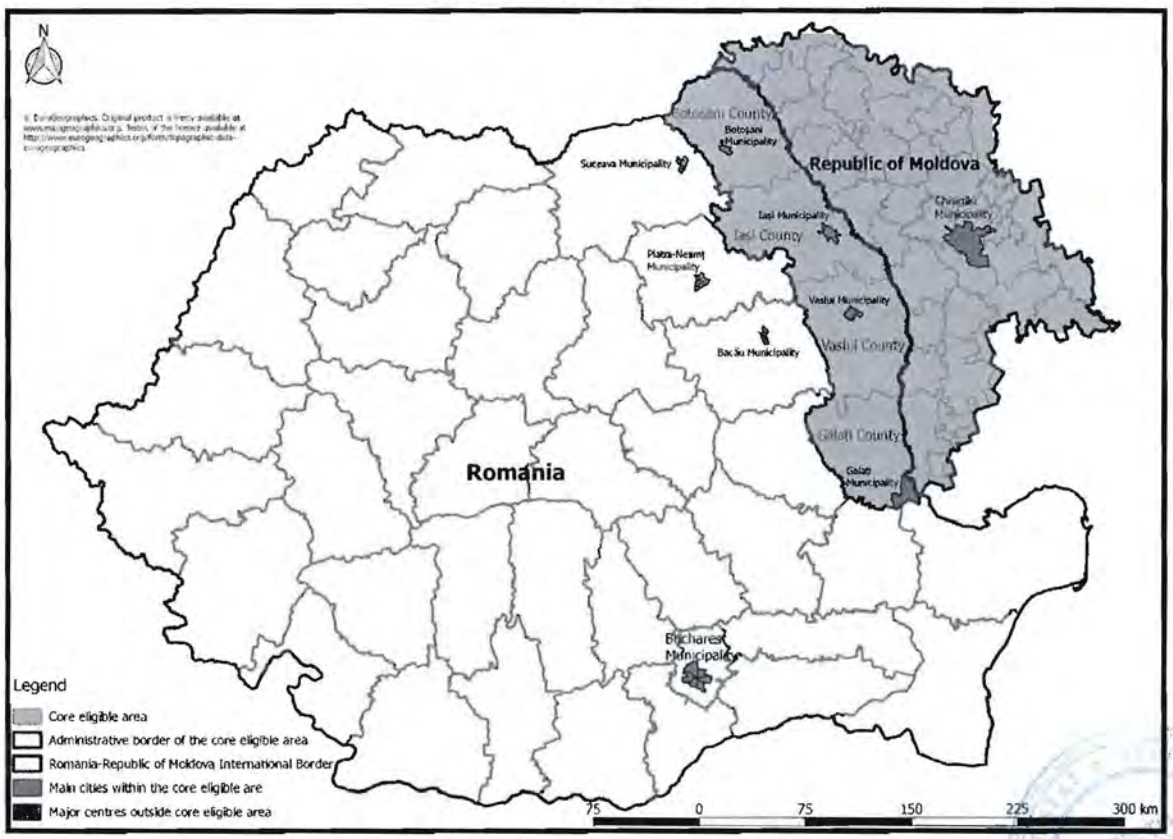

Harta 3 – Aria Programului

3. Strategia Programului

3.1. Descrierea Strategiei

Programul Operațional Comun România-Moldova 2014-2020 contribuie la realizarea obiectivului general al ENI de *"progres către o zonă de prosperitate comună și de bună vecinătate între statele membre și vecinii acestora"*.

Strategia de intervenție se bazează pe o viziune comună privind dezvoltarea ariei programului și o viziune comună de dezvoltare pentru anii următori în sectoarele ce urmează să fie sprijinite de către program. Abordarea strategică propusă se concentrează asupra acelor aspecte specifice ale politicilor comune relevante pentru cooperarea transfrontalieră.

În conformitate cu Documentul de programare pentru sprijinul UE acordat pentru cooperarea transfrontalieră ENI (2014-2020), Programul trebuie să abordeze cel puțin una dintre cele trei obiective strategice predefinite și să concentreze intervențiile pentru un număr maxim de patru Obiective Tematice.

Au fost definite următoarele obiective strategice:

A. Promovarea dezvoltării economice și sociale în regiunile aflate de ambele părți ale frontierelor comune;

B. Abordarea provocărilor comune din domeniul mediului, sănătății publice, siguranței și securității;

C. Promovarea unor condiții și modalități mai bune pentru asigurarea mobilității persoanelor, bunurilor și capitalului

Pentru a defini strategia programului CBC România-Republica Moldova 2014-2020, au fost efectuate o serie de analize, inclusiv o analiză SWOT, o analiză multi-criteriu și o analiză a coerenței, împreună cu sesiuni de consultare a factorilor interesați și revizuirea rezultatelor obținute în cadrul programului anterior.

Analizele SWOT suplimentare includ (1) o analiză cantitativă pentru a evalua numărul de elemente SWOT care au orice fel de influență / impact asupra obiectivelor strategice (OS) ENI CBC și asupra Obiectivelor Tematice atribuite lor și (2) o analiză calitativă - pentru evaluarea impactului elementelor SWOT asupra obiectivelor strategice / obiectivelor tematice. Această evaluare a luat în considerare intensitatea / importanța impactului elementelor SWOT asupra obiectivelor strategice ENI CBC și asupra obiectivelor tematice. Pe baza acestei analize SWOT, a importanței relative și ponderilor punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor, cea mai eficientă strategie pentru program a fost definită cea de tipul puncte slabe-oportunități – respectiv depășirea deficiențelor prin urmărirea oportunităților.

Celelalte analize și consultări preliminare ale potențialilor beneficiari care au fost efectuate au fost concepute pentru a oferi informații structurate din aria programului și strategia propusă. Tabelul de mai jos prezintă rezultatele diferitelor analize cu privire la Obiectivele Tematice specifice propuse pentru a fi incluse în program:

Tabelul 2 – Rezultatul analizelor pentru selectarea Obiectivelor Tematice

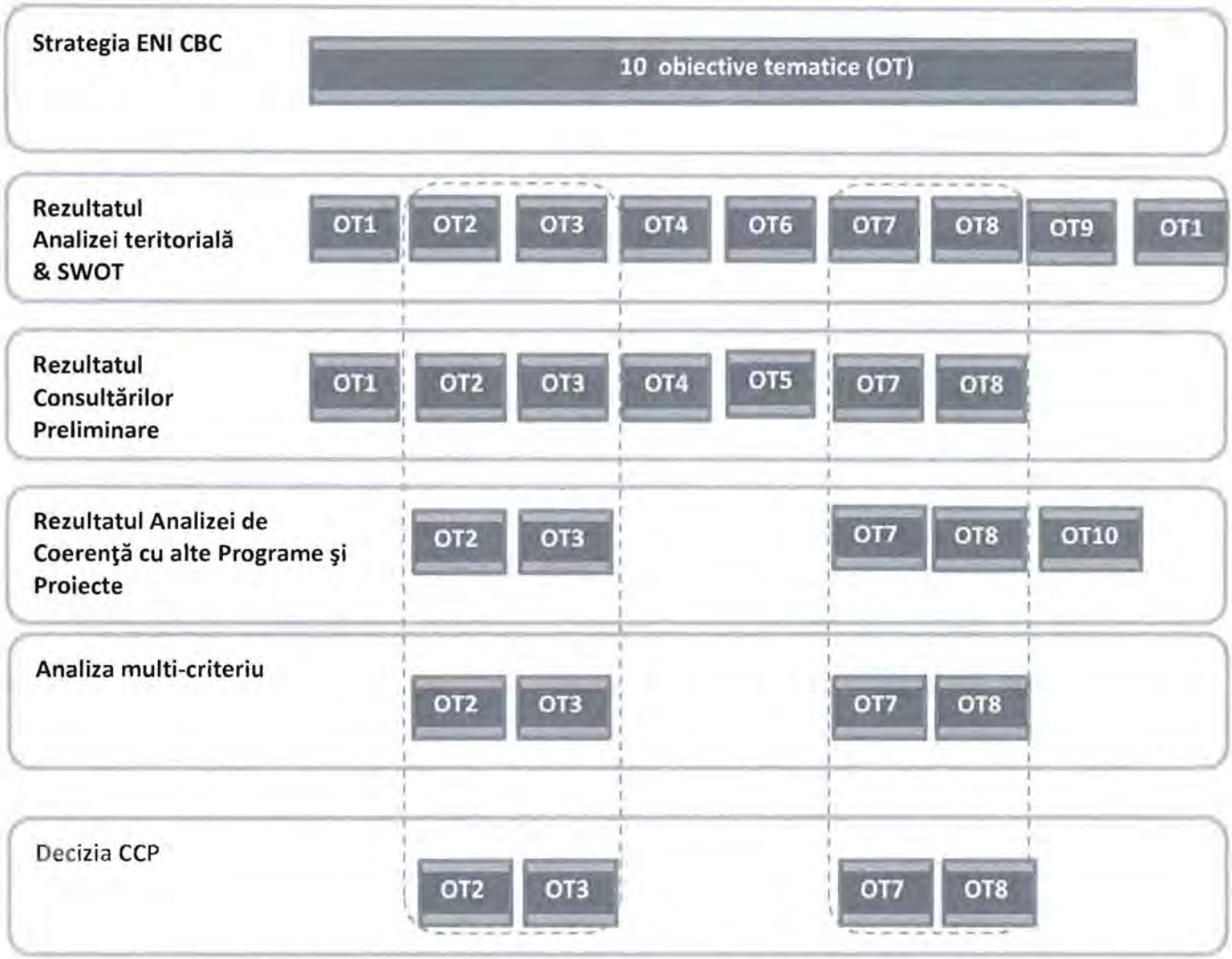

Prin corelarearezultatelor multiplelor analize, au fost identificate patru domenii tematice prioritare de dezvoltare: (1) educație, cercetare și inovare, (2) cultură și patrimoniu istoric, (3) transporturi și comunicații și (4) sectoare care contribuie la siguranța și securitatea din regiune, în domenii precum sănătatea, prevenirea dezastrelor / situațiilor de urgență naturale sau provocate de om și în domeniul cooperării polițienești. În consecință, sunt propuse următoarele patru Obiective Tematice:

Obiectivul tematic 2: Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare;
Obiectivul tematic 3: Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric
Obiectivul tematic 7: Îmbunătățirea accesibilității regiunilor, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicații;
Obiectivul tematic 8: Provocări comune în domeniul siguranței și securității;

Tabelul de mai jos rezumă obiectivele strategice, obiective tematice corespunzătoare precum și obiectivele specifice și prioritățile programului:

Tabelul 3 – Rezumatul obiectivelor strategice, obiectivelor tematice, obiectivelor programului, priorități

Obiective Strategice	**Obiectivul tematic**	**Obiectivul programului**	**Prioritatea**
A. Promovarea	**Obiectivul tematic 2**:	*Dezvoltarea educației și*	**Prioritatea 1.1 – cooperare**

Obiective Strategice	Obiectivul tematic	Obiectivul programului	Prioritatea
dezvoltării economice și sociale în regiunile de pe ambele părți ale frontierelor comune	Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare;	*sprijinul acordat cercetării și inovării la nivelul regiunii vizate de Program prin facilitarea cooperării la nivel local, regional și central*	**instituțională în domeniul educației pentru creșterea accesului la educație și a calității educației**
			Prioritatea 1.2 – Promovare și sprijin pentru cercetare și inovare
	Obiectivul tematic 3: Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric	*Conservarea patrimoniului cultural și istoric în aria eligibilă, sprijinirea dezvoltării culturii locale, a identităților culturale specifice și a dialogului cultural contribuind la o creștere a atractivității ariei eligibile.*	**Prioritatea 2.1 – Conservarea și promovarea patrimoniului cultural și istoric**
B. Abordarea provocărilor comune în mediu, sănătate publică, siguranță și securitate	**Obiectivul tematic 8:** Provocări comune în domeniul siguranței și securității;	*Abordarea provocărilor comune în ceea ce privește accesul la sănătate, managementul riscurilor naturale și antropice și a situațiilor de urgență, securitatea transfrontalieră prin proiecte comune*	Prioritatea 4.1 - Sprijin pentru dezvoltarea serviciilor de sănătate și accesului la sănătate
			Prioritatea 4.2 - Sprijin pentru activități comune de prevenire a dezastrelor naturale provocate de om, precum și acțiuni comune în situațiile de urgență
			Prioritatea 4.3 Prevenirea și combaterea criminalității organizate și cooperarea polițienească
C. Promovarea unor condiții mai bune și modalitățile de a asigura mobilitatea persoanelor, a bunurilor și a capitalului.	**Obiectivul tematic 7**: Îmbunătățirea accesibilității regiunilor, dezvoltarea transportului și rețelelor și sistemelor de comunicații;	*Îmbunătățirea serviciilor de transport public, a infrastructurii, cooperării și a rețelelor TIC*	*Obiectiv 3: Dezvoltarea infrastructurii de transport transfrontalier și TIC*

Obiectivul general al Programului Operațional Comun România-Republica Moldova este de a crește dezvoltarea economică și de a îmbunătăți calitatea vieții oamenilor din regiunea programului prin investiții comune în domeniul educației, dezvoltării economice, dezvoltarea culturii, infrastructurii transfrontaliere și sănătății asigurând în același timp securitatea și siguranțacetățenilor din cele două țări.

Obiective tematice și priorități

Procesul de identificare a nevoilor specifice ale zonei de frontieră care urmează să fie abordate prin intermediul Programului România – Republica Moldova 2014 – 2020 a fost finalizat prin selectarea a 4 obiective tematice specifice:

- ✓ **Obiectivul tematic 2**: Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (Obiectiv strategic al ENI: A)
- ✓ **Obiectivul tematic 3:** Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric (Obiectiv strategic al ENI: A)
- ✓ **Obiectivul tematic 7**: Îmbunătățirea accesibilității regiunilor, dezvoltarea de rețele și sisteme de transport și comunicații (Obiectiv strategic al ENI: C)
- ✓ **Obiectivul tematic 8:** Provocări comune în domeniul siguranței și securității (Obiectiv strategic al ENI: B)

Aceste obiective tematice vor fi abordate prin priorități specifice, implementate prin activități transfrontaliere, așa cum este prezentat mai jos.

OBIECTIV TEMATIC 2: SPRIJIN PENTRU EDUCAȚIE, CERCETARE, DEZVOLTARE TEHNOLOGICĂ ȘI INOVARE

Obiectivul 1: Dezvoltarea educației și sprijin acordat cercetării și inovării la nivelul ariei Programului prin facilitarea cooperării la nivel local, regional și central

Justificare pentru definirea Priorității 1.1:

Dezvoltarea sectorului educațional este una din zonele puternic sprijinite ca și domeniu cheie de intervenție conform concluziilor analizelor derulate ca de exemplu analiza teritorială și SWOT. Printre argumentele pentru intervenția în aria programului, se poate contura abandonul școlar timpuriu identificat ca fenomen îngrijorător; în plus, un număr semnificativ de elevi părăsesc aria eligibilă principală pentru a-și continua studiile în alte părți ale României sau ale altor state-membre ale UE, acest lucru având un impact pe termen lung asupra dezvoltării socio-economice a ariei.

Întrucât persoanele bine educate reprezintă una dintre resursele-cheie pentru dezvoltarea economică viitoare a ariei programului, investițiile solide în educație i) vor reduce efectul de abandon școlar ii) vor asigura păstrarea efectivelor de elevi, element esențial pentru dezvolarea pe termen mediu a regiunii. Capacitățile actuale pe care cele trei centre universitare mari (Iași, Galați, Chișinău și Bălți) le dețin pot fi utilizate la potențialul lor maxim pentru a aborda principalele probleme menționate mai sus și pentru a asigura o cooperare corespunzătoare pentru a crește calitatea, atractivitatea și accesibilitatea programelor educaționale..

De asemenea, prioritatea identificată și activitățile ulterioare răspund nevoilor urgente privind accesibilitatea redusă la infrastructura educațională în zonele rurale.

În același timp, atât i) consultările preliminare organizate în faza pregătitoare a programului, cât și ii) analiza rezultatelor apelurilor de propuneri de proiect și proiectele implementate în cadrul POC ROUAMD 2007 -2013indică interesul puternic potențialilor beneficiari față de proiectele educaționale.

Ca urmare, în urma nevoilor și intereselor identificate, *prioritatea 1.1* a fost concepută pentru a sprijini proiectele care vor asigura accesul larg (și mai multe activități "de la om la om") în cadrul programului, vizând o gamă largă de beneficiari de la nivel central și local.

Prioritatea 1.1 – Cooperare instituțională în domeniul educației pentru creșterea accesului la educație și a calității educației

Activități orientative

- Planificarea și dezvoltarea în comun a planurilor, politicilor șistrategiilor educaționale;
- Schimbul de experiență, schimbul de profesori, transfer de bune practici, dezvoltarea centrelor de formare comune pentru creșterea eficacității educației prin intermediul diversificării programelor de formare profesională pentru angajații din sistemul educațional în domenii precum:

- Dezvoltare şcolară, management şcolar, dezvoltarea relaţiei dintre şcoli şi comunităţi;
- Dezvoltarea şi aplicarea metodelor educaţionale inovatoare, pentru creşterea aptitudinilor de predare pentru a facilita şi a motiva elevii să obţină rezultate;

- Dezvoltarea unor programe comune specifice de educaţie antreprenorială, programe care să stimuleze creativitatea, inovarea şi spiritul civic activ;
- Imbunătăţirea participării şi calităţii educaţionale prin intermediul reabilitării/ modernizării/ extinderii/ dotării infrastructurii educaţionale şi achiziţia de echipamente;
- Dezvoltarea şi implementarea parteneriatelor între instituţiile de învăţământ de ambele părţi ale frontierei cu scopul de a:
  - Preveni şi corecta fenomenul abandonului şcolar timpuriu prin programe integrate (inclusiv campanii de conştientizare) pentru prevenirea abandonului şcolar, încurajarea frecventării şcolii şi reintegrarea acelora care au abandonat timpuriu şcoala;
  - Dezvoltarea unor programe după programul şcolar (after school) şi a unor activităţi extra-curriculare;
- Dezvoltarea şi implementarea unor acţiuni comune în sprijinul grupurilor dezavantajate, de exemplu:
  - Acţiuni de sprijin integrate care se adresează copiilor şi tinerilor cu părinţi care trăiesc în străinătate (care pot include, printre altele, orientare, consiliere, programe afterschool, activităţi educaţionale şi culturale);
  - Acţiuni[3] de sprijin menite să faciliteze integrarea socială şi pe piaţa muncii a persoanelor (copii, tineri şi adulţi) cu dizabilităţi
- Acţiuni de sprijin comun pentru tineret, pentru prevenirea consumului de droguri, a traficului uman, a abuzului de alcool, etc.Dezvoltarea şi implementarea programelor şi acţiunilor transfrontaliere pentru sporirea/îmbunătăţirea/facilitarea calificărilor şi competenţelor de muncă[4]

Beneficiari orientativi pentru Prioritatea 1.1

- Administraţia publică naţională/regională/locală şi alte instituţii publice;
- Instituţii de învăţământ;
- ONG-uri; / asociaţii profesionale ale profesorilor; alte asociaţii relevante;
- Organizaţii din domeniul sănătăţii care acţionează pentru a preveni şi pentru a combate consumul de alcool şi droguri[5]

Justificare pentru definirea Priorităţii 1.2:

Inovaţiile sunt de obicei descrise ca un succes în producţia, asimilarea şi exploatarea elementului de noutate în domeniul economic şi social. Conform viziunii programului, cercetarea şi inovarea oferă sprijinul necesar pentru o dezvoltare echilibrată şi durabilă a regiunii eligibile şi consultările preliminare au arătat un suport puternic din partea autorităţilor regionale în favoarea unor astfel de activităţi.

Cu toate acestea, starea actuală din domeniu arată un nivel scăzut al investiţiilor în cercetare şi dezvoltare, combinate cu o utilizare scăzută a rezultatelor cercetării şi dezvoltării în cadrul activităţilor industriale şi tehnologice. În plus, doar 0,045% din populaţia din câmpul muncii este angajată în activităţi cu valoare adăugată precum cercetarea, dezvoltarea şi inovarea, cotele fiind dintre cele mai scăzute din Europa.

Date fiind argumentele prezentate mai sus, activităţile prioritare au fost concepute luând în considerare faptul că Iaşi şi Chişinău au un potenţial ridicat de cercetare şi inovare, având în vedere statutul lor de centre economice şi educaţionale, în timp ce judeţul Galaţi are un potenţial specific în regiunea industrială (industria metalului şi a construcţiilor navale). Galaţi ar putea fi, de asemenea,

---

[3] *Doar activităţile care nu asigură un avantaj economic pentru beneficiar vor fi sprijinite*

[4] *Aceste activităţi vor fi realizate în cadrul campaniilor educaţionale şi în cooperare cu instituţii de educaţie pentru a fi eligibile*

[5] *Aceşti beneficiari sunt eligibili în contextul în care lucrează în asociere cu instituţiile de educaţie.*

considerat un punct strategic în ceea ce privește nevoile de cercetare și dezvoltare și capacitățile (de exemplu *Regiunea Liberă Galați*) ariei eligibile, întrucât utilizează toate canalele de comunicare pe teritoriul său (rutier, feroviar și maritim).

Prioritatea 1.2 – Promovare și sprijin pentru cercetare și inovare

Activități orientative

- Dezvoltarea de parteneriate/rețele între universități și centre de cercetare în vederea creării unui mediu favorabil transferului de know-how și afacerilor.
- Diseminarea, cooperarea și crearea de rețele între programe și organizații din cele două state care acționează în domeniul cercetării și inovării.
- Acțiuni comune de cercetare și studii în special în domeniul mediului (probleme create de schimbările climatice, conservarea biodiversității, energia regenerabilă și utilizarea eficientă a resurselor etc.);
- Promovare și sprijin pentru cercetare și inovare prin intermediul reabilitării/ modernizării/ extinderii infrastructurii specifice, inclusiv prin achiziția echipamentelor aferente.
- Schimb de experiență și bune practici între autoritățile competente cu privire la dezvoltarea și stabilirea clusterelor.

Beneficiari orientativi pentru prioritatea 1.2

- Universități;
- Institute/organizații de cercetare;
- Administrația publică națională /regională/locală și alte instituții publice;
- ONG-uri/ Asociații profesionale/ antreprenoriale

OT 3. PROMOVAREA CULTURII LOCALE ȘI CONSERVAREA PATRIMONIULUI ISTORIC

Obiectiv 2: Conservarea patrimoniului cultural și istoric în aria eligibilă, sprijinirea dezvoltării culturii locale, a identităților culturale specifice și a dialogului cultural

Justificare pentru definirea Priorității 2.1:

Infrastructura culturală din regiunea programului este în cea mai mare parte similară ca densitate și distribuție în întreaga arie eligibilă principală. Există un număr total de 1.404 instituții culturale în cele patru județe românești, și 2974 de instituții culturale în Republica Moldova. Acestea includ muzee, biblioteci, cinematografe, teatre și alte instituții culturale.

Este important de subliniat faptul că cele două zone eligibile sub-naționale/ naționale au puncte comune în ceea ce privește patrimoniul cultural, datorită evoluției istorice similare. Cu toate acestea, în ciuda faptului că există o concentrare mare de locații naturale și istorice și zone naturale protejate, regiunea eligibilă înregistrează un nivel scăzut al investițiilor în facilități turistice și culturale.

În acest context, prioritatea încurajează beneficiarii să se concentreze pe proiecte culturale și pe conectarea inițiativelor în domeniu, cu scopul de a asigura accesul larg al cetățenilor la o infrastructură culturală îmbunătățită și la un patrimoniu istoric protejat.

Prioritatea 2.1 – Conservarea și promovarea patrimoniului cultural și istoric

Activități orientative

- Construcția, extinderea, instalarea, restaurarea, conservarea, consolidarea, protejarea, securitatea monumentelor culturale și istorice, a siturilor arheologice, (inclusiv a drumurilor de acces aferente), a muzeelor, a obiectelor și colecțiilor de artă și promovarea acestora pe baza strategiilor/conceptelor transfrontaliere relevante;
- Conservarea, securitatea și valorificarea în comun a monumentelor și obiectelor culturale și istorice;
- Rețele de instituții culturale care vizează promovarea patrimoniului cultural și istoric

- Sprijin pentru activitățile meșteșugărești specifice și tradiționale, importante pentru conservarea culturii și identității locale.
- Promovarea activităților specifice și tradiționale în aria eligibilă (inclusiv a evenimentelor culturale transfrontaliere);
- Conservarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural și istoric, în principal prin evenimente culturale locale cu o dimensiune transfrontalieră;
- Valorizarea patrimoniului istoric și cultural prin dezvoltarea strategiilor comune de promovare a produselor și serviciilor comune din domeniul turismului.

Beneficiari orientativi pentru Prioritatea 2.1

- Muzee, instituții culturale/religioase/de cult;
- Autorități publice naționale /regionale/ locale și alte instituții publice;
- ONG-uri, asociații culturale și de turism;
- Asociații locale de afaceri din domeniul activităților tradiționale și de artizanat;

OT 7. ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESIBILITĂȚII REGIUNILOR, DEZVOLTAREA REȚELELOR ȘI SISTEMELOR DE TRANSPORT ȘI COMUNICAȚII

Obiectiv 3: Îmbunătățirea serviciilor de transport public, a infrastructurii și a cooperării și a sistemului de rețele TIC

Justificare pentru definirea Priorității 3.1:

Transportul în regiunea eligibilă este dominat de drumuri rutiere și căi ferate. Totuși, în ciuda densității mari a rețelelor de drumuri rutiere și căi ferate, viabilitatea acestora este redusă din cauza calității și mentenanței reduse și din cauza lipsei modernizării proiectelor și resurselor. Acest fapt crește timpul de parcurgere al acestor drumuri în mod semnificativ și are impact asupra costurilor de transport.

Diferențele tehnice în ceea ce privește transportul feroviar între cele două țări (de exemplu, utilizarea unor ecartamente diferite) și capacitățile de transport multimodale limitate fac transportul transfrontalier mai dificil. Cu toate acestea, aria programului prezintă un potențial ridicat de dezvoltare a transportului fluvial, care ar trebui să fie recunoscut și pus în aplicare. În plus, oamenii și afacerile au un acces redus la internetul de mare viteză și la infrastructura de comunicații, în special în zonele rurale.

Având în vedere argumentele prezentate, prioritatea a fost dedicată îmbunătățirii accesabilității interne și externe în aria programului. Prioritatea evidențiază îmbunătățirea și reabilitarea sistemului de transport, împreună cu investițiile în tehnologia informației și a comunicațiilor(TIC). De asemenea, dezvoltarea politicilor care vizează îmbunătățirea infrastructurii de transport va fi promovată. Va fi acordată atenție potențialului ridicat pentru coordonarea strategică între România și Republica Moldova în ceea ce privește implementarea proiectelor cu impact transfrontalier ridicat.

Prioritatea 3.1 – Dezvoltarea infrastructurii de transport transfrontalier și a infrastructurii TIC

Activități orientative

- Construirea, reabilitarea, modernizarea sistemelor de transport transfrontaliere
- Dezvoltarea inițiativelor de transport ecologic (fără emisii de carbon) transfrontaliere și a soluțiilor inovatoare
- Îmbunătățirea facilităților de transport multimodal (rutier/ fluvial) de interes transfrontalier;
- Construcția, reabilitarea, lărgirea drumurilor (sau segmentelor de drumuri) care conectează așezările de-a lungul frontierei cu drumul principal care duce la frontieră;
- Îmbunătățirea/restaurarea/construcția de (segmente de) drumuri de acces către centre de interes transfrontalier;
- Elaborarea unor strategii/politici/planuri comune pentru îmbunătățirea infrastructurii de transport transfrontalier;

- Investiții comune în infrastructura TIC cu impact transfrontalier; (de exemplu, servicii de fibră optică).
- Dezvoltarea conexiunilor transfrontaliere, a rețelelor și serviciilor integrate de comunicații și informații
- Actualizarea facilităților existente pentru a consolida conexiunile între comunități și servicii publice care promovează cooperarea transfrontalieră și o cooperarea internațională mai largă.

Beneficiari orientativi pentru Prioritatea 3.1

- Administrația publică națională /regională/locală și alte instituții publice;
- Companii de stat care administrează infrastructura din transport și comunicații

OT 8. PROVOCĂRI COMUNE ÎN DOMENIUL SIGURANȚEI ȘI SECURITĂȚII

Obiectivul 4: Abordarea provocărilor comune în ceea ce privește accesul la sănătate, managementul riscurilor naturale și antropice și situațiile de urgență, securitatea transfrontalieră prin proiecte comune

Justificare pentru definirea Priorității 4.1:

Accesul la serviciile medicale în aria eligibilă principală este scăzută iar infrastructura de sănătate învechită este predominantă, mai ales în mediul rural. Capacitățile infrastructurii și numărul de medici sunt sub mediile naționale, în timp ce speranța de viață la naștere în zona programului este sub mediile internaționale.

Pe de o parte, având în vedere că accesul și dezvoltarea serviciilor din sănătate este o problemă cunoscută de interes comun și, pe de altă parte, faptul că aria programului este expusă la o serie de provocări structurale, nevoia de finanțare și de punere în aplicare a inițiativelor de sănătate devine imperativă. În acest context, prioritatea va oferi sprijin pentru acțiunile comune și inițiativele privind medicina de urgență din domeniul sănătății publice. Trebuie subliniat că prioritatea are un potențial foarte bun pentru a avea impact la nivel transfrontalier, datorită capacității bune pentru managementul de proiect dezvoltat pe parcursul perioadei anterioare de programare, 2007-2013.

Prioritatea 4.1 - Sprijin pentru dezvoltarea serviciilor din sănătate și a accesului la sănătate

Activități orientative

- Planificarea comună și dezvoltarea în comun a planurilor, politicilor și strategiilor de sănătate publică și a asistenței sociale;
- Activități comune menite să sporească accesul la sănătate în zona de frontieră prin construcția / reabilitarea / modernizarea infrastructurii serviciilor de sănătate publice (inclusiv prin utilizarea surselor regenerabile de energie, etc.);
- Dezvoltarea laboratoarelor fixe și laboratoarelor mobile pentru prevenirea / depistarea / monitorizarea bolilor, accidentelor, incidentelor și epidemiilor de frontieră.
- Dotarea infrastructurii specifice serviciilor medicale publice (ambulatoriu, facilități camera de urgență, centre medicale, intervenție socială integrată, etc.);
- Programe comune de formare și schimb de experiență, rețele pentru susținerea funcționării serviciilor medicale publice specifice, telemedicina;
- Schimb de experiență, activități comune în scopul de a asigura compatibilitatea orientărilor de tratament;
- Campanii de conștientizare în ceea ce privește educația publică privind sănătatea, bolile și prevenirea epidemiilor.

Grupuri orientative de beneficiari pentru Prioritatea 4.1

- Administrația națională / regională / locală publică și alte instituții publice;
- Instituții naționale / locale / regionale care acționează în domeniul politicilor de sănătate și sociale;
- ONG-uri, universități și organizații de cercetare;
- Asociații profesionale medicale si ale pacienților

Justificare pentru definirea Priorității 4.2:

Aria programului prezintă un risc ridicat de poluare prin accidente industriale, în special de-a lungul râului Prut și în regiunea Dunării. În plus, există un risc ridicat de dezastre naturale datorate rețelei hidrografice dense (de exemplu inundații, alunecări de teren) și din cauza proximității zonei seismice Vrancea în România (de exemplu cutremure).

Prioritatea se concentrează pe mai multe aspecte de mediu prin intermediul unei diversități de instrumente, cum ar fi prevenirea, formarea, monitorizarea și planificarea comună a acțiunilor coordonate în scopul intervenției comune în situații de urgență. În acest context este important de subliniat faptul că consultarea cu părțile interesate în program a indicat un interes puternic și clar spre punerea în aplicare a proiectelor de prevenire a riscurilor, cu un accent special pe inițiativele administrației publice locale. Având în vedere potențialul proiectelor integrate și experiențele anterioare, accentul este acordatinvestițiilor în sistemul comun de structuri și management de urgență.. Se acordă atenție strategiilor și instrumentelor de management al pericolelor și prevenire a riscurilor.

Prioritatea 4.2 – Sprijin pentru activități comune de prevenire a dezastrelor naturale și provocate de om, precum și acțiunea comună în situațiile de urgență

Activități orientative

- Măsuri de prevenire a alunecărilor de teren și inundațiilor;
- Sisteme integrate comune / structuri de monitorizare eficientă și de prevenire a dezastrelor, precum și pentru atenuarea consecințelor;
- Strategii comune și instrumente de management al pericolelor și de prevenire a riscurilor, inclusiv planuri de acțiune comune;
- Elaborarea de hărți detaliate comune și de baze de date (indicând riscurile naturale și tehnologice precum și utilizarea terenurilor pentru autoritățile de planificare regională, agențiile de mediu și serviciile de urgență);
- Schimbul de experiență și cunoștințe, inclusiv creșterea gradului de conștientizare în domeniul prevenirii riscurilor în mod eficient și managementului acestora în zona transfrontalieră;
- Dezvoltarea de standarde integrate și comune pentru planificarea urbană și gestionarea riscurilor;
- Investiții și dezvoltarea de sisteme/ structuri comune și integrate de management de urgență
- Planificarea acțiunilor coordonate ale autorităților în situații de urgență provocate de catastrofe naturale sau provocate de om ;
- Investiții în construirea, renovarea sau modernizarea infrastructurii și a echipamentelor direct legate de monitorizare și intervenție în situații de urgență.

Beneficiari orientativi pentru Prioritatea 4.2

- Administrația națională / regională / locală publică și alte instituții publice, inclusiv organizațiile de mediu care acționează în domeniul atenuării riscurilor și efectelor dezastrelor și situațiilor de urgență;
- Organizații de cercetare, ONG-uri

Justificare pentru definirea Priorității 4.3:

Prioritatea 4.3 Prevenirea și combaterea crimei organizate și cooperarea polițienească

În domeniul prevenirii și combaterii crimei organizate, România și Republica Moldova înregistrează o serie de probleme comune, combinate cu tendințele către fenomenul infracțional la frontiera comună. Mai mult, structurile polițienești, poliția de frontieră și structurile vamale sunt subdezvoltate și astfel, riscurile potențiale sunt crescute în cadrul Programului cu un impact negativ în combaterea traficului de ființe umane și a drogurilor, a contrabandei ilegale de bunuri și a fraudei de frontieră. Cu toate acestea, merită să menționăm că cele două state au o bună experiență de cooperare polițienească și capacități mari pentru punerea în aplicare a proiectelor cu impact transfrontalier.

În conformitate cu problemele identificate, prioritatea intenționează să ofere sprijin pentru intensificarea dialogului între structurile specializate prin punerea în aplicare în comun a proiectelor cu impact clar în domeniul poliției și a luptei împotriva criminalității.

Activități orientative

- Acțiuni comune pentru creșterea mobilității și capacității administrative a unităților de poliție (inclusiv poliției de frontieră);
- Crearea unor platforme de lucru de colaborare, pentru a crește eficiența poliției, poliției de frontieră și structurilor vamale în schimbul de date și informații;
- Formarea comună a poliției, a poliției de frontieră și a personalului vamal, schimbul de bune practici cu privire la domenii specifice de activitate (analize, urmărire penală, criminalitatea organizată);
- Investiții în construirea, renovarea sau modernizarea infrastructurilor de trecere a frontierei și polițiee și clădirilor aferente;
- Investițiile în echipamente de funcționare și facilități specifice pentru activitatea de poliție / vamă / poliția de frontieră / jandarmerie (de exemplu laboratoare, echipamente, instrumente de detectare, hardware și software și mijloace de transport);
- Elaborarea politicilor și strategiilor comune, inclusiv a campaniilor de sensibilizare și schimbul de experiență pentru combaterea crimei organizate.

Beneficiari orientativi pentru Prioritatea 4.3

- Serviciile vamale, poliția de frontieră, poliția, alte instituții naționale / regionale / locale publice care acționează în domeniul poliției, prevenirii și combaterii criminalității, asociațiile profesionale
- Administrația națională / regională / locală publică și alte instituții publice

3.2. Justificare pentru strategia aleasă

Strategia programului a fost derivată dintr-un număr de analize și consultări și reflectă nevoile din zona de frontieră a României și a Republicii Moldova, nevoie care pot fi abordate prin programul de cooperare transfrontalieră ENI. Principalele elemente ale justificării strategiei pot fi regăsite mai jos.

3.2.1. Analiza socio-economică și analiza SWOT[6]

Această secțiune rezumă principalele concluzii ale analizei teritoriale, inclusiv datele statistice și concluziile din analiza documentelor, în conformitate cu cadrul general al analizei SWOT.

În cazul specific al analizei curente, "obiectivul" de atins este reprezentat de obiectivele strategice ale documentelor de programare ENI:

1) *Promovarea dezvoltării economice și sociale în regiunile de pe ambele părți ale frontierelor comune;*
2) *Abordarea provocărilor comune în mediu, sănătate publică, siguranță și securitate;*
3) *Promovarea unor condiții mai bune și unor modalități de a asigura mobilitatea persoanelor, a bunurilor și a capitalului.*

Pornind de la aceste obiective, analiza SWOT este organizată de-a lungul liniilor principale ale analizei teritoriale: a) Geografia și așezările Umane; b) Demografia; c) Economia și piața muncii; d) Transporturile și Infrastructura (inclusiv utilitățile publice și TIC); e) Mediul și energia; f) Sănătatea, Domeniul Social, Siguranța și Securitatea; g) Educația, Cultura, Societatea; h) Administrația Publică și Guvernarea. În acest context, principalele puncte slabe, puncte tari, oportunități și amenințări care sunt relevante pentru structurarea și punerea în aplicare a acestui program sunt cuprinse în tabelele de mai jos:

A. Geografia și așezările umane

Aria eligibilă principală se caracterizează prin **două caracteristici geografice și topologice principale**: un relief în general plat și o rețea hidrografică complexă, mai ales pe partea moldovenească. Relieful și râurile subliniază riscul potențial ridicat de dezastre naturale (inundații, eroziunea solului și alunecări de teren), în cazul în care nu există sisteme de gestionare a riscurilor care să fie funcționale.

Nivelul general de urbanizare în aria eligibilă principală este sub 50%, întrucât 56.75% din populația din aria principală trăiește încă în mediul rural și doar 43.25% în mediul urban. Numărul de centre urbane este limitat și ele sunt inegal distribuite. Decalajele de dezvoltare semnificative între aceste centre sunt vizibile, în special în zonele predominant rurale. Cele mai importante orașe (de exemplu, Iași, Galați, Chișinău, Tiraspol sau Bender) concentrează activitățile economice majore și cea mai mare parte a populației, ceea ce face efectul de supra-polarizare extrem de vizibil, reducând astfel numărul de oportunități disponibile în centrele urbane mai mici și în așezările din mediul rural. Peste 56% din populație locuiește în mediul rural, în timp ce accesul la utilitățile publice și facilități este redus din cauza dezvoltării slabe a infrastructurii tehnice. Acest lucru are un efect negativ direct asupra calității vieții și oportunităților și crește nivelul deprivării.

[6] *Analiza a fost elaborată cu ajutorul unui set clar de baze de date statistice, documentele strategice puse la dispoziție de autoritățile locale și naționale prin intermediul site-urile lor și la cerere, precum și prin intermediul altor documente (documente de cercetare, evaluări), care au fost identificate ca fiind relevante. Seturi de date statistice teritorializate precum publicații statistice naționale și regionale au fost utilizate pentru compararea celor două teritorii care compun aria eligibilă a programului. Pentru a sublinia și a crește gradul de relevanță în raport cu intervalele de timp, în acest proces au fost folosite comparații similare. În cazul în care acest lucru nu a fost posibil din cauza seturilor de date mai mari sau indisponibilității datelor recente, au fost realizate specificații foarte clare a intervalelor de timp.De asemenea, în cazul în care au fost calcule suplimentare corespunzătoare, ele au fost efectuate în scopul de a face posibilă comparația. Date suplimentare, referitoare la domenii specifice, au fost extrase din documentele relevante identificate. În cazurile în care datele privind teritorializarea lipseau, datele naționale au fost prezentate și transpuse, iar acolo unde a fost posibil la nivelul teritorial corespunzător (de exemplu, investițiile străine directe, energia). În toate cazurile, nivelul de analiză are scopul de a o face cât mai clară posibil.*

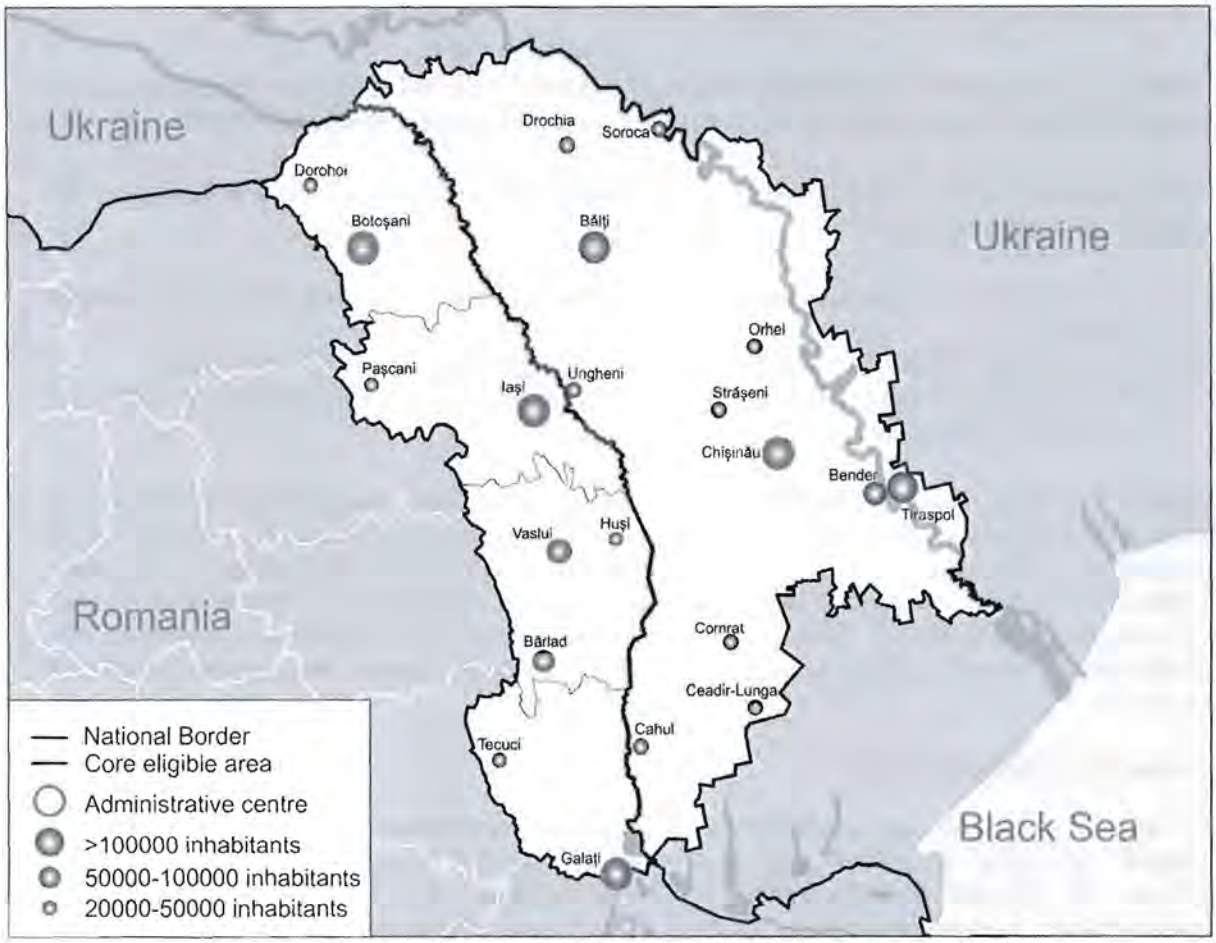

Harta 4: Principalele oraşe din aria eligibilă principală în funcţie de numărul de locuitori

Comparând suprafaţa de locuit pe cap de locuitor ce trăieşte în aria eligibilă principală cu mediile UE, sunt vizibile diferenţe semnificative. Având în vedere valorile din România şi Moldova, media din aria eligibilă de bază este de 15 m^2 pe cap de locuitor, ceea ce este semnificativ mai puţin decât în celelalte state membre ale Uniunii Europene, unde, de obicei, depăşeşte 20 m^2 pe cap de locuitor.

În plus faţă de nivelurile scăzute de urbanizare,, aşezările rurale din regiunea eligibilă de bază suferă din cauza lipsei de acces la sistemele de alimentare cu apă potabilă şi canalizare. Mai mult, pe partea românească a ariei eligibile a programului doar o mică parte din localităţile rurale sunt conectate la infrastructura de alimentare cu gaz, nebeneficiind de această resursă. Nu este şi cazul în Republica Moldova, unde mai mult de trei sferturi din localităţi sunt conectate la infrastructura de alimentare cu gaz. Cu toate acestea, nivelul de conectare la sistemul public de distribuţie a energiei termice a rămas oarecum constant, cu doar o mică scădere în Republica Moldova; cu toate acestea, populaţia migrează spre metode particulare de producţie a energiei termice.

Conectarea la Internet rămâne o problemă în aria eligibilă principală, în special în zonele rurale, unde rata medie este de conectare este sub 50%, iar cea mai mare parte a abonaţilor la Internet sunt concentraţi în centrele urbane din regiune.

Densitatea sistemelor de transport public urban se regăseşte în jurul şi în marile centre urbane din aria eligibilă principală, în principal în Iaşi, Botoşani, Vaslui, Galaţi pe de-o parte şi Chişinău, Bălţi, Ungheni, Cahul, Soroca şi Orhei pe de altă parte. Accesibilitatea este limitată în ceea ce priveşte lungimea infrastructurii, precum şi în ceea ce priveşte varietatea de mijloacelor de transport în comun, care este adesea limitată la liniile de autobuz.

A. Geografie şi aşezări umane			
Puncte tari		**Puncte slabe**	
S11	Reţea hidrografică complexă: multe lacuri, râuri importante şi	W11	Zone navigabile mici, neadecvate pentru distanţe lungi de navigaţie navală

	Dunărea		
S12	Relief plat - potrivit pentru investiții în agricultură și de dezvoltare	W12	Distribuția inegală a așezărilor urbane mari favorizează procesele de polarizare
S13	Localități urbane dezvoltate cu mai mult de 100,000 de locuitori (de exemplu Botoșani, Iași, Galați, Chișinău, Bălți, Tiraspol, Bender)	W13	O mare diferență între numărul de așezări urbane și rurale, în favoarea celor din mediul rural.
Oportunități		**Amenințări**	
O11	Proximitatea Mării Negre reprezintă o oportunitate potențială puternică pentru întreaga zonă eligibilă	T11	Risc ridicat de dezastre naturale (alunecări de teren, inundații)
O12	Dezvoltarea infrastructurii tehnice reduce efectele de polarizare ale centrelor urbane stabilite	T12	Migrația masivă din mediul rural către localitățile urbane din cauza lipsei de oportunități, servicii și alte facilități
O13	Dezvoltarea infrastructurii de transport facilitată de relieful plat va crește accesibilitatea în mediul rural	T13	Expansiunea necontrolată a zonelor urbane existente către zonele rurale învecinate fără a ține seama de cerințele tehnice

Concluzie: Proximitatea Mării Negre pentru unele dintre orașele apropiate (cum ar fi Galați în România sau Giurgiulești în Republica Moldova) sporește posibilitatea pentru schimburile economice crescute. Acest lucru influențează economia orașelor în cauză, precum și, în sens mai larg, fluxurile economice din țară. Este de remarcat faptul că, în același timp, existența unei rețele hidrografice complexe permite dezvoltarea mai ușoară a serviciilor suplimentare de utilități publice, precum și a investițiilor agricole sau instalațiilor de producere a energiei.

B. Demografia

Aria eligibilă principală a programului însumează un total de aproximativ 5,676,181 de locuitori. Din populația totală a ariei, 37,3% se află pe partea românească a frontierei, în timp ce 62,7% pe partea moldovenească. După cum s-a menționat mai sus, peste 50% din populație trăiește încă în zonele rurale, fiind lipsită de accesul la anumite servicii și dotări.

Migrația și îmbătrânirea sunt două dintre cele mai importante tendințe demografice vizibile în aria eligibilă principală, cu un caracter accentuat în zonele rurale. Populația tânără activă migrează la muncă în străinătate sau la studii, lăsând în urmă o populație dependentă mare. Chiar dacă la nivelul regiunii eligibile de bază migrația are valoare negativă, diferențele teritoriale sunt vizibile. Republica Moldova are o valoare a migrației ușor pozitivă, în timp ce județele românești au una puternic negativă. Principalele excepții în ceea ce privește migrația se regăsesc în cele mai importante centre urbane, care reușesc să polarizeze fluxurile de migrație, în timp ce așezările din mediul rural sunt caracterizate de valori negative, adică de emigrare.

Aria este caracterizată de o natalitate cu valori negative și o speranță de viață la naștere redusă, în comparație cu media UE. Combinată cu emigrarea populației active, aceste tendințe duc la dezechilibre grave între producția și consumul de bunuri, având efecte suplimentare pe termen lung cu privire la asistența socială și sistemul de pensii.

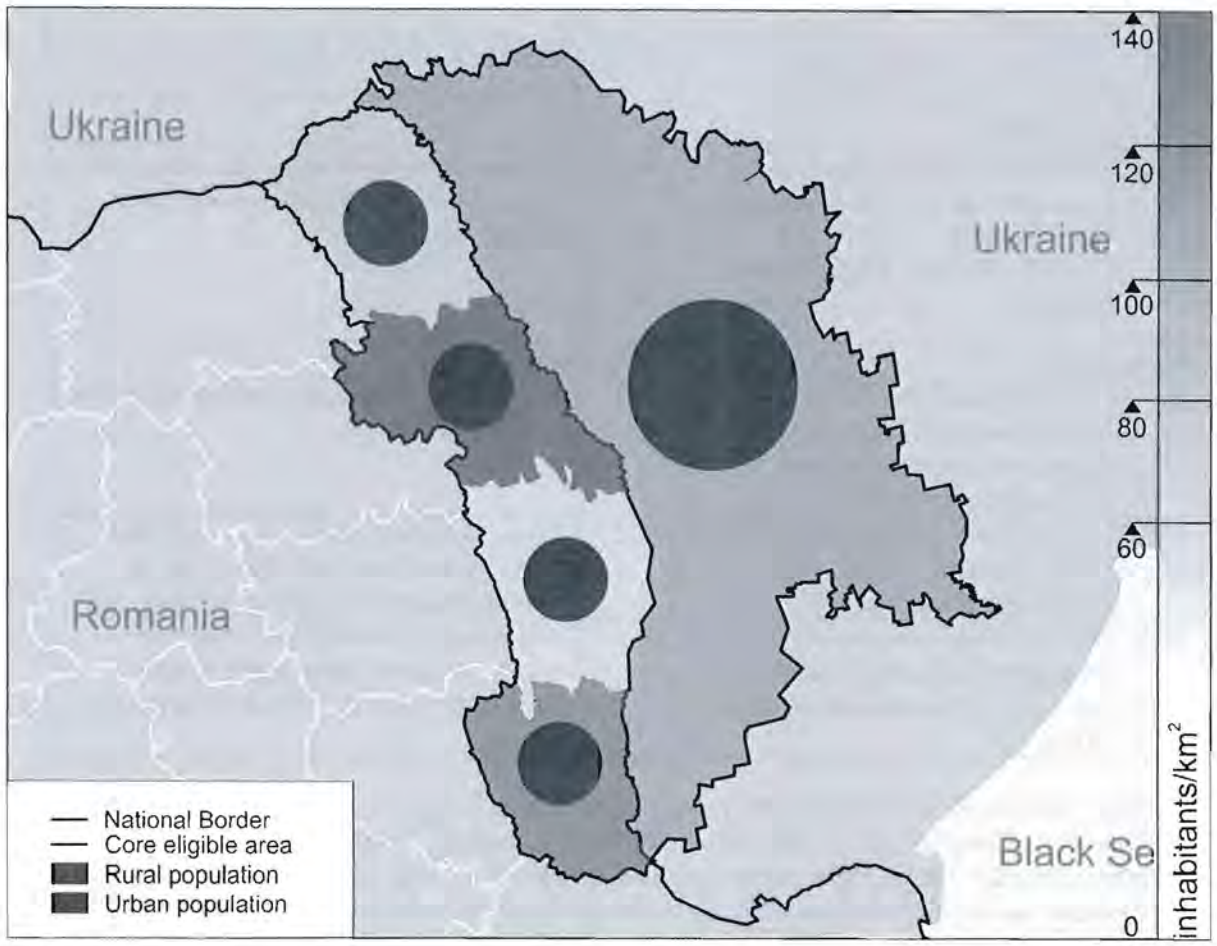

Harta 5: Densitatea populației și distribuția în funcție de mediul de viață

Statisticile vitale ale ariei eligibile ale programuluiindică o diferență între ratele brute de fertilitate și de deces, în favoarea celei de a doua, ceea ce face procesul de întinerire a populației să fie unul problematic. Acest lucru este deosebit de important întrucât, chiar dacă speranța de viață la naștere a crescut în ultimii 20 de ani, România și Republica Moldova sunt ambele cu mult sub estimările medii ale UE.

Distribuția populației pe grupe de vârstă este normală din punct de vedere statistic la nivelul ariei principale; cu toate acestea, diferențele sunt vizibile atunci când se compară teritoriul românesc cu cel din Republica Moldova. Piramida vârstei în județele românești este semnificativ mai plată decât cea din Republica Moldova. În plus, în cazul județelor românești cea mai mare categorie de vârstă este de 40-44 de ani, în timp ce în cazul Republicii Moldova categoria de vârstă 20-24 de ani nu este doar cea mai mare, ci este de peste două ori mai mare decât categoria de vârstă 20-24 de ani din România.

Diferențele teritoriale în ceea ce privește demografia ariei eligibile principale indică o populație inegal distribuită în ceea ce privește vârsta și o rată în general negativă a natalității. Situația actuală, caracterizată de o creștere naturală negativă, o speranță de viață scăzută, și o tendință de emigrare lasă populația prezentă expusă unui proces de îmbătrânire care se va dezvolta într-un ritm mult mai accelerat decât procesul de întinerire. Acest lucru, la rândul său, creează dezechilibre semnificative între producția și consumul de bunuri, punând presiune pe sistemele de asistență socială și de pensii, și scade competitivitatea forței de muncă locale.

B. Demografia			
Puncte tari		**Puncte slabe**	
S21	Rețea hidrografică complexă: multe lacuri, râuri importante și Dunărea	W21	Raportul populației urbane sub media națională în partea românească Raport scăzut de urbanizare în Republica Moldova
S22	Relief plat - potrivit pentru investiții în agricultură și de dezvoltare	W22	Republica Moldova are populație mică (3.5 milioane), reprezentând o piață mică pentru investitorii străini majori
S23	Localități urbane dezvoltate cu mai mult de 100,000 de locuitori (de exemplu Botoșani, Iași, Galați, Chișinău, Bălți, Tiraspol, Bender)	W23	Distribuție inegală a populației adulte tinere între teritoriul românesc și moldovenesc
Oportunități		**Amenințări**	
O21	Atractivitatea crescută a zonei de frontieră a UE	T21	Județele românești se confruntă cu o rată negativă a sporului natural
		T22	Fluxurile de migranți puternic orientați pe plan extern: către țările UE pentru partea română și în țările UE și Rusia pentru partea moldovenească
		T23	Procesul de îmbătrânire a populației din partea românească

Concluzie: faptul că populația urbană din aria programului este sub media națională a părții românești, are efect asupra potențialului de dezvoltare economică a ariei. Este unanim acceptat faptul că zonele urbane concentrează activități economice mai diversificate, cu valoare adăugată mare și cu o creștere a productivității. Activitățile economice specifice zonelor rurale sunt, în general agricole ca natură, cu valoare adăugată economică limitată și foarte sensibile la riscurile date de dezastrele naturale. Fluxurile de migranți puternic orientați către exterior ar putea avea un impact negativ asupra pieței forței de muncă - unde persoanele cele mai specializate și dinamice părăsesc țara, iar populația inactivă, asistată social, rămâne în țară. Pe termen lung, această tendință combinată cu îmbătrânirea populației din partea românească, ar avea un impact, de asemenea, asupra sustenabilității sistemului național de pensii.

C. Economia și Piața muncii

Tendințele demografice sunt conectate direct la **principalele sectoare economice și la piața locală a muncii**. Lipsa de oportunități economice variate și caracterul predominant rural fac în mod indirect sectorul agricol să fie sectorul principal de muncă din aria eligibilă principală. Totuși, acesta este, de asemenea, sectorul în care veniturile sunt unele dintre cele mai mici din regiune. Principalul motiv din spatele acestei probleme este fragmentarea terenurilor agricole în ferme individuale mici și practicarea agriculturii de subzistență, cu valoare adăugată scăzută.

Fără investiții corespunzătoare, producția agricolă este foarte dependentă de condițiile meteorologice și riscurile naturale. Având în vedere ponderea ocupării forței de muncă în acest sector, zona devine din punct de vedere economic foarte vulnerabilă la variațiile producției agricole care pot afecta exporturile și importurile de produse agricole și dezvoltarea economică locală generală, precum și ocuparea forței de muncă.

Efectele menționate pot fi corelate cu nivelurile PIB-ului regiunii, care sunt unele dintre cele mai scăzute în România și Uniunea Europeană. Chiar dacă PIB-urile din teritoriile din aria eligibilă principală au crescut semnificativ în ultimii șapte ani, deși nu suficient, se poate constata că această creștere a fost dublată de o creștere a diferențelor teritoriale, de exmplu diferența de PIB între județul Iași și Republica Moldova s-a triplat.

Dat fiind nivelul activelor de capital fix pe activități economice, reiese că economia locală trece încet de la o economie bazată pe activități industriale și construcții către **o economie bazată pe servicii**, care în general, necesită forță de muncă cu studii superioare. Privind la nivelul activelor de capital fix pe activități economice se arată că economia locală se mișcă încet de la o economie concentrată în

jurul activităților industriale și de construcții către o economie bazată pe servicii, care, în general, necesită o piață a forței de muncă cu studii superioare. Cu toate acestea, la nivelul ariei eligibile principale, doar o mică parte din populația activă este angajată în aceste tipuri de activități economice. Nivelul de educație al șomerilor arată că există oportunități limitate pentru cei cu studii primare sau profesionale în România, precum și pentru cei care au absolvit învățământul liceal în Republica Moldova. În combinație cu ratele semnificative ale abandonului școlar timpuriu din regiune și cu nivelului scăzut de investiții în educație, este clar că șomerii nu pot să răspundă la cerințele pieței forței de muncă locale semnalându-se o nevoie pentru un anumit nivel de recalificare.

În plus față de **lipsa de oportunități** pentru populația activă de șomeri cu un nivel redus de educație, trecerea la o economie bazată pe servicii ridică o serie de probleme în regiune. În primul rând, cercetarea, dezvoltarea și inovarea sunt limitate la cele trei centre urbane principale din Iași, Galați și Chișinău, unde este de asemenea situat cel mai mare număr de IMM-uri din aria eligibilă a programului. Astfel, esteredus impactul și valoarea adăugată pe care cercetarea, dezvoltarea și inovarea le pot avea asupra principalului sector economic al agriculturii, și asupra altor sectoare, cum ar fi cel al producției și industriei extractive și a construcțiilor. În al doilea rând, aria eligibilă a programului are una dintre cele mai mici rate de atracție ISD în comparație cu alte regiuni din România. În plus, serviciile de activități economice din zonă primesc doar o mică parte din totalul ISD din zonă. Acest lucru poate fi atribuit **nivelului de competitivitate scăzut** al zonei, fapt ce face regiunea neatractivă pentru investitori. Acest lucru este cauzat în principal de lipsa dezvoltării sau de dezvoltarea slabă a cerințelor de bază ale activităților bazate pe servicii precum accesul ușor, mobilitatea, infrastructura și utilitățile publice.

C. Economia și piața muncii			
Puncte tari		**Puncte slabe**	
S31	Activități agricole bine diversificate	W31	Disparități mari și aflate în creștere ale PIB-ului pe cap de locuitor între partea română și partea moldovenească
S32	Din perioada de programare 2007-2013, PIB-ul pe cap de locuitor a crescut de 2,3 ori pe partea română și de peste 3 ori pe partea moldovenească	W32	Nivel ridicat al forțelor de muncă angajate în sectorul bugetar din Republica Moldova, cu impact negativ direct asupra raportului cheltuielilor publice în PIB.
S33	Scăderea tendinței în șomaj, în special în Republica Moldova, dar și în regiunea eligibilă din România	W33	Principalele activități economice au valoare adăugată scăzută (agricultura, pescuitul, comerțul și serviciile legate de turism)
S34	Număr important de IMM-uri, IMM-uri diversificate concentrate în principal în industria construcțiilor, vânzărilor domestice și reparațiilor auto	W34	Producția este concentrată pe agricultura de subzistență și în ferme care depind puternic de condițiile meteorologice și expuse la riscuri naturale
S35	Costuri de lucru competitive	W35	O rată foarte scăzută a populației angajate lucrează în activități cu valoare ridicată precum cercetarea, dezvoltarea și inovarea (0,18%)
S36	Potențial economic bun pentru cel puțin patru principali poli urbani: Iași, Galați, Chișinău și Bălți	W36	Rata foarte scăzută de ocupare a forței de muncă, afectând în mod negativ potențialul pieței muncii
S37	Dezvoltarea industriei vinului în întreaga zonă eligibilă	W37	Decalaj relativ mare al veniturilor personale pe ambele părți ale frontierei, împreună cu un nivel mic al veniturilor
		W38	Investițiile străine directe limitate în aria eligibilă din cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră
		W39	Competitivitatea scăzută a ariei eligibile principale din cadrul Programului de

			Cooperare Transfrontalieră
Oportunități		**Amenințări**	
O3 1	Disparități mari și aflate în creștere ale PIB-ului pe cap de locuitor între partea română și partea moldovenească	T31	Instabilitatea politică din partea de nord-vest a regiunii Mării Negre (inclusiv situația din Transnistria) poate pune în pericol dezvoltarea economică, în special investițiile străine directe - ISD
O3 2	Nivel ridicat al forțelor de muncă angajate în sectorul bugetar din Republica Moldova, cu impact negativ direct asupra raportului cheltuielilor publice în PIB.	T32	Aria eligibilă a PO CBC se află în afara axei specifice de dezvoltare economică în România (de la Vest-Nord-Vest la Sud-Est)
O3 3	Principalele activități economice au valoare adăugată scăzută (agricultura, pescuitul, comerțul și serviciile legate de turism)	T32	Disparități regionale mari în Republica Moldova, modelul de dezvoltare mono-centric

Concluzie: În ceea ce privește tipul dominant al activităților economice din aria eligibilă, aspectele cheie sunt i) câștigurile scăzute în cazul activităților economice care nu necesită un nivel ridicat de educație și ii) trecerea la un serviciu bazat pe piața muncii. Un aspect major catre trebuie luat în considerare este faptul că doar o mică proporție a pieței forței de muncă este ocupată cu activitățile de informare și comunicare și activități financiare, în contrast cu nivelul ridicat al câștigului salarial din aceste sectoare. Prin comparație, activitățile economice care angajează o cotă mai mare a populației care activează în Agricultură, Industrie și Construcții, nu poate valorifica dimensiunea pieței lor, iar câștigurile sunt păstrate la un nivel mai scăzut. Un procent foarte mic (0,18%) al populației ocupate este angajată în activități cu valoare adăugată ca de exemplu C&D și inovare, iar astfel, acest sector specific, are o capacitate redusă de producție și export. În plus, nivelurile de câștig indică o supra-specializare a pieței forței de muncă și pune în pericol economia locală în cazul unor evenimente socio-economice destabilizatoare.

O corelare a nivelului PIB-ului cu tipul de populație în ceea ce privește mediile de viață urban-rural arată că, împreună cu atragerea unei mari părți a populației, județele Galați și Iași din România și regiunea adiacentă a municipiului Chișinău rămân cele mai importante centre economice. În plus, accentuarea decalajului PIB arată o involuție în ceea ce privește reducerea disparităților regionale, și o suprapolarizare a activității economice în locul unei distribuții echilibrate și policentrice.

In ceea ce privește investițiile, trebuie să se ia în considerare că un număr limitat de sectoare cu niveluri semnificative de investiții, precum și cu o distribuție inegală a acestora, semnalează o supra-specializare și o concentrare a pieței forței de muncă. Acest lucru face ca activitățile economice adiacente să sufere, și într-o perspectivă pe termen lung acestea să devină subdezvoltate. Concentrarea semnificativă pe investiții în Construcții, Imobiliare și Servicii Financiare indică o creștere a nivelului de încredere în piața imobiliară după criza economică. De asemenea, investițiile semnificative făcute în infrastructura de transport arată un efort coordonat pentru a răspunde la problemele de trafic actuale și pentru a aduce infrastructura de trafic la standardele internaționale existente. Cu toate acestea, ar trebui să se ia în considerare și nivelul scăzut al investițiilor în sănătate și educație, precum și interesul limitat pentru activitățile hoteliere și ale restaurantelor (în ciuda potențialului turistic al zonei).

Mai mult decât atât, din cauza faptului că regiunea Programului este în afara axei dezvoltării economice din România, există riscul ca investitorii să prefere pur și simplu o altă locație cu infrastructură de afaceri deja stabilită.

D. Transportul şi Infrastructura (inclusiv utilităţile publice şi TIC)

Accesibilitatea este o problemă importantă în aria eligibilă a programului. Conectivitatea aeriană este limitată la două aeroporturi internaţionale principale (Iaşi şi Chişinău,) cu o listă şi mai limitată de destinaţii, ceea ce face accesul internaţional al călătorilor să depindă de transferurile rutiere şi feroviare. Traficul de marfă în Republica Moldova este direcţionat prin cele două aeroporturi de marfă internaţionale, Aeroportul Internaţional Bălţi şi Aeroportul Internaţional Mărculeşti. Accesul internaţional naval este de asemenea limitat, Galaţi în România şi Giurgiuleşti în Republica Moldova fiind cele mai importante porturi, dar cu **capacităţi inter-modale limitate**. În ciuda reţelei hidrografice complexe din regiunea eligibilă de bază şi în ciuda potenţialului dat de râul Prut la frontiera dintre România şi Republica Moldova şi unei conexiuni directe la Dunăre şi Marea Neagră, dezvoltarea transportului naval este extrem de limitată.

Transportul în arie eligibilă a programului este dominat de cel **rutier şi de cel feroviar**. Cu toate acestea, indiferent de densitatea mare a reţelelor rutiere şi feroviare, viabilitatea lor este redusă din cauza calităţii slabe şi întreţinerii acestor reţele, dar şi din cauza lipsei de modernizare a proiectelor şi resurselor. Acest lucru creşte în mod semnificativ timpul de călătorie şi creşte costurile de transport. Un efect direct al calităţii reţelelor rutiere şi feroviare este accesul redus la unele dintre zonele rurale cele mai îndepărtate, limitând atât oportunităţile, cât şi investiţiile pe piaţa muncii. În plus, aceste zone suferă de asemenea, de o penetrare redusă a **infrastructurilor tehnice** necesare pentru utilităţi publice, şi anume apa potabilă, canalizarea, alimentarea cu gaze, energia termică, accesul la internet, precum şi transportul public.

Limitările impuse de infrastructura de transport şi de nivelul calitativ al acesteia au un efect semnificativ asupra traficului transfrontalier, în principal, prin concentrarea traficului teritorial şi în ceea ce priveşte mijloacele de transport. Potrivit datelor furnizate de Poliţia Română de Frontieră, Iaşi-Ungheni, Albiţa - Leuşeni, şi Galaţi-Giurgiuleşti sunt punctele de trecere a frontierei cel mai frecvent utilizate, iar punctele de trecere auto şi feroviare sunt principalul mijloc de transport la trecerea frontierei. Cu toate acestea, transportul auto este predominant, ca urmare a timpului de trecere crescut în cazul punctelor de trecere de cale ferată, ca urmare directă a gabaritului feroviar diferit utilizat de către cele două ţări şi ca urmare a dificultăţilor tehnice întâlnite.

Există diferenţe semnificative în zonă în ceea ce priveşte accesul la utilităţile publice, în special atunci când se compară zonele rurale şi urbane. Accesul la sistemele de canalizare şi alimentare cu gaz sunt aspectele cele mai problematice din zonele rurale ale programului. Acest lucru are două efecte majore. În primul rând, afectează în mod direct calitatea vieţii. În al doilea rând, lipsa sistemelor de canalizare şi a sistemelor de gestionare a deşeurilor creează o problemă de mediu, apele uzate şi deşeurile sunt aruncate direct în mediul înconjurător, fără niciun tratament anterior, crescând astfel poluarea solului şi a apei. În acelaşi timp, accesul redus la reţelele de gaze în judeţele româneşti are potenţialul de a creşte ratele de defrişare, lemnul fiind combustibilul cel mai accesibil pentru producerea de energie. Infrastructurile de acces la Internet şi transport public sunt bine dezvoltate în zonă; cu toate acestea, sunt în principal concentrate în şi în jurul centrelor urbane. Accesul la Internet în judeţele româneşti are cea mai scăzută rată de penetrare din ţară, în special din cauza nivelurilor scăzute de conectivitate predominante în mediul rural.

Centre urbane importante, precum Iaşi, Galaţi şi Chişinău concentrează cel mai mare număr de abonaţi la internetul de mare viteză, în timp ce restul teritoriului încă suferă de o conectare slabă, facând neatractiv domeniul serviciilor şi industriei dezvoltate în jurul informaţiilor şi comunicaţiilor, deşi trebuie să se constate că au loc schimbări semnificative în Republica Moldova, unde studiile recente arată că rata globală conectare la Internet este de peste 50%, în timp ce rata de conectare urbană este de peste 75% (de exemplu în Ungheni, Orhei, Soroca, Cahul, Bălţi), iar în mod similar, transportul public este concentrat în marile centre urbane şi în jurul acestora, deşi transportul periurban este mult mai limitat şi acoperirea sa este limitată de starea şi calitatea infrastructurii de transport existente.

D. Transportul și Infrastructura (inclusiv utilități publice și TIC)			
Puncte tari		**Puncte slabe**	
S41	Dezvoltarea rețelei de transport pentru autobuze și microbuze	W41	Tranport aerian, naval și feroviar sub-dezvoltat
S42	Aria eligibilă a programului este străbătută de rețeaua de drumuri a Uniunii Europene	W42	Infrastructură feroviară veche, cu ecartamente diferite
S43	Rețele bune de apă potabilă și canalizare în zonele urbane	W43	Infrastructură rutieră de slabă calitate în Republica Moldova
S44	Acces bun la Internet (folosirea tehnologiilor internetului de mare viteză), în mediul urban	W44	Rețele de apă și canal subdezvoltate în zonele rulale
Oportunități		**Amenințări**	
O41	Regiunea eligibilă este străbătută de TEN-T și de rețelele TRACECA	T41	Instabilitatea politică și conflictele sau tensiunile internaționale pot amenința nivelul investițiilor în dezvoltarea infrastructurii
O42	Programele UE 2014 -2020 pentru sprijinirea dezvoltării infrastructurii (POR, BIOP, PNDR)		
O43	Alte programe internaționale donatoare (în Moldova) pentru dezvoltarea infrastructurii de utilități publice (GIZ, BERD)		
O44	Punerea în aplicare a proiectelor de transport cu impact în regiunea de frontieră propuse înMater Planul de Transportde exemplu, Autostrada Târgu Mureș-Iași.		

Concluzie: Cele mai importante puncte tari sunt reprezentate de transportul auto dezvoltat, infrastructura bună de internet, în timp ce pe partea de puncte slabe este important de menționat subdezvoltarea altor forme de transport (naval, feroviar, aerian), și a rețelelor slabe de apă, canalizare și gaz (numai în România) în mediul rural. Este foarte important să se menționeze oportunitatea principală a sectorului: aria eligibilă a Programului CBC este traversată de viitoarele rețele de transport TEN-T și TRACECA și în acest context, Programul CBC poate fi conceput ca un element complementar al viitoarelor programe de finanțare pentru a dezvolta rețelele de transport menționate mai sus.

Una dintre cele mai mari probleme ale zonei este subdezvoltarea rutelor navigabile existente. În același timp, conectivitatea zonei este foarte limitată în ceea ce privește rutele aeriene, ceea ce face dificil să se ajungă la destinație, atât pentru mărfuri cât și pentru pasageri, din cauza opririlor

intermediare necesare pentru a conecta zborurile. Dezvoltarea mai multor rute și conectivitatea sporită a aeroporturilor ar trebui să fie o prioritate, precum și dezvoltarea de opțiuni pentru aria Galați-Tulcea inaccesibilă în acest moment pe cale aeriană, , având în vedere în special rolul lor de porturi internaționale.

Un aspect major al ariei eligibilă principale a Programului România-Republica Moldova este nivelul scăzut de urbanizare și scăderile asociate. Un dezavantaj competitiv teritorial important în acest sens este nivelul scăzut de penetrare a infrastructurii necesare pentru furnizarea de utilități și servicii publice de bază. Este necesară dezvoltarea sistemelor de canalizare în zonele rurale din zona eligibilă românească și a sistemelor de apă potabilă și de canalizare în mediul rural din Republica Moldova, precum și pentru dezvoltarea rețelei de alimentare cu gaze în zonele rurale din județele românești din aria Programului. În plus, varietatea limitată a mijloacelor de transport public, în special în mediul rural, unde conectivitatea este problematică, ridică probleme în ceea ce privește accesul la servicii și calitatea infrastructurii de transport. Aspectele menționate mai sus sunt cerințe de bază pentru a crește nivelul de urbanizare și pentru a dezvolta în continuare dimensiunea fondului de locuințe din aria eligibilă principală.

E. Energia și mediul

Consumul de energie și producția depind în principal de infrastructura tehnică disponibilă. Lungimea și capacitatea acestei infrastructuri este limitată, în princial din cauza lipsei de investiții în acest tip de infrastructură. Acesta este în special cazul infrastructurii utilizate pentru furnizarea de utilități publice către populația generală.

Atât România, cât și Republica Moldova importă o mare parte din energia necesară, limitând astfel gradul general de independență energetică. Acesta este în special cazul Republicii Moldova, care importă majoritatea energiei și are un grad redus de independență energetică. În cazul României, gradul independenței energetice a ajuns în 2012 la 77, 7%.

În contextul dat, dezvoltarea gazoductului Iași-Ungheni este un important pas important către noi alternative de energie în regiune, în special pentru Republica Moldova. Succesul este totuși condiționat de continuarea dezvoltării rețelei de distribuție de pe partea moldovenească, pentru a conecta conducta de gaz Iași-Ungheni la consumatorii de pe întreg teritoriul său.

Aria eligibilă principală beneficiază de un mediu natural bogat și variat, ridicând potențialul său general competitiv, subliniind totuși necesitatea unei abordări ecologice pentru dezvoltare. Aria eligibilă principală este caracterizată de existența unor zone urbane formate ca urmare a procesului de industrializare dinainte de 1989, care au probleme specifice de mediu din cauza lipsei de interes pentru protecția acestuia. Mai mult decât atât, procesul de urbanizare rapidă și lipsa investițiilor din ultimii 25 de ani au redus nivelul de calitate a infrastructurii tehnice existente și a facilităților, făcând recuperarea acestor locuri post-industriale urbane foarte dificilă.

Chiar dacă din punct de vedere ecologic, zona este în limitele internaționale privind poluarea, apar situații speciale, în care trebuie să fie acordată atenție protecției mediului. În primul rând, poluarea apelor de suprafață și a apelor subterane este un efect direct al funcționării defectuoase a facilităților de gestionare a deșeurilor, a mijloacelor de purificare și infrastructurii, a lipsei de facilități pentru tratarea apelor uzate, precum și a lipsei de facilități adecvate de depozitare a deșeurilor. Aceste aspecte sunt cele mai vizibile în zonele rurale și în cele industriale vechi.
În al doilea rând, defrișările reprezintă o problemă importantă în zonă, întrucât lemnul este utilizat în principal pentru producerea de energie termică în zonele în care gazele nu sunt disponibile. Utilizarea excesivă a lemnului drept combustibil crește riscurile viitoare legate de alunecările de teren și de deșertificare a zonei. În al treilea rând, producția de energie este una dintre cele mai importante surse de poluare a aerului. Zonele urbane și industriale sunt cele mai mari zone poluante, iar activitățile poluante majore sunt producția de energie și activitățile industriale, acesta din urmă fiind de asemenea, principala modalitate prin care reziduurile chimice și metalice intră în ciclul natural al apei, pe lângă celelalte forme conexe de poluare.

E. Mediul și Energia			
Puncte tari		**Puncte slabe**	
S51	Proiectul gazoductului Iași - Ungheni va fi funcțional începând cu 2015.	W51	Absența, pentru moment, a unei alternative viabile pentru aprovizionare cu gaz, 95% din consumul de energie al Republicii Moldova fiind acoperit de importuri dintr-o sursă unică
S52	Nivelul scăzut al poluării	W52	Rețelele de alimentare cu gaz subdezvoltate din zona eligibilă pe partea românească afectează gospodăriile și consumatorii din industrie
S53	Potențial puternic pentru energia verde și regenerabilă: hidroenergie, energie solară și eoliană	W53	Lipsa sistemelor de management al deșeurilor solide dezvoltate, în special în zonele rurale.
		W54	Nivel ridicat de eroziune a solului
		W55	Lipsa unui sistem de urgență modern și integrat în caz de dezastre naturale
		W56	Nivelurile ridicate de poluare a apei din apele uzate și poluarea industrială - lipsa de sisteme de tratare a apelor uzate
		W57	Zona de spatii verzi din centrele urbane sub standardele UE.
Oportunități		**Amenințări**	
O51	Perspectivă bună privind construcția unei noi conducte de gaz Ungheni - Chișinău cu finanțarea UE / BEI / BERD / MD	T51	Instabilitatea politică și conflictele sau tensiunile internaționale pot amenința direct alimentarea cu gaz, investițiile semnificative în producția de energie verde și infrastructură
O52	Programele UE care vizează finanțarea protecției mediului, dezvoltarea infrastructurii de utilități publice, creșterea eficienței energetice și producția de energie verde (BIOP, POR, PNDR)	T52	Dezvoltarea de noi surse de energie fosilă (gaz și benzină marea neagră, gazele de șist), pot pune în pericol noi investiții în energie verde
O53	Investițiile străine directe în energie verde (în special energie solară și eoliană)	T53	Cadru legal instabil în ceea ce privește subvențiile pentru producția de energie verde
O54	Potențial bun pentru producția de biomasă și biocombustibili	T54	Defrișare (defrișări ilegale, în special), precum și efectele cauzate de schimbările climatice la nivel mondial: alunecări de teren și deșertificare

Concluzie: Există un potențial semnificativ în regiune pentru utilizarea tehnologiilor de producere a energiei solare și eoliene, în special în părțile plate din aria eligibilă principală. Dezvoltarea centralelor hidroelectrice, de asemenea, reprezintă o oportunitate întrucât regiunea are mai multe râuri mari cu impact benefic, mai ales de-a lungul granitei naționale definite de râul Prut întrucât există un potențial crescut de cooperare transfrontalieră. În plus, caracterul rural și agricol din regiune oferă posibilitatea utilizării deșeurilor zootehnice pentru crearea biomasă și biocombustibili, având în vedere dificultățile actuale întâmpinate în gestionarea acestui tip de deșeuri în zonele rurale.

Principalele puncte slabe sunt nivelul ridicat de poluare, împreună cu nivelul ridicat al dependenței de energie al Republicii Moldova. În acest sector oportunitățile și amenințările sunt egal distribuite ca importanță: pe de o parte este un interes ridicat al investitorilor internaționali în domeniul energiei din surse regenerabile; pe de altă parte, noile tehnologii dezvoltate în domeniul resurselor energetice fosile, împreună cu cadrul legal instabil în domeniu ar putea periclita dezvoltarea energiei verzi.

F. Sănătatea, domeniul social, siguranța și securitatea

Infrastructura serviciilor din sănătate în aria eligibilă principală trebuie să deservească o populație mare și să ia în considerare accesibilitatea și facilitățile prevăzute care ridică anumite probleme. În primul rând, distribuția spațială a spitalelor din aria eligibilă de bază este foarte inegală (de exemplu, județul Iași are 30 de spitale, județul Botoșani are 4 spitale). În al doilea rând, localizarea facilităților din sănătate este concentrată în și în jurul marilor centre urbane din aria eligibilă principală, creând un dezavantaj competitiv, în cazul zonelor rurale.

Diferențele majore privind serviciile din sănătate, în special atunci când se compară zonele urbane și rurale, combinate cu creșterea sărăciei din cauza ratei în creștere a șomajului, ca urmare a crizei economice, au un mare impact asupra speranței de viață la naștere. Prin urmare, România și Republica Moldova au unele dintre cele mai mici speranțe de viață din Europa.

În România, speranța de viață este de 71 de ani la persoane de sex masculin și la cele de sex feminin este de 78.1 ani, în timp ce în Republica Moldova speranța de viață pentru bărbați este de 67.24 ani și 74.99 ani pentru femei. Chiar dacă cifrele din România și Republica Moldova se situează în partea de jos a ierarhiei speranței de viață în Europa, este important de reținut că aceste numere sunt de fapt pe o tendință ascendentă, speranța de viață fiind în creștere pentru cele două țări în comparație cu perioada dinainte de perioada de programare anterioară.

Potrivit datelor furnizate, la cerere, de către Poliția de Frontieră Română, majoritatea activităților infracționale la granița României reprezintă infracțiuni legate de contrabandă, fraudă la frontieră, falsificarea de documente sau utilizarea unor documente pe căi ilegale. Potrivit acelorași date, traficul de persoane nu este o problemă la granița dintre România și Republica Moldova.

F. Sănătatea, domeniul social, siguranța și securitatea			
Puncte tari		**Puncte slabe**	
S61	Serviciile de sănătate din regiune sunt destul de bine distribuite	W61	Criminalitate transfrontalieră semnificativă, în special contrabandă și fraudă la frontieră (alcool și tutun)
S62	Buna densitate a punctelor de trecere a frontierei și traficul de frontieră relativ uniform distribuit	W62	Punctele de trecere a granitei necesită investiții suplimentare
S63	Sectorul ONG-urilor din ambele țări, deși la diferite niveluri, a căpătat experiență în domeniul serviciilor sociale	W63	Nivel ridicat al sărăciei în regiunea eligibilă a Programului CBC
S64	Cooperarea polițienească bună la nivel central	W54	Rata scăzută a speranței de viață la naștere
		W55	Rata scăzută a investițiilor în infrastructura de sănătate
S61	Serviciile din sănătate din regiune sunt destul de bine distribuite	W61	Criminalitate transfrontalieră semnificativă, în special contrabandă și fraudă la frontieră (alcool și tutun)
		W62	Existența în județele din România a orașelor mici, fără unități spitalicești, ceea ce limitează accesul populației din aceste orașe și din satele din jur la servicii medicale de specialitate
Oportunități		**Amenințări**	
O61	Politicile anticorupție recente sunt puternic implementate și susținute de către autoritățile române și moldovenești	T61	Conflictele recente din zona Mării Negre NV
O62	Programe de sănătate cu finanțare UE și programe sociale (POR	T62	Conflictele înghețate din regiune (Transnistria)

	pentru RO) (Delegația Uniunii Europene - pentru MD)		
O63	Faza I a proiectului implementat pentru SMURD	T63	Instabilitatea din Ucraina
O64	ZLSAC impune standarde fito-sanitare pentru produse		

Concluzie: Rata scăzută a investițiilor în infrastructura din sănătate are impact direct asupra problemelor de accesibilitate la serviciile de sănătate și egalitatea de șanse, în special în zonele rurale. Recentele reforme și tendința actuală de descentralizare în sănătate și protecție socială ar trebui să fie efectuate cu o atenție sporită acordată asigurării accesibilității corespunzătoare la servicii. În același timp, siguranța și securitatea ar trebui să fie îmbunătățite prin reducerea criminalității transfrontaliere și prin modernizarea punctelor de trecere a frontierei. Inițiativele de incluziune și reducere a sărăciei sociale beneficiază de un sprijin important din partea altor programe (UE sau alte programe internaționale donatoare).

G. Educație, Cultură și Societate

Sistemul educațional din regiunea eligibilă principală a înregistrat o serie de îmbunătățiri în ultimii 20 de ani; cu toate acestea, asigurarea accesibilității unităților de învățământ postliceal este încă relativ scăzută. Cele două teritorii subnaționale au însă rate de abandon timpuriu al școlii semnificativ de mari, în comparație cu mediile naționale. Rata crescută a abandonului școlar timpuriu semnalează o reducere a oportunităților potențiale ale adulților tineri, deoarece educația este un factor important în creșterea competitivității pe piața muncii.

Infrastructura educațională aferentă nivelurilor de școală primară, gimnaziu și liceu este destul de bine distribuită având în vedere zona și distribuția populației. Diferențe majore apar atunci când se compară infrastructura necesară pentru nivelurile de învățământ superior, deoarece aceasta este concentrată în centrele urbane bine stabilite, astfel încât un efect de polarizare a studenților în acest tip de zone este clar vizibil.

Cultura și turismul sunt considerate două avantaje principale cu potențial economic ridicat. Aria eligibilă principală beneficiază de un fond cultural comun populației rezidente. În același timp, aria eligibilă beneficiează de mai multe zone naturale protejate importante și situri istorice. În acest caz, potențialul este limitat de nivelul scăzut al investițiilor în zonă, în ciuda numărului tot mai mare de turiști și a problemelor de accesibilitate descrise mai sus, care fac atracțiile turistice greu de vizitat, în special în zonele rurale izolate.

Datorită dimensiunii actuale a zonelor eligibile dintre cele două țări și datorită faptului că, în cazul Republicii Moldova aria programului cuprinde întreaga țară, cu toate orașele cele mai importante, există o diferență semnificativă în distribuția de instituții culturale. Există un număr total de 1,404 instituții culturale în cele patru județe românești, și 2974 instituții culturale în Republica Moldova. Acestea includ muzee, biblioteci, cinematografe teatre și alte instituții culturale.

În plus, distribuția subnațională a acestor instituții este, de asemenea inegală. În ambele țări, aceste instituții sunt concentrate în cele mai importante centre urbane. Chiar și așa, diferențe semnificative sunt vizibile, precum în județele Vaslui și Iași care sunt cele mai sărace ca număr de instituții. Având în vedere funcțiile atribuite acestor biblioteci și muzee, ele sunt instituțiile cele mai accesibile la nivel teritorial, în timp ce teatrele, filarmonicile și cinematografele sunt cel mai puțin accesibile, acestea din urmă fiind, de fapt, cele mai rare. Dacă în 2012, în Republica Moldova au fost 18 cinematografe la nivel național, în cele patru județe românești au fost doar 6, din care 3 au fost amplasate în județul Iași. Prin comparație, numărul de teatre este dublu în județele românești; cu toate acestea, județul Vaslui are un singur teatru. Aceste cifre subliniază efectul de polarizare a zonelor urbane și, de asemenea, indică factorii determinanți care includ nivelul mare de investiții necesar și locația neatractivă în combinație cu baza de clienți relativ mică.

Aria eligibilă prezintă avantajele unui relief variat, a poziției geografice,a florei și faunei diverse dar și patrimoniului cultural specific. Zona beneficiază de peste 1,300 de puncte de importanță națională și internațională și de numeroase situri istorice. Rețeaua de atracții turistice este susținută de hoteluri sau alte unități similare, în număr de 171 în România și 257 în Moldova, în total existând 34,816 locuri de cazare – 6,878 în România, 27,938 în Republica Moldova.

Acestea sunt puncte importante de atracție pentru turiști naționali și internaționali, numărul acestora înregistrând un trend ascendent în ultima perioadă. În 2012 acestea au înregistrat un număr total de 2,070,257 cazări. În Republica Moldova, numărul de cazări pe an a crescut de la 1,400,063 în 2009 la 1,462,423 în 2012. În același timp, pe partea românească a ariei eligibile principale, perioada 2010-2012 a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de cazări, în special în Botoșani (49,436-61,623), Galați (75,001-108,122) și Vaslui (48,803-72,353).

Aria principală a programului are o rețea foarte densă de situri istorice și arheologice cu valoare culturală semnificativă, datorită elementelor comune istorice din regiune. Județele românești cuprind 2,840 situri istorice, enumerate ca parte a patrimoniului național. Din acest total, peste 57% din aceste monumente sunt situate în județul Iași, restul fiind împărțite între cele 3 județe rămase, județul cu cel mai mic număr de monumente fiind Galați, cu 263 obiecte. În ceea ce privește importanța, din

numărul total de monumente, 515 (18%) sunt de importanță națională. Potrivit Repertoriului Arheologic Național din România există un total de 2,205 situri arheologice în cele patru județe românești, peste 80% dintre acestea fiind localizate în județul Botoșani.

În cazul Republicii Moldova, există un total de 5,676 de monumente protejate de stat (inclusiv situri arheologice). Aici de asemenea se poate observa o anumită concentrație, întrucât 3,005 de aceste monumente ce reprezintă 53% din numărul total de monumente sunt situate în regiunea de nord a Republicii Moldova. Această concentrație poate fi corelată cu cea din cele două județe nordice din aria principală a programului din România, Botoșani și Iași, care concentrează, de asemenea, un număr mare de monumente istorice și situri arheologice.

Un dezavantaj notabil pentru regiune este ca aceste monumente istorice și situri arheologice sunt de importanță națională și locală, și nu există monumente de importanță europeană. Cu toate acestea, Republica Moldova are situri în lista indicativă a UNESCO, mai exact Peisajul Arheologic Orheiul Vechi și solurile de cernoziom din Stepa Bălți.

G. Educație, cultură și societate			
Puncte tari		**Puncte slabe**	
S71	Patru centre universitare importante: Iași, Galați, Chișinău și Bălți	W71	Gradul ridicat de abandon școlar, în special în învățământul secundar
S72	Patrimoniu cultural puternic și diversificat și o tradiție îndelungată și pozitivă a conviețuirii multi-etnice	W72	Accesul redus la infrastructura educațională în zonele rurale
S73	În general, bună infrastructură de cultură: muzee, cinematografe, biblioteci, alte instituții	W73	Nivelul scăzut al investițiilor în infrastructura educațională
S74	Raport ridicat de cheltuieli cu educația din PIB-ulRepublicii Moldova	W74	Eficiența scăzută a cheltuielilor de învățământ din Republica Moldova
S75	Dezvoltarea sectorului ONG din Chișinău, Iași și Galați	W74	Capacități administrative și de co-finanțare scăzute pentru sectorul ONG-urilor în Republica Moldova, cu excepția capitalei - Chișinău
S76	Rețea densă de situri istorice și arheologice cu valoare culturală	W75	Gradul ridicat de abandon școlar, în special în învățământul secundar
		W76	Nu există monumente de importanță europeană
Oportunități		**Amenințări**	
O71	Alți donatori internaționali susțin în mod activ acest domeniu (Orizont 2020, POR, HCOP, UNICEF, UNDP, ASUDI, Tineretul în acțiune)	T71	Schimbarea cadrului juridic în domeniul educației care afectează predictibilitatea politicii educaționale globale
O72	Programul special de burse promovat de Guvernul României	T72	Media subdezvoltată/ părtinitoare
O73	Context cultural și lingvistic comun pentru a sprijini schimbul		

	de experienţe şi iniţiative comune.		
O74	Contacte transfrontaliere şi de comunicare bine stabilite (administrative, de afaceri, ONG-uri)		

Concluzie: Aria eligibilă cuprinde patru centre universitare importante, un patrimoniu cultural puternic şi o lungă tradiţie pozitivă a convieţuirii multi-etnice şi multi-culturale. Principalele puncte slabe sunt rata ridicată de abandon şcolar, în special în învăţământul secundar, nivelul scăzut al investiţiilor în infrastructura de educaţie şi, în general, lipsa de eficacitate a cheltuielilor de educaţie.

Proiectele de cooperare care vizează dezvoltarea de programe educaţionale transfrontaliere trebuie să fie efectuate în scopul de a creşte atractivitatea zonei din punct de vedere educaţional. În plus, Proiectele şi investiţiile trebuie să se concentreze pe reducerea ratelor de abandon şcolar, în special în zonele rurale, şi să dezvolte în continuare sistemul de învăţământ terţiar.

Sectorul ONG-urilor din ambele ţări, deşi la niveluri diferite, a căpătat experienţă în domeniul serviciilor sociale. În timpul 2007-2013 organizaţiile societăţii civile şi alte entităţi publice interesate au dezvoltat diferite tipuri de servicii sociale şi au proiectat mecanisme asociate de punere în aplicare în regiune. Cele mai multe dintre acestea au fost deja testate şi au avut succes pentru grupuri importante de beneficiari. Astfel de servicii, care ar putea constitui modele de "Cele mai bune practici", ar putea şi ar trebui să fie reproduse în Proiectele CBC - în mare parte pentru a fi transferate în Republica Moldova o parte din bunele practici ce au fost deja puse în aplicare în România.

Având în vedere concentraţia mare de locaţii semnificative din punct de vedere cultural în regiunea programului de bază şi rolul acestor locaţii pentru activităţi turistice, este clar că acestea sunt o parte integrantă a economiilor locale şi regionale. Cu toate acestea, nivelurile de investiţii în reabilitare (prin fondurile naţionale) sunt destul de limitate, datorită nivelului de importanţă a acestor locuri şi datorită prioritizării locale a finanţării.

H. Administraţia Publică şi Guvernarea

România şi Republica Moldova înregistrează un anumit grad de asemănare în ceea ce priveşte designul sistemelor administrativ-teritoriale, însă cu toate acestea există mai multe diferenţe, în special având în vedere procesul de luare a deciziilor prin autonomia fiecărei unităţi administrativ-teritoriale, fapt ce face ca acţiunile sincronizate între nivelurile similare să fie un exerciţiu dificil.

Pe teritoriul naţional, România este împărţită în 4 macro-regiuni corespunzătoare NUTS nivelul I şi 8 regiuni de dezvoltare care corespund nivelului NUTS II. Sistemul administrativ-teritorial românesc este structurat pe mai multe nivele. De sus în jos, România este împărţită în 41 de judeţe şi municipiul Bucureşti; 320 oraşe şi comune, 2,861 comune (incluzând unul sau mai multe sate) şi 12,957 de sate. Comuna este unitatea administrativ-teritorială de bază.

Partea ariei eligibile româneşti din program este formată din 4 judeţe, Botoşani, Iaşi, Vaslui şi Galaţi. Judeţele cuprind 12 oraşe, 9 municipii şi 306 de comune care cuprind împreună 1,380 de sate.

Teritoriul Republicii Moldova este structurat în 37 de unităţi administrative principale: 5 municipii (Chişinău, Bălţi, Comrat, Tiraspol şi Bender), 32 de judeţe (raioane), unitatea teritorială autonomă Găgăuzia şi unitatea administrativ-teritorială de pe partea stângă a Nistrului. Aceste unităţi sunt de asemenea împărţite în: 5 municipii, 60 de oraşe, 40 de localităţi din cadrul oraşelor (municipiilor), 917 sate-reşedinţe, şi 659 de localităţi care sunt comune, însumând în total 1,681 de localităţi.

H. Administrația publică și guvernarea			
Puncte tari		**Puncte slabe**	
S81	Bună experiență în lucrul cu programele UE, în special cu Programele CBC anterioare, la ambele niveluri ale administrației publice centrale și locale	W81	Pentru toate APL (dar din motive diferite în România și Republica Moldova) există un cadru bugetar inflexibil care limitează capitățile pentru investiții
S82	Îmbunătățirea capacității administrației publice (atât centrale cât și locale) în managementul proiectelor	W82	APL dependente de finanțele centrale
S83	Structură administrativă similară (același număr de niveluri administrative), în ambele țări		
S84	Potențial ridicat de ameliorare a autonomiei fiscale la nivelul APL în Republica Moldova, începând cu punerea în aplicare a noului sistem fiscal interguvernamental de la 1 ianuarie 2015		
Oportunități		**Amenințări**	
O81	Programele structurale ale UE în România	T81	O întârziere în punerea în aplicare a noului sistem fiscal interguvernamental
O82	Acord de asociere nou între UE și Republica Moldova, care încurajează punerea în aplicare a reformelor	T82	Instabilitatea politică și conflictele sau tensiunile internaționale pot abate atenția de la punerea în aplicare a Programului de Cooperare Transfrontalieră
O83	Alte Programe internațioanle donoare în Republica Moldova (cum ar fi UE, ASUDI, PNUD)	T83	Diferențele în ceea ce privește cadru legal între cele două țări
O84	Accent ridicat pe sprijinul acordat de către comunitatea internațională Republicii Moldova în ceea ce privește stabilitatea politică și dezvoltarea economică	T84	Lipsa potențială de interes a unităților românești ale APL pentru noile Programe CBC, din cauza existenței altor programe de investiții importante UE și naționale cu posibile domenii de politică eligibile similare (mai exact infrastructura de transport).

Concluzie: Succesul final al Programului de Cooperare Transfrontalieră depinde în mare măsură de capacitatea administrativă și de calitatea guvernării publice din ambele țări. Există o serie de puncte tari: îmbunătățirea capacității administrative pe baza experienței la implementarea programelor internaționale finanțate; o autonomie fiscală mult mai mare și structuri administrative similare vor fi asigurate de APL din Moldova începând cu data de 1 ianuarie 2015. Există, de asemenea, unele probleme în acest sector (potențiala lipsă de interes a APL din România, împreună cu un cadru bugetar inflexibil). În același timp, există o mulțime de oportunități în special legate de interesul ridicat al comunității internaționale de a sprijini reformele de guvernare în Republica Moldova. O amenințare potențială poate fi întârzierea punerii în aplicare a noului sistem fiscal interguvernamental în Moldova - amânarea punerii în aplicare a acestui sistem va prelungi dependența actuală a autorităților locale de relația lor cu guvernul central, fapt ce afectează predictibilitatea și eficiența cheltuielilor publice. Diferențele legislative între partea românească și cea moldovenească a programului sunt relevante, deoarece există un grad diferit de autonomie financiară (și, în ansamblu, de luare a deciziilor) pentru promovarea investițiilor comune (de exemplu, în timp ce pe partea românească a Programului, o decizie ar putea fi luată la nivelul Consiliului Județean, în Republica Moldova aceasta poate avea nevoie de avizare și aprobare de la nivel central, prin urmare, afectând capacitatea și abilitatea regiunilor de a se angaja pe deplin în operațiunile comune). Acest domeniu tematic este bine susținut financiar de alți donatori și de programe de finanțare și beneficiază de o atenție deplină a CE, Băncii Mondiale, ASUDI și PNUD. Au fost dezvoltate recent reforme importante, în special în Republica Moldova. Programul poate avea un impact redus în zona de administrare și bună guvernare locală și centrală.

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII
3 44

3.2.2. Consultări

Un proces puternic și participativ de consultare a fost derulat cu instituții centrale care au impact asupra politicilor transfrontaliere, atât în România și Republica Moldova. Rezultatele generale ale consultărilor preliminare au inclus opțiuni înregistrate prin intermediul procesului de consultare cu părțile interesate administrației locale, cu factori interesați ai societății civile , prin sondaje on-line și instituții centrale.

Mai exact, procesul a furnizat informații importante pentru identificarea generică a obiectivelor tematice, întrucât beneficiarii consultați la nivel local au indicat în principal obiectivele tematice care ar putea genera doar proiecte la scară mică. Alte investiții esențiale / strategice, capabile să îmbunătățească condițiile de viață ale locuitorilor din aria eligibilă prin intervenții mai mari și mai integrate generate exclusiv cu sprijinul autorităților centrale nu au fost luate în considerare de către factorii locali interesați.

Procesul de consultare a fost efectuat pe parcursul mai multor luni, din februarie până în octombrie 2014. Au fost înființate grupuri comune de lucru (RO-MD) și au fost organizate reuniuni naționale la nivelul sub-grupurilor. Grupurile de Lucru au inclus reprezentanți delegați de către instituțiile centrale / regionale din următoarele domenii de interes: energie, transport, mediu, afaceri interne (situații de urgență / Poliția de Frontieră) și vamale.

În România, respondenții au fost primari, , vice primari, vice-președinți ai consiliilor județene, administratori publici, sau directori de dezvoltare ai instituțiilor locale, reprezentanți ai Agenției de Dezvoltare Sud – Est Reprezentanții autorităților locale au manifestat interes în procesul de consultare și mai multe persoane au participat la întâlnire / interviu simultan. Prin urmare, reprezentanții intervievați au fost rugați să decidă împreună temele și obiectivele care urmează să fie selectate, și răspunsul înregistrat a reprezentat poziția instituției.

Consultările preliminare față-în-față au inclus 15 autorități și instituții la nivel local și au fost intervievați 29 de reprezentanți.

În România au fost organizate patru focus grupuri cu factorii interesați din societatea civilă din România în Iași, Botoșani, Vaslui, și Galați. 30 ONG-uri, 4 Camere de Comerț, Industrie și Agricultură, precum și alte părți interesate relevante au luat parte la focus-grupuri, totalizând un număr de 42 de participanți. În Republica Moldova au fost organizate 3 focus-grupuri, cu reprezentanți a 26 de ONG-uri, respectiv Camera de Comerț și Industrie. La această rundă de consultări au participat 30 de reprezentanți ai factorilor interesate. În total, au fost consultate factori interesați din 56 de organizații din aria eligibilă a Programului.

Un studiu on-line a fost aplicat potențialilor solicitanți eligibili din aria programului. Chestionarul sondajului a fost dezvoltat folosind un instrument de cercetare on-line și a fost trimis prin e-mail la 655 potențiali respondenți din aria eligibilă.

Următoarele obiective tematice au primit sprijin din partea părților interesate consultate:

- OT 1. Afaceri și dezvoltarea IMM-urilor;
- OT 2. Suport pentru educație, cercetare, inovare și dezvoltare tehnologică
- OT 3. Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric
- OT 4. Promovarea incluziunii sociale și combaterii sărăciei
- OT 5. Sprijin pentru buna guvernanță locală și regională
- OT 7. Îmbunătățirea accesibilității regiunilor, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicare

3.2.3. Analiza coerenței cu alte programe și strategii

În conformitate cu reglementările de programare pentru perioada 2014-2020, programele ENI trebuie să ofere valoare adăugată reală în domeniul cooperării transfrontaliere și să nu acopere elemente care sunt deja finanțate sau care ar putea fi finanțate din alte programe ENI sau UE. Relevanța și complementaritatea între programele ENI și Planurile de Acțiune naționale PEV, strategiile

multinaționale ENI și Cadrele de sprijin individual (și acordurile relevante UE-Rusia) și alte instrumente UE semnificative sunt asigurate prin procesul de programare.

UE și Statele Membre trebuie să îmbunătățească concordanța, eficiența și complementaritatea politicilor respective de cooperare cu țările învecinate. Cooperarea și coordonarea corespunzătoare cu alte țări non-UE trebuie, de asemenea, asigurată.

Pe baza Documentului de Programare ENI CBC, prezenta analiză aplică un clasament pe trei tipuri de criterii:

- Convergența cu strategiile europene, naționale și regionale
- Potențialele suprapuneri financiare (care trebuie evitate)
- Eficacitatea și complementaritatea (cu obiectivele tematice ale actor programe și strategii)

Au fost analizate documentele de programare relevante, cum ar fi strategiile, acțiunile, planurile și acordurile iar pe baza lor au fost aplicate interviuri reprezentanților instituțiilor relevante din România și Republica Moldova, incluzând:

Autoritățile de Management pentru majoritatea Programelor Operaționale din România

- Programul Operațional Capital Uman (MFE),
- Programul Operațional Infrastructură Mare (MFE),
- Programul Operațional Regional (MDRAP),
- Programul Operațional Competitivitate (MFE),
- Programul Operațional Capacitate Administrativă (MDRAP),
- Programul Național Dezvoltarea Rurală (MADR)

Principalele agenții donor active în Republica Moldova:

- Delegația Europeană în Republica Moldova
- Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (ASUDI)
- Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite
- Societatea Germană pentru Cooperare Internațională (SGCI – Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
- Asistența Oficială pentru Dezvoltare România (AOD), coordonată de Ministerul Afacerilor Externe/Politica Internațională de Dezvoltare și Cooperare

3.2.2.1 Coerența cu strategiile naționale și strategiile UE

Șase documente strategice naționale cu impact potențial asupra ariei eligibile au fost analizate, patru pentru România și două pentru Republica Moldova.

România

Acordul de Parteneriat al României

Acordul de parteneriat România-Uniunea Europeană (AP) (August 2014) prevede orientarea strategică pentru reformele necesare și investiții care urmează să fie efectuate în perioada 2014-2020. Acesta furnizează alinierea necesară cu strategia UE privind creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Alocarea orientativă a fondurilor este în conformitate cu obiectivele stabilite pe baza tratatului, inclusiv coeziunea economică, socială și teritorială.

Obiectivele AP sunt complet convergente cu obiectivele tematice ENI CBC pentru că ambele documente converg în Strategia Uniunii Europene 2020. AP este principalul document strategic care acoperă nevoile de investiții, acestea totalizând 40 miliarde euro.

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII
3

Programul Național de Reformă pentru România (PNR)

Acest document strategic stabilește cadrul pentru prioritățile și reformele principale care vor fi aplicate pe termen mediu și lung pentru ca România să îndeplinească obiectivele Strategiei Europene 2020. PNR include măsuri speciale în diferite domenii ale politicilor pentru a susține creșterea și crearea locurilor de muncă și pentru a îndeplini obiectivele Europei 2020. Axat pe măsurile cele mai urgente ale României, Programul Național de Reformă (PNR) acordă o atenție specială problemelor de guvernanță și stabilității macroeconomice. Acesta are ca scop creșterea competitivității, productivității și dezvoltării, coeziunii sociale, teritoriale și convergența economică pentru reducerea disparităților în dezvoltarea economică în raport cu alte state membre ale Uniunii Europene.

În general, obiectivul tematic ENI CBC converge cu măsurile PNR, cu excepția a două obiective, *OT3 Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric și OT10 Promovarea managementului granițelor și securității transfrontaliere* care nu sunt esențiale pentru PNR.

Planul de Dezvoltare Regională Nord-Est 2014-2020

Strategia a identificat patru priorități strategice pentru Regiunea NE: (1) Îmbunătățirea capitalului uman, (2) Dezvoltarea infrastructurii moderne, (3) Susținerea economiei competitive și dezvoltarea locală și (4) Optimizarea utilizării și protejarea resurselor naturale. Cele mai multe dintre obiectivele specifice acestei strategii sunt convergente cu obiectivele tematice ENI CBC după cum reiese din tabelul de mai jos.

Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020

Documentul strategic (în prezent, în proces de consultare) a identificat zece priorități de dezvoltare pentru regiunea SE, după cum urmează: (1) Dezvoltarea urbană durabilă integrată, (2) Dezvoltarea infrastructurii de transport regional, (3) Îmbunătățirea competitivității economiei regionale, în contextul promovării specializării inteligente, (4) Îmbunătățirea calității turismului la nivel regional, (5) Conservarea și protejarea mediului, (6) Îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea resurselor regenerabile, (7) Îmbunătățirea calității în educație, sănătate și incluziune socială, (8) Recuperarea resurselor superioare în zone rurale și actualizarea economiei rurale, (9) Îmbunătățirea resurselor umane la nivel regional în contextul specializării regionale inteligente, și (10) Promovarea cooperării transfrontaliere și interregionale.

Chiar dacă prioritățile de dezvoltare sunt formulate diferit de obiectivele programelor CBC, măsurile incluse în Planul de Dezvoltare Regională SE sunt puternic convergente cu Obiectivele Tematice ENI CBC.

Republica Moldova

Strategia Moldova 2020

Moldova 2020 este principalul document strategic al Republicii Moldova. Acesta are șapte priorități cheie de dezvoltare: (1) Alinierea sistemului educațional la cerințele pieței forței de muncă, în scopul sporirii productivității forței de muncă și majorării ratei de ocupare a forței de muncă în economie; (2) Creșterea investițiilor publice în infrastructura de drumuri naționale și locale; (3) Diminuarea costurilor finanțării prin intensificarea concurenței în sectorul financiar și prin dezvoltarea instrumentelor de management al riscurilor; (4) Ameliorarea climatului de afaceri, promovarea politicii concurențiale, optimizarea cadrului de reglementare și aplicarea tehnologiilor informaționale în serviciile publice destinate mediului de afaceri și cetățenilor; (5) Diminuarea consumului de energie prin sporirea eficienței energetice și prin utilizarea surselor regenerabile de energie; (6) Asigurarea sustenabilității financiare a sistemului de pensii pentru garantarea unei rate adecvate de înlocuire a salariilor; (7) Creșterea calității și eficienței actului de justiție și actului de combatere a corupției.

Parțial, prioritățile și strategiile sunt convergente cu OT din ENI CBC. După cum reiese din tabelul de mai jos, dată fiind concentrarea strategiei și prioritatea mecanismului de stabilire a priorităților

DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

pus în aplicare pentru acest document, principalele domenii politice care au impact direct asupra obiectivelor ENI CBC includ dezvoltarea economică, educația, guvernarea și energia.

Strategia de Dezvoltare Regională a Republicii Moldova

Strategia Națională de Dezvoltare Regională stabilește modul de atingere a obiectivelor strategice generale pentru o dezvoltare echilibrată și sustenabilă în toate regiunile Moldovei, concentrându-se pe următoarele obiective specifice: (1) Perfecționarea cadrului legal și normativ în domeniul dezvoltării regionale; (2) Susținerea dezvoltării durabile a regiunilor și asigurarea unui sistem urban policentric; (3) Consolidarea capacităților instituțiilor de dezvoltare regională; (4) Diminuarea disparităților semnificative locale, interregionale și intraregionale; (5) Asigurarea coeziunii teritoriale și prevenirea proceselor de marginalizare a zonelor defavorizate; (6) Elaborarea și promovarea planificării integrate și participatorii în procesul de dezvoltare regională.

Strategiile de Dezvoltare Regională pentru regiunile de dezvoltare Nord, Sud și Centru vizează ca acestea să devină dinamice, competitive și unificate, unde generațiile actuale și viitoare vor avea o mai bună calitate a vieții, garantată de activități economice diversificate, de deschiderea spre inovația tehnologică, de un mediu sănătos și o cultură regională distinctă. Strategiile regionale se concentrează asupra priorităților de dezvoltare precum:

- Prioritatea 1. Rebilitatea infrastructurii fizice ca de exemplu alimentarea cu apă, sistemele de canalizare, stațiile de epurare a apei și sistemele de irigare, poduri și drumuri regionale, servicii de infrastructură și de aeroport, precum și la punctele de trecere a frontierei cu România și Moldova, dar și eficiența energetică a clădirilor publice.
- Prioritatea 2. Susținerea dezvoltării sectorului privat și a pieței forței de muncă, cu accent pe calificarea forței de muncă și pe reconversia profesională a populației angajate, stimularea IMM-urilor, incubatoare tehnologice, centre de inovare tehnologică și de aplicare a tehnologiilor inovatoare.
- Prioritatea 3. Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice, inclusiv informații despre mediu și educație, îmbunătățirea gestionării deșeurilor solide, degradarea solului, reabilitarea castelelor de apă, zona forestieră, circuitele naționale și internaționale de turism;

Eficiența energetică este o problemă esențială pentru toate prioritățile de mai sus.

Principalele domenii de intervenție definite de strategie sunt în mare parte aliniate cu obiectivele ENI CBC, în special în ceea ce privește apa / canalizarea, gestionarea deșeurilor solide și eficiența energetică, drumurile, sprijinirea antreprenoriatului, dezvoltarea turismului și dezvoltarea rurală.

Coerența cu politicile UE

Europa 2020

Europa 2020 este strategia UE de creștere și de ocupare a forței de muncă pe 10 ani, lansată în 2010. Aceasta are scopul de a crea condițiile pentru creștere economică la nivelul UE:

- Inteligentă prin investiții în educație, cercetare și inovație;
- Durabilă, datorită unei mișcări decisive către o economie cu emisii reduse de carbon;
- Incluzivă, cu un puternic accent pus pe crearea de locuri de muncă și pe reducerea sărăciei.

Obiectivele UE 2020 se axează pe (1) Angajare, (2) Cercetare și dezvoltare, (3) Schimbările climatice și sustenabilitatea energetică, (4) Educație și (5) Combaterea sărăciei și excluziunii sociale.

Strategia Dunării

În 2010, Comisia Europeană a propus o strategie macro-regională pentru creșterea dezvoltării Regiunii Dunării aceasta fiind aprobată de către Consiliul European la 13 aprilie 2011. Strategia urmărește să creeze sinergii și coordonarea între politicile existente și inițiativele ce au loc în Aria Dunării, incluzând 14 țări, printre care și România și Republica Moldova.

Strategia Regiunii Dunării abordează o gamă largă de tematici; acestea sunt împărțite în **4 piloni** și **11 arii prioritare**. Fiecare arie prioritară este gestionată de către 2 Coordonatori ai Ariei Prioritare (CRP).

Strategia se axează pe (1) Mobilitate (rute de transport pe apă, transport feroviar-rutier-aerian), (2) Energie, (3) Cultură și turism, (4) Calitatea Apei, (5) Riscuri de mediu, (6) Biodiversitate, peisaj, caliatea aerului și solului, (7) Societatea bazată pe cunoaștere, (8) Competitivitate, (9) Persoane și aptitudini (10) Capacitate instituțională și cooperare (11) Securitate.

Concluzie: Cea mai mare parte a Obiectivelor Tematice din ENI CBC – cu excepția incluziunii sociale și guvernanței locale – sunt, de asemenea bine reprezentată în această strategie. Dată fiind dimensiunea transfrontalieră și regională a Strategiei Dunării, este recomandată o abordare mai integrată a sprijinului comun al măsurilor complementare.

Parteneriatul Estic

Reprezentând dimensiunea estică a politicilor vecinilor Uniunii Europene, această inițiativă a fost lansată la Summit-ul de la Praga din 2009 și a fost reafirmată în 2011 și ulterior în 2013. Aceasta are scopul de a aprofunda și de a consolida relațiile dintre Uniunea Europeană și cei șase vecini estici ai săi, Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina. PE se concentrează pe mai multe Inițiative Pilot, precum (1) Programul Integrat de Management Transfrontalier; (2) Întreprinderile Mici și Mijlocii (IMM); (3) Eficiența energiei și piețele energiei regionale; (4) Diversificarea furnizării de energie; (5) Prevenirea, pregătirea și răspunsul la dezastrele naturale și antropice; (6) Buna guvernanță privind mediul.

Tabelul de mai jos prezintă coerența și convergenta Obiectivelor Tematice ENI cu cel mai important document strategic Național, Regional și European

Tabelul 4– Coerența și Convergența cu Obiectivele Tematice ENI

Legenda	Criterii	Punctaj
	În principal priorități convergente	2
	Priorități parțial convergente	1
	Priorități care nu sunt convergente	0

	România				Republica Moldova		Uniunea Europeana			T
Obiectiv tematic/ document strategic	N-E Plan de Dezv. regională 14-20	S-E Plan de dezv. regională 14-20	Acord de parteneriat RO 14-20	Programul de reformă națională 2014	Moldova 2020	MD Strategia de dezvoltare regională	UE 2020	Strategia Dunării	PE	O T A L
OT 1. Dezvoltarea afacerilor și IMM-urilor	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
OT 2. Sprijin pentru educație, cercetare și dezvoltare tehnologică & inovare	2	1	2	2	2	0	2	2	0	13
OT 3. Promovarea culturii locale/ conservarea patrimoniului cultural	0	2	2	0	0	1	0	2	0	7
OT 4. Promovarea incluziunii sociale și combaterii sărăciei	1	2	2	2	1	0	2	0	0	10
OT 5. Sprijin pentru bună guvernanță locală și regională	0	1	2	2	2	2	0	0	0	9
OT 6. Protecția mediului, adaptarea la schimbările climatice	1	2	2	2	0	1	2	2	0	14

DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

OT 7. Îmbunătățirea accesibilității Regiunilor, dezvoltarea transportului și rețelelor și sistemelor de comunicare	1	2	2	2	2	2	0	2	2	15
OT 8. Provocări comune în domeniul siguranței și securității	2	2	2	2	1	1	1	2	2	15
OT 9. Promovarea cooperării energetice	1	1	2	2	2	1	2	1	1	14
OT 10. Promovarea managementului transfrontalier și securității la graniță	0	1	2	0	0	0	0	2	2	7

Politica de cooperare transfrontalieră are scopul de a converge cu obiectivele strategiilor macro-regionale existente și viitoare. Conform analizei rezumate în tabelul de mai sus, luând în considerare alinierea OT-urilor cu documentele strategice la nivel național, regional și UE, Programul CBC România-Republica Moldova pentru 2014-2020 s-ar putea concentra asupra următoarelor OT-uri:
:

- OT1. Dezvoltarea afacerilor și IMM-urilor
- OT 2. Sprijin pentru educație, cercetare și dezvoltare tehnologică & inovare
- OT6. Protecția mediului, adaptarea la schimbările climatice
- OT7. Îmbunătățirea accesibilității la regiuni, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicații
- OT8. Provocările comune în domeniul siguranței și securității
- OT9. Promovarea cooperării energetice

3.2.2.2 Alinierea cu instrumentele financiare ale UE și alți donatori internaționali

Concordanța cu Programele Operaționale UE din România

Conform Acordului de Parteneriat, pentru atingerea obiectivului global al reducerii disparităților de dezvoltare economică și socială dintre România și celelalte state membre UE, prioritățile de înființare pentru utilizarea fondurilor europene structurale și de investiții în perioada 2014-2020, se vor axa pe tratarea a cinci provocări de dezvoltare:

- Provocarea privind dezvoltarea competitivității și dezvoltarea locală
- Provocarea privind persoanele și societatea
- Provocarea privind infrastructura
- Provocarea privind resursele
- Provocarea privind administrația și guvernarea

Fondurile structurale și de coeziune pentru perioada de programare 2014-2020 vor fi gestionate prin nouă programe operaționale, incluzând Cooperarea Teritorială: Programul Operațional Capital Uman, Programul Operațional Infrastructură Majoră, Programul Operațional Regional, Programul Operațional Competitivitate, Programul Operațional Capacitate Administrativă, Programul Operațional Dezvoltare Rurală, precum și Programul Operațional Pescuit[7].

Programul Operațional pentru Capitalul Uman (POCU) – buget total 4.42 miliarde de EURO

Strategia POCU are scopul de a integra nevoile de dezvoltare a resurselor umane în toate programele și politicile din România. Subliniază în principal și în primă instanță capitalul uman ca resursă critică pentru o dezvoltare durabilă în viitor.

PO Capitalul Uman se axează pe ocuparea forței de muncă, incluziune socială și educație și va funcționa ca un mijloc de stimulare a creșterii economice și coeziunii, în timp ce sprijină obiectivele stabilite în relație cu alte provocări pentru dezvoltarea – competitivității, infrastructurii, managementului și guvernanței. Este deci așteptat ca programul să asigure o contribuție importantă la obiectivele asumate de România în strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă.

[7] Având în vedere particularitățile programelor, analiza actuală nu include Programul Operațional Asistență Tehnică și Programul Operațional Pescuit.

PO Capital Uman va susține creșterea inclusivă prin investiții în:

- Încurajarea ocupării forței de muncă și a mobilității muncii, în special între persoane tinere și între cei din afara pieței muncii;
- Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei
- Sprijinirea educației, abilităților de dezvoltare și încurajarea învățării continue

Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) – Buget total 0.55 miliarde EURO

Programul Operațional al Capacității Administrative 2014 - 2020 are ca scop consolidarea capacității administrative a instituțiilor publice și autorităților pentru a sprijini o economie competitivă și modernă, prin abordarea a doua dintre provocările menționate mai sus în Acordul de parteneriat "Administrație și Guvernare" și "Oameni și societate ".

Obiectivul PO Capacitate Administrativă este de a ajuta la crearea unei administrații publice moderne, în măsură să faciliteze dezvoltarea socio-economică a țării prin servicii publice, investiții și reglementări de calitate, contribuind astfel la atingerea obiectivelor Europa 2020. Pentru a îndeplini acest rol, administrația publică are nevoie de calificare și de resurse umane bine gestionate, precum și de un management transparent și eficient al cheltuielilor publice, o structură instituțională administrativă adecvată, precum și de proceduri clare, simple si previzibile de operare. Programul Operațional Capacitate Administrativă va concentra investițiile pe:

- Dezvoltarea planificării strategice, a bugetelor bazate pe program și a practicilor de coordonare / colaborare / consultare în administrația publică centrală; dezvoltarea și implementarea politicilor moderne și instrumentelor de gestionare a resurselor umane, precum și dezvoltarea eficienței sistemului juridic;
- Servicii publice de înaltă calitate pentru cetățeni și pentru mediul de afaceri la nivel local; creșterea transparenței, a integrității și responsabilității autorităților publice și instituțiilor și îmbunătățirea accesului și a serviciilor de calitate oferite de sistemul juridic, inclusiv prin asigurarea unei mai mari transparențe și integritate

Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) - buget total de 9, 41 miliarde de euro

Prioritățile de finanțare stabilite de PO Infrastructură Mare contribuie la obiectivul general al acordului de parteneriat, pentru a reduce disparitățile sociale economice dintre România statele membre prin abordarea a două din cele cinci provocări identificate în de dezvoltare națională: resursele infrastructura. Astfel, obiectivul global al Programului este de dezvoltare a mediului, infrastructurii, transportului energia din surse regenerabile , precum și prevenirea riscurilor, la standarde europene, în scopul de a crea condiții pentru o creștere economică durabilă simultan cu protejarea utilizarea eficientă a resurselor naturale. Programul este axat pe satisfacerea nevoilor de dezvoltare în patru sectoare (infrastructura transport, protecția mediului și adaptarea la schimbările climatice, infrastructura în aria București-Ilfov, eficiența energetică energia din surse regenerabile) va finanța patru din cele 11 obiective tematice stabilite prin Regulamentul UE 1303/2013:

- Promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul rețelelor de infrastructură mare;
- Protecția și conservarea mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor;
- Promovarea adaptării la schimbările climatice, gestionarea și prevenirea riscurilor;
- Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele.

Programul Operațional Regional (POR) – buget total 6.7 miliarde de EURO

Obiectivul general al Programului Operațional Regional pentru perioada 2014-2020 este creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților regionale și locale prin sprijinirea și dezvoltarea condițiilor de infrastructură și servicii și pentru a asigura Dezvoltarea durabilă a regiunilor, care vor putea astfel să gestioneze eficient resursele, precum și pentru a exploata potențialul de asimilare și inovare a progresului tehnologic.

Pentru a atinge obiectivul general al POR 2014-2020, alocarea financiară se va baza pe nivelul de dezvoltare a regiunilor și se va concentra pe următoarele priorități tematice:

- Infrastructură conectată

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

- Capital uman
- Inovație, dezvoltare și cercetare
- Procesul de aglomerare/ economii de aglomerare, luând în considerare problemele de mediu

Programul operațional Competitivitate (POC) – buget total 1.33 miliarde de EURO

PO pentru Competitivitate este în primul rând responsabil pentru provocarea privind dezvoltarea competitivității și dezvoltării locale, așa cum este descris în Acordul de Parteneriat. Complementar, contribuie la atingerea obiectivelor în ceea ce privește alte trei provocări de dezvoltare, inclusiv: Oameni și societate, Infrastructură și Administrație și Guvernare, poziționându-se ca un factor care să permită intervenții orizontale în societate și în economie.

Prin intervențiile sale, Programul urmărește să sprijine creșterea economică inteligentă și o economie bazată pe inovare și cunoaștere, prin investiții în:

- Îmbunătățirea accesului, calității și utilizării tehnologiilor de informare și comunicare
- Consolidarea cercetării, dezvoltării și inovării tehnologiei

Bugetul total al POC este de **1,33 miliarde euro.**

Programul Național Dezvoltare Rurală (PNDR) – buget total de 9.36 miliarde de EURO

Programul Național de Dezvoltare Rurală răspunde la trei dintre provocările privind dezvoltarea identificate în Acordul de parteneriat: competitivitate și dezvoltare locală, Oameni și Societate, Resurse. Acesta susține dezvoltarea strategică a zonelor rurale prin:

- Restructurarea și creșterea viabilității fermei
- Managementul sustenabil al resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice
- Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă și servicii pentru a îmbunătăți calitatea vieții în zone rurale

Donatori internaționali în Republica Moldova

Uniunea Europeană

UE rămâne cel mai important partener de dezvoltare al Republicii Moldova. Ca și Politica de Vecinătate Europeană, Partenerul Estic este cadrul politicii principale pentru relația UE - Moldova, cu obiectivul declarat de a aduce țara mai aproape de Uniunea Europeană. Sprijinul pentru următorii patru ani, conform Cadrului Unic de Sprijin (CUS) pentru sprijinul UE în Republica Moldova în 2014-2017 recent aprobat[8] se axează pe sprijinirea instituțiilor publice, cetățenilor și comunității de afaceri pentru a beneficia de oportunitățile Acordului de Asociere și Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (AA/ ZLSAC).

Noul document de Programare va modela cooperarea UE cu Republica Moldova pe parcursul perioadei 2014-2017 în trei sectoare prioritare: i) reforma administrației publice, ii) agricultură și dezvoltare rurală și iii) reforma poliției și managementul de frontieră. Asistența va fi acordată, de asemenea, pentru a sprijini implementarea noilor acorduri între Uniunea Europeană și Republica Moldova. Sprijinirea societății civile va continua.

Pentru 2014, programul anual de acțiune pentru Republica Moldova este conceput pentru a sprijini modernizarea instituțiilor publice cheie prin punerea în aplicare a AA / ZLSAC, îmbunătățirea politicii finanțelor publice și de management, a competitivității afacerilor și activităților comerciale, a utilizării oportunităților UE pentru protecția minorităților și grupurilor vulnerabile. Programul va contribui la o mai bună asociere politică și integrare economică în UE în cadrul inițiativei Parteneriatul Estic. Este un prim pachet de asistență bilaterală acordat Republicii Moldova în Cadrul Unic de Sprijin.

Pachetul de sprijin anual al UE 2014 include:

- Sprijin pentru reforme politice ale Finanțelor Publice din Republica Moldova (37 milioane euro): pentru a asista Ministerul de Finanțe, Parlamentul și Instituția Supremă de Audit a

[8] Aprobat la 11 iunie 2014

Republicii Moldova în procesul de consolidare a bunei guvernanțe, a politicii fiscale eficiente, a politicii transparente și responsabile a finanțelor publice și prin consolidarea sistemelor de management financiar public.

- Programul european de vecinătate pentru agricultură și dezvoltare rurală (PEVADR) Moldova - Sprijin pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (64 milioane €): pentru a crește dezvoltarea rurală prin îmbunătățirea dialogului politic, guvernării și furnizării de servicii pentru întâmpinarea nevoilor fermierilor privați, simultan cu creșterea competitivității în sectorul agricol. O parte din a doua acțiune va fi dedicată intensificării dialogului dintre autoritățile centrale și regionale.

În plus față de aceste 101 milioane € acordate ca asistență bilaterală prin Instrumentul European de Vecinătate, există deja 30 de milioane euro alocate pentru competitivitatea întreprinderilor mici, pentru dezvoltarea legislației naționale în conformitate cu standardele UE de calitate și pentru promovarea exporturilor și a oportunităților de investiții și pentru campaniile de comunicare și informare cu privire la acordul de comerț ZLSAC cu UE[9].

PPRD EST a revizuit resursele existente și mecanismele disponibile pentru prevenire, pregătire și răspuns în caz de dezastru în diferite state și a dezvoltat un Atlas Electronic al Riscurilor Regionale. Au fost organizate ateliere de instruire, vizite de studiu și schimburi de experți implicați în managementul dezastrelor, precum și misiuni de asistență tehnică ca răspuns la solicitări specifice ale autorităților statelor. Activități suplimentare au inclus conștientizarea factorilor interesați și a populației. Proiectul PPRD a fost finalizat în 2014.

Parteneriatul Estic Managementul Integrat al Frontierelor (IBM) a facilitat mobilitatea persoanelor și bunurilor peste granițe în cele șase state membre în Parteneriatul Estic (PE) menținând securitatea frontierelor prin îmbunătățirea ccoperării între agenții și a cooperării bilaterale și multilaterale între statele vizate, statele membre UE și alți factori internaționali. Proiectul a fost implementat în Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republica Moldova, Ucraina și Rusia între 2011 și 2013 cu un buget de 2 milioane euro.

Proiectul a contribuit la stabilirea unui sistem de instruire modern în cele șase state beneficiare; a instruit oficiali din statele beneficiare în domenii specifice precum analiza de risc, integritatea și securitatea documentelor, lupta împotriva contrabandei cu droguri și țigări și produse din tutun și protecția drepturilor de proprietate intelectuală, lupta împotriva traficului de ființe umane; creșterea capacității operaționale prin furnizarea de activități specifice de creștere a capacității pe teme specifice bazate pe nevoi identificate de către instituțiile beneficiare; a crescut de asemenea nivelul de coștientizare și sprijinul pentru lupta împotriva corupției în cele șase state membre în PE.

Inițiative finanțate în contextul rețelelor trans-Europene de transport (TEN_T)

Inițiativele vizează o cooperare mai strânsă în domeniul transporturilor cu statele din Parteneriatul Estic prin concentrarea asupra armonizării cu legislația Uniunii Europene și integrarea gradual a pieților de profil. In acest context, statele partenere au demarat reformele necesare pentru a alina sistemele de transport cu standardele UE. Mai mult, Acordul de Asociere dintre UE și Republica Moldova prevede mai multă convergență în domeniul legislației de transport.

În ceea ce privește Parteneriatul Regional Estic al Rețelelor de transport, statele partenere au convenit asupra conexiunilor prioritare în domeniul transportului maritim, rutier, feroviar, aerian și din regiunea Parteneriatului Estic. Cel mai important, această rețea este conectată la rețelele de transport trans-europen (TEN-T) și va servi ca orientare pentru investițiile viitoare.

Lista proiectelor prioritare este

- **R33 Hincesti-Lapusna-M1**
- **Autostrada M3 Chișinău-Giurgiulești motorway, Porumbrei – Cimișlia Section**
- **Autostrada M3 Chișinău-Giurgiulești, Centura Comrat**
- **Contrucția drumurilor ocolitoare pentru 3 sate**
- **Reabilitarea drumului național M14, secțiuneaBălti - Criva**

[9] Acest sprijin adițional a fost oferit pentru mecanismul "Tot mai mult" al noului INI

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

World Bank

Strategia națională de parteneriat pe patru ani pentru Republica Moldova va stabili sprijinul Grupului Băncii Mondiale pentru perioada 2014-2017.

Strategia prevede sprijinul financiar total al Grupului Băncii Mondiale a SUA cu 570 de milioane $, cu acces la Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID), Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) și Corporația Internațională de Finanțare (CIF). Strategia este aliniată cu obiectivele de dezvoltare ale țării și va ajuta la abordarea problemelor esențiale pentru a debloca potențialul de dezvoltare economică durabilă, prosperitate comună, și de reducere a sărăciei.

Strategia va sprijini Republica Moldova pe trei piloni principali:

- îmbunătățirea mediului de afaceri și a infrastructurii pentru activitatea economică și creșterea competitivității în agricultură;
- Consolidarea capitalului uman și minimizarea riscurilor sociale;
- Promovarea unei Moldove verde, curată și rezistentă (adaptare și rezistență la schimbările climatice; îmbunătățirea managementului resurselor naturale, precum și creșterea eficienței energetice și a securității).

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)

PNUD susține Moldova în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, precum și la îndeplinirea agendei de integrare europeană. Domeniile cheie pe care PNUD se axează sunt: Dezvoltarea Incluzivă, Guvernarea Democratică de Mediu și Energie. PNUD ajută Moldova să atragă și să folosească în mod eficient sprijinul.

Activitatea PNUD și a familiei mai mari ONU se aliniază noii viziuni de dezvoltare națională, Moldova 2020, și strategiilor sectoriale. Programul național PNUD Moldova 2013-2017 are trei mari domenii de interes:

- Dezvoltarea Incluzivă
- Guvernarea democratică
- Mediu și energie

Asistență Suedeză pentru Dezvoltare Internațională (ASDI)

Guvernul suedez a decis recent să continue angajamentul său privind sprijinul continuu acordat parteneriatului cu țările estice prin "Rezultatele Strategiei pentru Reforma Cooperării cu Europa Estică, Balcanii de Vest și Turcia 2014-2020". Scopul principal pentru strategia rezultatelor este să asiste țările să realizeze legături mai apropiate cu UE. Strategia nu este bazată pe sectoare, ci mai degrabă conturează un set de rezultate ale reformelor, care sunt cruciale pentru integrarea UE pe termen lung, la care Suedia dorește să contribuie.
Strategia bazată pe rezultate include trei mari domenii de rezultate pentru cooperarea cu Moldova:

- Integrare economică consolidată în UE și dezvoltarea economiei de piață;
- Democrație consolidată, un mai mare respect față de drepturile omului și un stat de drept mai bine dezvoltat;
- Un mediu mai bun, schimbare climatică redusă, reziliență crescută la impactul de mediu și la schimbarea climatică și un set de rezultate așteptate în toate domeniile care pot produce rezultate.

Moldova este o țară prioritară pentru Suedia, și sprijinul suedez se va ridica la **14 de milioane de euro anual.**

Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (ASUDI)

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Statele Unite ale Americii asistă Republica Moldova la consolidarea instituțiilor democratice, la reconstruirea unei economii care luptă, la îmbunătățirea mediului de afaceri, la consolidarea statului de drept și la soluționarea conflictului înghețat din Transnistria. ASUDI devine partener cu Republica Moldova pentru a îmbunătăți eficiența guvernului și responsabilitatea acestuia și pentru a promova descentralizarea guvernului și consolidarea legăturilor dintre autoritățile locale și cetățeni. ASUDI, de asemenea, ajută Moldova să abordeze problemele de reglementare și la nivelul politicilor, pentru a susține și pentru a accelera creșterea economică. Pentru a crește competitivitatea Moldovei la nivel regional, ASUDI vizează acordarea asistenței pentru cele mai promițătoare sectoare economice ale țării.

Societatea Germană pentru Cooperare Internațională (SGCI - Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)

Proiectele SGCI sunt, în general, finanțate prin fonduri supra-regionale gestionate de Ministerul Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare, de alte ministere federale sau de organizații internaționale. Cooperarea internațională germană cu Moldova se axează pe promovarea modernizării în sectorul agricol și pe industria de prelucrare a alimentelor, precum și pe îmbunătățirea formării profesionale și a serviciilor municipale. SGCI sprijină, de asemenea municipii și regiuni selectate cu bugetare participativă, licitație publică și management de proiect pentru o dezvoltare regională integrată. Un alt domeniu prioritar este promovarea relațiilor de afaceri Germania-Moldova prin intermediul formării de manageri în Moldova, pentru a ajuta la generarea unor contacte de afaceri.
În 2014, SGCI a organizat cursuri de formare a autorităților locale pentru a dezvolta proiecte în următoarele domenii:

- Modernizarea serviciilor publice
- Alimentarea cu apă și canalizare / salubritate
- Gestionarea deșeurilor
- Eficiența energetică a clădirilor publice
- Sectorul privat

Concepte de proiecte "la cheie" au fost produse, fiind potrivite pentru a fi finanțate de către alți donatori, inclusiv de către UE. Ideile de proiecte dezvoltate au o valoare totală de aproximativ 200 de milioane.

De asemenea, SGCI îndeplinește funcția de Autoritate de Management pentru POC RO-MD-UA 2014-2020 in cadrul Programului de Sprijin de Cooperare Teritorială cu Partenerii Estici.

Asistența Oficială pentru Dezvoltare România (AOD)
Politicile românești de cooperare internațională pentru dezvoltare se circumscriu obiectivelor, valorilor și principiilor Consensului European privind Dezvoltarea. Obiectivul principal al acestuia este de a sprijini eforturile de reducere a sărăciei în statele beneficiare, în contextul mai larg de contribuție la realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. Potrivit Strategiei Naționale pentru Politica de Dezvoltare și Cooperare Internațională, România sprijină țările în zonele geografice identificate ca fiind prioritare în relațiile externe ale guvernului român, inclusiv în statele aflate în curs de dezvoltare din Europa de Est. Republica Moldova este principalul beneficiar al politicii românești ODA.

Ariile prioritare generale pentru ODA România, așa cum sunt identificate în strategie, sunt:

- Bună guvernare
- Consolidarea democrației și a statului de drept
- Dezvoltare economică
- Educație și formare profesională / ocuparea forței de muncă
- Sănătate
- Dezvoltarea infrastructurii și protecția mediului

Țările beneficiare, domeniile prioritare specifice și fondurile alocate în acest scop sunt stabilite în cadrul planurilor multianuale de către Ministerul Afacerilor Externe și aprobate printr-un

DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR

Memorandum de Guvernul României, în conformitate cu angajamentele internaționale ale României. În 2012, Republica Moldova, în calitate de beneficiar principal al ODA din partea României a primit 13,740,000 de euro.

În anul 2010, "un Acord între Republica Moldova și Guvernul Român în ceea ce privește punerea în aplicare a asistenței tehnice și financiare în cadrul unui grant de asistență financiară în valoare de 100 de milioane, acordat de România Republicii Moldova" a fost semnat între guvernele celor două țări. Grantul de asistență financiară este raportat ca ODA, dar este gestionat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. Domeniile de cooperare din cadrul acordului sunt: sprijin pentru infrastructură și sprijin pentru educație. Ulterior semnării acestui acord, două protocoale adiționale au fost adăugate, permițând acordarea finanțării pentru proiectele legate de interconectarea energetică și asistență umanitară în cazul situațiilor de urgență și de mediu.

3.2.2.3 Alte politici și programe UE relevante

Programul ENI Bazinul Mării Negre CBC 2014-2020

Programul ENI Bazinul Mării Negre CBC 2014-2020 va contribui la îmbunătățirea nivelului de trai al populației în regiunile Bazinului Mării Negre CCM printr-o creștere sustenabilă și prin protecție comună a mediului.
Mai exact, programul va contribui la două dintre obiectivele strategice ale ENI CBC:

- Promovarea dezvoltării economice și sociale în regiuni pe ambele părți ale granițelor comune
- Abordarea provocărilor comune în mediu, sănătate publică, siguranță și securitate

Strategia programului ENI Bazinul Mării Negre CBC se axează pe următoarele obiective și priorități:
Obiectivul 1. Promovarea afacerii și antreprenoriatului în Bazinul Mării Negre CBC

- Prioritatea 1.1 – promovarea comună a afacerilor și antreprenoriatului în sectoarele turismului și culturii
- Prioritatea 1.2 – consolidarea oportunităților de comerț transfrontalier și modernizarea agriculturii și sectoarelor aferente

Obiectivul 2. Promovarea coordonării protecției mediului și reducerii comune a deșeurilor marine[10] în Bazinul Mării Negre CBC

- Prioritatea 2.1 – Îmbunătățirea monitorizării comune a mediului
- Prioritatea 2.2 – Promovarea creșterii nivelului de conștientizare și acțiunilor comune împotriva deșeurilor din râuri și a celor marine

Programul Operațional Comun Moldova – Ucraina (Programul de Sprijin pentru Cooperarea Teritorială cu Partenerii Estici)

Programul va fi pus în aplicare prin intermediul a trei obiective operaționale:

- Obiectivul 1. Îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale din regiunile de frontieră, prin proiecte care sprijină dezvoltarea economică și socială, prin sprijinirea activităților în cadrul a două priorități:
  - promovarea apropierii legăturilor transfrontaliere de afaceri;
  - diversificarea surselor de venit în zonele rurale și dezvoltarea de oportunități de angajare alternative în zonele rurale.
- Obiectivul 2. Abordarea provocărilor comune în mediu, ocuparea forței de muncă, sănătate publică, precum și orice alte aspecte de interes comun ce au componentă transfrontalieră, concentrându-se pe următoarea prioritate:

[10] Deșeurile marine reprezintă orice material solid persistent, fabricat sau procesat deversat sau abandonat în mediul marin și pe coastă. Deșeurile Marine sunt articole fabricate sau folosite de om și eliminate deliberat în mare sau râuri sau pe plaje; aduse în apă indirect prin râuri, canalizare, ape pluviale sau vânt; pierdute din greșeală, inclusiv materiale pierdute în mare în condiții meteo defavorabile (unelte de pescuit, marfă); sau lăsate în mode deliberat de oameni pe plaje și maluri. Sunt cunoscute și ca resturi marine.

- Rezolvarea problemelor transfrontaliere de mediu.
- Obiectiv 3. Cultură, educație și sport. În cadrul acestui obiectiv, cele două priorități sunt:
  - Promovarea diversității multi-culturale și integrarea socială transfrontalieră a minorităților etnice;
  - Facilitarea contactelor între oameni și organizațiile de tineret, în domeniul social, cultural, educațional și sportiv.

Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-Slovacia-Romania-Ucraina 2014-2020

Aria eligibilă a Programului Operațional **Ungaria-Slovacia-Romania-Ucraina 2014-2020** include județele Satu-Mare și Maramureș din România ca arie principală și județul Suceava ca arie adiacentă. În plus, Bucureștiul și Cluj Napoca sunt incluse în program ca centre economice, culturale și sociale majore. Se va asigura coordonarea între Programul HSRU și Programul România-Ucraina astfel încât să fie evitată suprapunerea activităților.

Alocarea bugetară generală pentru program este de 81.347.200 euro.

Scopul programului este acela de a intensifica cooperarea între regiunile Zakarpatska, Ivano-Frankivska și Chernivetska din Ucraina și ariile eligibile din statele membre în vederea realizării unui progres în ceea ce privește problemele sociale, economice, de infrastructură și de mediu existente prin concentrarea pe următoarele obiective tematice:

- OT 3. Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric
- OT 6. Protecția mediului, adaptarea la schimbările climatice
- OT 7. Îmbunătățirea accesibilității la regiuni, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicații
- OT 8. Provocările comune în domeniul siguranței și securității

Horizon 2020

Horizon 2020 este instrumentul financiar care implementează Uniunea Inovării, o inițiativă pilot Europa 2020 ce are scopul de a asigura competitivitatea globală a Europei și care este cel mai mare Program de Cercetare și Inovare din UE, cu aproximativ 80 miliarde de Euro finanțare disponibilă pe parcursul a 7 ani (2014 - 2020). Prin combinarea cercetării și inovației, Horizon 2020 ajută la îndeplinirea programului cu un accent puternic pe știința excelenței, pe leadershipul industrial și pe abordarea societală a provocărilor..

Obiectivul este asigurarea că Europa produce știință de talie mondială, elimină barierele în inovație și facilitează colaborarea dintre sectoarele public și privat în furnizarea inovației. Horizon 2020 promite să aducă succese, descoperiri și inovații (prin luarea unor idei extraordinare din laborator și aducerea lor pe piață).

Secțiunile programului Horizon 2020 sunt:

- Excelența științifică;
- Poziția de lider în sectorul industrial;
- Provocări societale;
- Răspândirea excelenței și extinderea participării;
- Știința cu și pentru societate;
- Institutul European pentru Inovație și Tehnologie;
- Euratom.

Începând cu luna iulie 2014, Republica Moldova a asigurat acces complet la un nou program de cercetare și inovare pe șapte ani al Uniunii Europene, Horizon 2020. Fiind o țară asociată, persoanele juridice din Republica Moldova pot participa în aceleași condiții ca persoanele juridice din statele membre.

Programele financiare active pentru regiunea eligibilă sunt diferite în abordare, obiective și magnitudine, reflectând nevoile i) de dezvoltare, ii) prioritățile proprii, precum și iii) donatorii și

viziunea şi interesul guvernelor. Procedurile şi cadrele instituţionale de gestionare a programului sunt, de asemenea, organizate în mod diferit: unii donatori preferă să-şi dezvolte propriile proceduri şi capabilităţi de gestionare a asistenţei, alţii să disperseze fondurile lor prin canale multilaterale. Cele mai multe din Obiectivele Tematice CBC sunt vizate de programele analizate în diferite măsuri; o imagine de ansamblu asupra alinierii programelor cu finanţare internaţională disponibile pentru regiunea eligibilă la obiectivele tematice CBC se găseşte în tabelele de mai jos.

Alte programe de cooperare teritorială includ URBACT III, INTERREG EUROPE, INTERACT III and ESPON 2020. O imagine de ansamblu asupra acestor programe este prezentată mai jos:

Programul de cooperare URBACT III

Programul de Cooperare 2014-2020 URBACT III este succesorul programelor URBACT I (2002-2006) şi URBACT II (2007-2013). Programul de Cooperare URBACT III va contribui la realizarea obiectivelor Europa 2020 prin furnizarea unui mechanism pentru actorii implicaţi în dezvoltarea şi implementarea unor politici mai bune şi a unor acţiuni pentru o politică urbană înteligentă, incluzivă şi sustenabilă.

Programul este co-finanţat de Fondul European pentru Dezvoltare Regională cu un buget de **74.302 milioane EUR** pentru perioada 2014-2020, Romania având o contribuţie de **162 000 EUR**.

Primul apel pentru propuneri de proiecte pentru realizarea a până la 20 de Reţele pentru Planificare Acţiuni a fost deschis din Martie până în iunie 2015, având ca obiectiv principal îmbunătăţirea capacităţii oraşelor europene de a gestiona politici urbane sustenabile şi creşterea capacităţii lor de a realiza strategii integrate pentru dezvoltare urbană sustenabilă.

Programul INTERREG EUROPE

Programul INTERREG Europe urmăreşte îmbunătăţirea implementării politicilor şi programelor de dezvoltare regională, în particular (1) programe care au ca obiective investiţii pentru creştere şi locuri de muncă şi (2) programe de cooperare teritorială europeană. Prin co-finanţarea proiectelor, Programul permite autorităţilor publice regionale şi locale şi altor actori de relevanţă regională din Europa să schimbe practici şi idei şi să identifice soluţii pentru îmbunătăţirea strategiilor oraşelor. Bugetul total al programului este de 426 milioane EUR.

Programul Operaţional INTERACT III 2014-2020

INTERACT III este un Program Operaţional care vizează întărirea eficienţei politicii de coeziune prin promovarea schimbului de experienţă privind identificarea, transferul şi diseminarea bunelor practici şi abordări innovative în relaţie cu implementarea programelor de cooperare teritorială europeană şi acţiuni privind cooperarea teritorială.
INTERACT III este un program cofinanţat prin FEDR cu un buget de **39.3 milioane EUR.** În cadrul programului România are alocarea de 1,8 milioane EUR

Programul Operaţional INTERACT III, vizează trei oviective specifice:

- Îmbunătăţirea capacităţii de management şi control a programelor ETC;
- Îmbunătăţirea capacităţii ETC de a capta şi comunica rezultatele programului;
- Îmbunătăţirea capacităţii de a implementa abordări inovatoare.

INTERACT sprijină Autpritățile de Management, Secretariatele Tehnice Comune, Comitetele de Monitorizare, Punctele Naţionale, Controlorii de Prim Nivel, Autorităţile de Certificare şi Autorităţile de Audit din Europa.

Programul ESPON 2020

Obiectivul principal al Programului de Cooperare ESPON 2020, adoptat de Comisia Europeană pe 12 Februarie 2015, este de a sprijni întărirea eficienţei Polticii Europene de Coeziune şi altor politici sectoriale şi programme din cadrul Fondurilor Europene Structurale de Investiţii precum şi a politicilor naţionale şi regionale de dezvoltare teritorială.

Programul ESPON 2020 este construit în jurul a cinci obiective specifice:

- Obiectivul specific 1: Creşterea producţiei de informaţii teritoriale prin cercetare aplicată şi analize.
- Obiectivul specific 2: Creşterea transferului de cunoştinţe/informaţii teritoriale şi utilizarea suportului pentru user analitic;
- Obiectivul specific 3: Îmbunătăţirea capacităţii de observare a teritoriului şi a instrumentelor dedicate analizei teritoriale;
- Obiectivul specific 4: O mai bună diseminare şi valorificare a rezultatelor cercetărilor teritoriale;
- Obiectivul specific 5: Prevederi de implementare mai eficace şi mai eficiente şi asistenţă mai performantă pentru programme.

Programul este co-finantat prin FEDR cu o contribuţie de 41.3 milioane EUR pentru perioada 2014-2020.

Evaluarea coerenţei obiectivelor tematice cu programele şi donatorii

Analiza coerenţei cu privire la alinierea OT-urilor cu alte oportunităţi de finanţare existente pentru aria eligibilă, axându-se pe două criterii; (1) *suprapuneri* potenţiale (ce trebuie evitate) şi (2) *eficienţa şi complementaritatea* dintre OT-urile ENI CBC şi alte surse relevante de finanţare pe termen mediu.

Tabelul 5 Analiza coerenţei

Criteriu	Scară	Punctaj
Suprapunere	suprapunere semnificativă	(- 2)
	suprapunere parţială	(-1)
	Nu se suprapun	(0)
Eficacitate şi Complementaritate (pentru Obiectivul Tematic al programului)	Semnificativ eficientă şi complementară	(+ 2)
	Parţial eficientă şi complementară	(+ 1)
	Lipsa totală a eficacităţii şi complementarităţii	(0)

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECŢIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ŞI PETIŢII

Tabelul 6 Tabelul privind coerența pentru Programele finanțate de către România

Obiectiv tematic/ Program	OPLI		ROP		HCOP		OPAC		OPC		NPRD		HORIZON		T
	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	
OT 1. Dezvoltarea afacerilor și IMM-urilor	0	0	-2	0	-1	0	0	0	-2	1	-2	0	-1	1	-6
OT 2. Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovație	0	0	-1	1	-2	1	-1	1	-1	1	-1	1	-1	2	0
OT 3. Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric	0	0	-1	1	0	0	0	0	0	0	-1	2	0	0	1
OT 4. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei	0	0	-1	1	-2	1	0	0	-1	0	-1	0	0	0	-3
OT 5. Sprijin pentru buna guvernare la nivel local și regional	0	0	0	0	0	0	-1	2	0	0	0	0	0	0	1
OT 6. Protecția mediului, adaptarea la schimbările climatice	-2	1	-1	0	0	0	0	0	0	0	-1	0	0	0	-3
OT 7. Îmbunătățirea accesibilității la regiuni, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicare	-2	2	-1	2	0	0	0	0	-1	1	-1	0	0	0	0
OT 8. Provocări comune în domeniul siguranței și securității	0	0	-1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
OT 9. Promovarea cooperării energetice	-2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

OT 10. Promovarea managementului frontierei și securității frontierei	-1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Tabelul 7 – Coerența cu programele de cooperare teritorială

Obiectiv tematic/ Program	CBC BS		HUSKROUA		HORIZON		URBACT III		INTERREG EUROPE		INTERACT III		ESPON 2020		T
	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	
OT 1. Dezvoltarea afacerilor și IMM-urilor	-2	1	0	0	-1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-1
OT 2. Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovație	0	0	0	0	-1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1
OT 3. Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric	0	0	-1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OT 4. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OT 5. Sprijin pentru buna guvernare la nivel local și regional	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OT 6. Protecția mediului, adaptarea la schimbările climatice	-2	1	-1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1
OT 7. Îmbunătățirea accesibilității la regiuni, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicare	0	0	-1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

OT 8. Provocări comune în domeniul siguranței și securității	0	0	-1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OT 9. Promovarea cooperării energetice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OT 10. Promovarea managementului frontierei și securității frontierei	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Table 8 – Coerența cu programele finanțate în Republica Moldova

Obiectiv tematic/ Program	EU		WB		USAID		UNDP		SIDA		Ro ODA		GIZ		CBC BS		MD-UA		HORIZON		T
	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	O	E	
OT 1. Dezvoltarea afacerilor și IMM-urilor	-1	0	-2	0	-2	0	0	0	-2	0	0	0	-1	0	-2	1	-2	1	-1	1	-10
OT 2. Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovație	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	2	0	0	0	0	-1	2	-1	2	3
OT 3. Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	2	0	0	1
OT 4. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei	0	0	-2	1	-1	0	-1	0	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	- 4
OT 5. Sprijin pentru buna guvernare la nivel local și regional	-1	1	-1	0	-2	1	-2	0	-2	0	-2	1	-2	2	0	0	0	0	0	0	- 7
OT 6. Protecția mediului, adaptarea la schimbările climatice	-1	2	-2	1	0	0	-1	0	-2	0	-1	0	-1	2	-2	1	-1	1	0	0	- 4

adaptation																					
OT 7. Îmbunătățirea accesibilității la regiuni, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicare	-1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OT 8. Provocări comune în domeniul siguranței și securității	0	0	-1	1	0	0	0	0	-1	1	-2	1	-1	+2	0	0	0	0	0	0	0
OT 9. Promovarea cooperării energetice	-1	2	-1	0	0	0	-1	0	-1	1	-2	2	-1	+2	0	0	0	0	0	0	0
OT 10. Promovarea managementului frontierei și securității frontierei	-2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	1	0	0	0	0	-1	0	0	0	-1

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Rezultatele globale generate de analiza de coerență cu strategiile Naționale și cu strategiile UE, precum și privind alinierea cu instrumentele financiare ale UE și ale altor donatori internaționali sunt prezentate mai jos.

Tabelul 9 – Rezultate generale

Obiectiv tematic/ Program	Programe de finanțare		Strategii	Total
	RO	MD		
TO 1. Dezvoltarea afacerilor și IMM-urilor	-7	-10	18	1
TO 2. Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovație	0	3	13	16
OT 3. Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric	1	1	7	9
OT 4. Promovarea incluziunii sociale și combaterii sărăciei	-3	-4	10	3
OT 5. Sprijin pentru buna guvernare la nivel local și regional	1	-7	9	3
OT 6. Protecția mediului, adaptarea la schimbările climatice	-4	-4	14	6
OT 7. Îmbunătățirea accesibilității la regiuni, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicare	0	0	15	15
OT 8. Provocări comune în domeniul siguranței și securității	1	0	15	16
OT 9. Promovarea cooperării energetice	-1	0	13	12
OT 10. Promovarea managementului frontierei și securității frontierei	1	-1	7	7

În concluzie, obiectivele care satisfac cel mai bine criteriile de coerență definite sunt OT2, OT3, OT 7, OT8 și OT9.

Coordonarea între instrumentele financiare ale UE și alți donatori

Romania

În conformitate cu Acordul de Parteneriat al României, se instituie un mecanism de coordonare cu scopul de a asigura coerența intervențiilor, complementarității și sinergiilor în fazele de programare și implementare. În acest context, în perioada de programare, Autoritățile de Management responsabile pentru programele ETC au fost implicate în discuții privind cele 5 provocări de dezvoltare din Acordul de Parteneriat.[11] Au fost luate în considerer măsuri suplimentare vizând o coordonare mai bună a programelor de cooperare cu programele naționale, incluzând, dar fără a se limita la:

- Participarea unor AM-uri/actori relevanți și instituții în grupurile comune de lucru pentru programare pentru programele de cooperare;
- Se va acorda atenția cuvenită strategiilor naționale și europene relevante;
- Întâlniri specifice cu alte AM-uri relevante.

În plus, în timpul perioadei de implementare, unele dintre măsurile principale vizând o coordonare mai bună la nivel national, inclusiv cu alte programme de cooperare sunt;

- Participarea AM-urilor în Comitetele de Monitorizare și de Steering ale programelor relevante;
- Întâlniri tehnice;
- Încurajarea beneficiarilor de proiecte să contribuie la EUSDR și alte strategii relevante.

[11] *Domeniile de dezvoltare sunt competitivitate și dezvoltare locală, capital uman, infrastructură, resurse naturale și capacitate administrativă.*

DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Verificarea posibilei duble finanțări

În urma procesului de selecție, Autoritatea de Management va consulta lista de proiecte recomandate spre finanțare de către Comisia Europeană, pentru a evita dubla finanțare și pentru a promova sinergii cu proiecte existente, acolo unde este posibil.
În plus, pentru a evita dubla finanțare și pentru a asigiura complementarități și sinergii, mecansimul de coordonare instituțională specificat în Acordul de Parteneriat include existența unor grupuri de lucru funcționale în umrătoarele patru domenii tematice: (1) operațional, (2) evaluarea performanțelor, (3) coerența teritorială și cooperare teritorială Europeană **și** (4) noi abordări. Programul va participa în Grupul de lucru 3 – coerență teritorială și CTE, ca și în aște grupuri, în funcție de nevoile identificate.

În plus, la nivelul Grupului Comun de Lucru privind coerența teritorială și CTE se vor aborda mai multe aspecte, dintre care cel mai important se referă la evitarea suprapunerilor unor proiecte finanțate din mai multe programe în zona de frontieră și analiza complementarităților acțiunilor finanțate în cadrul programelor naționale și PO CTE.

Republica Moldova
Reprezentanții CE și ai Delegației UE în Republica Modlvoa vor fi invitați ca observatori în procesul de selecție pentru a facilita o sinergie mai bună între asistența bilaterală și regională acordată statului de către UE pe de o parte și asistența furnizată prin program pe de altă parte.

Autorități Naționale

Autoritățile Naționale vor sprijni Autoritatea de Management în verificarea unei potențiale duble finanțări la nivelul beneficiarului în etapele de contractare și implementare în conformitate cu procedurile naționale specifice, după cum urmează:

Romania

Autoritatea Națională găzduită de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice va analiza potențialele suprapuneri cu alte programe și dubla finanțare. Coordonatorul AN va furniza suport și pentru Grupul de Lucru privind coerența teritorială și CTE.

Republica Moldova

Republica Moldova a dezvoltat în ultimii ani, în cadrul Cancelariei de Stat, o Autoritate Națională Coordonatoare a Asistenței. În acest sens, a fost stabilit un mecanism prin intermediul căruia toți donatorii activi și Autoritatea Națională Coordonatoare a Asistenței se întâlnesc în cadrul ședințelor de coordonare lunare.

În plus, Direcția Generală pentru Coordonarea Politicilor, Ajutorului Extern și Reforma Administrației Publice Centrale din cadrul Cancelariei de Stat este responsabilă pentru coordonarea generală a asistenței externe la nivel de stat și reprezintă punctul focal pentru donatori în timpul etapelor de programare și evaluare.

AN va coopera cu structura responsabilă din cadrul Cancelariei de Stat, în scopul de a oferi sprijin Autorității de Management în ceea ce privește verificarea dublei finanțări la nivel de beneficiar în timpul etapei de contractare și implementare.

3.2.4. Analiza multi-criteriu

Fiecărui obiectiv tematic i-a fost atribuită o notă[12] conform tuturor criteriilor, iar punctajul total va fi calculat pe baza ponderii atribuite fiecărui criteriu. Rezultatele generale ilustrează ierarhia și nivelul de prioritate al celor 10 obiective.

[12] În privința aspectelor metodologice ale analizei multi-criteriu, 5 criterii au fost selectate (1-*Impact transfrontalier*, **2** – *Capacitățile pentru managementul de proiect*, **3** – *Relevanța pentru alocarea totală financiară a Programului*, **4** – *Coerența cu strategiile și programele*, **5** – *Contextul regional curent*) și o echipă

Pașii principali urmăriți pentru analiza multi-criteriu a obiectivelor tematice sunt prezentați pe scurt mai jos:

1. Stabilirea celor cinci criterii utilizate în analiză și stabilirea ponderii lor relative – analiza concentrată pe analize și consultații prealabile, pentru a utiliza informații disponibile, de încredere și documentate.

2. Definiții ale criteriilor desemnate:

   C1 – *Impactul transfrontalier* se referă la impactul inițiativelor potențiale ce vor fi promovate conform respectivului obiectiv tematic al CBC pe ambele părți ale granitei. Dată fiind specificitatea intervențiilor ENI CBC, ponderea acestui criteriu este stabilită la 30%

   C2 – *Capacitățile pentru managementul de proiect* denotă capacitățile potențialilor beneficiari activi în diferite regiuni tematice de a gestiona, cofinanța și aplica procedurile programelor (pe baza legislației din țara în care este implementat proiectul și monitorizării organizațiilor respective din aria eligibilă). Acestui criteriu i se alocă o pondere de 20%.

   C3 – *Relevanța pentru alocarea totală financiară a Programului* – Limitările alocării financiare reprezintă capacitatea alocării financiare a programului pentru sprijinirea unor intervenții costisitoare/ la scară largă. (Chiar dacă astfel de intervenții ar putea fi necesare în toată aria eligibilă, alocarea bugetară limitată nu le poate sprijini conform programului RO-UA). Ponderea stabilită este 20%.

   C4 – *Coerența cu strategiile și programele* reprezintă corespondența OT cu documentele politicii relevante și cu alte instrumente financiare disponibile pentru aria eligibilă în perioada de programare 2014-2020, pentru identificarea obiectivelor tematice care pot fi cel mai bine abordate prin programul RO-UA. Ponderea este stabilită la 20%, ca la cele două criterii precedente.

   C5 – *Contextul regional curent* – Criteriul ia în considerare cele mai recente dezvoltări din regiune care nu erau luate în considerare la momentul elaborării documentelor de programare și intenționează să asigure o prioritate pentru OT care sunt cele mai urgente. Ponderea este la 10%.

3. Stabilirea ierarhiei obiectivelor – Calculul total al punctajelor obținute și generarea listei obiectivelor prioritare. Fiecare criteriu a fost evaluat conform unei scări de la 1 (cea mai mică notă) la 5 (cea mai mare notă) și îi este atribuită ponderea explicată mai sus.

---

de experți cheie care a participat la elaborarea programului a stabilit ponderea acestor criterii și a realizat evaluarea. Toți experții cheie au avut experiență anterioară extensivă în cele două state. În evaluarea obiectivelor în raport cu criteriile, experții au considerat rezultatele analizei teritoriale, SWOT, rezultatele celuid e al doilea proces de consultare, precum și lecțiile învățate din Programul România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013. O scurtă descriere a evaluării fiecărui obiectiv tematic în parte este prezentată mai jos în această secțiune. Fiecare obiectiv tematic a fost notat în raport cu toate criteriile și scorul general a fost calculat în baza ponderii acordate fiecărui criteriu. Rezultatele generale ilustrează ierarhia și nivelul de prioritate al celor 10 obiective tematice.

Tabelul 10– Rezultate generale

TO	Criteriu	Pondere	Criteriu	Pondere	Criteriu	Pondere	Criteriu	Pondere	Criteriu	Pondere	scor
	Impact transfrontalier	0,3	Capacități pentru managementul de proiect	0,2	Relevanța pentru alocarea financiară totală	0,2	Coerența cu strategiile & programele	0,2	Contextul regional curent	0,1	
OT1	3		4		4		1		3		3
OT2	5		4		5		4		4		4,5
OT3	4		4		5		3		2		3,8
OT4	3		5		4		2		3		3,4
OT5	3		5		5		1		4		3,5
OT6	4		5		3		2		3		3,5
OT7	5		5		3		5		4		4,5
OT8	5		5		3		5		5		4,6
OT9	5		3		1		4		5		3,6
OT10	5		5		3		3		5		4,2

Obiectivele tematice cu cele mai bune ponderi (OT2, OT3, OT7, OT8,OT10) au potențialul de a asigura *un impact transfrontalier mai puternic* întrucât proiectele și activitățile ce ar putea fi finanțate conform acestor OT-uri necesită acțiuni mai bine coordonate, o planificare comună a beneficiarilor administrației publice ai ambelor țări, astfel profitând complet de avantajul și particularitățile regiunilor de pe ambele părți ale granitei. Aceste cinci obiective tematice (împreună cu OT 4, 5 și 6) beneficiază de asemenea de *capacități mai bune pentru managementul proiectelor* dezvoltate în perioada de programare UE 2007-2013 (pentru România). De asemenea, în etapa CT precedentă și în programul RO-UA-MD 2007-2013 și în timpul procesului de europenizare a Republica Moldova după 2009.
De asemenea, aceleași OT-uri au punctaje mai mari și medii la nivelul criteriului *coerenței cu strategiile și programele*, fiind corelate cu documentele relevante ale politicii din regiunea eligibilă principală și ancorată mai bine, în *context regional*, astfel fiind mai bine potrivite pentru întâmpinarea nevoilor identificate. În același timp, acestea au note medii conform criteriului *relevanță pentru Creditele totale financiare ale programului* (cu excepția OT 5) din moment ce suma alocată programului nu este destul de substanțială pentru a acoperi numeroase proiecte, pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare indicate de regiune. Aceste OT corespund criteriului final în mare parte, *Contextul Regional Curent*, asigurând corespondența cu condițiile și dezvoltările curente din regiune.

Obiectivele tematice cu punctaje mai mici (OT1, OT4, OT5, OT6, OT9, OT10) au avut scoruri mai mici sau medii în ceea ce privește criteriul *impactului transfrontalier*, întrucât tipurile de intervenții susținute nu sunt neapărat date de prioritățile strategice principale, astfel negenerând impact la nivel strategic. Oricum, acestea indică existența unor *capacități semnificative de management al proiectului* pentru organizațiile active în aceste domenii tematice (unele dintre acestea dezvoltate în programul precedent. Aceste obiective au punctaje mai mari la criteriul *relevanță a alocării financiare totale a programului* întrucât pot suporta ca unele proiecte la scară mică să fie inițiate de diverse tipuri de beneficiari. De asemenea, acestea au mai puține puncte la criteriile *coerență cu strategiile și cu programele* și cu *contextul regional curent* din cauza faptului că nu sunt priorități de top în documentația relevantă privind politicile din regiunea eligibilă.

În concluzie, obiectivele care îndeplinesc cel mai bine criteriile definite sunt **OT1, OT3, OT7, OT8 și OT 10.**

3.2.5. Lecții învățate din experiențele anterioare din programele transfrontaliere

În urma analizei rapoartelor, observațiilor, concluziilor și recomandărilor de implementare aferente Programului Operațional Comun România – Ucraina – Republica Moldova 2007-2013 ce decurg din

DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

misiunile orientate pe rezultate (Comisia Europeană), precum și din concluziile misiunilor de audit/ verificare realizate și, în ultimul rând, din opiniile exprimate de diferite părți implicate în cursul etapei de consultare, trebuie luată în considerare o gamă de lecții învățate din perioada de programare 2007-2013.

În ceea ce privește generarea proiectelor, trebuie recunoscut faptul că trebuie acordată atenție adecvată sprijinirii construirii și/ sau dezvoltării parteneriatului transfrontalier efectiv, din moment ce acestea sunt piatra de temelie pe care se bazează proiectele de succes. Acesta este momentul în care programul poate solicita diferite modalități ce au ca scop facilitarea și conectarea mai bună a partenerilor din afara granițelor și care s-au dovedit a fi eficienți în trecut sau care pot fi acum îmbunătățiți/ diversificați considerabil. În plus, programul poate urmări și solicita o implicare reală a partenerilor ce locuiesc de ambele părți ale granitei pe tot parcursul ciclului de viață al proiectelor, fie prin stimulente acordate în cursul etapei de evaluare celor care le răspund, fie prin stabilirea unor cerințe obligatorii, în Ghidul solicitantului.

Pe de altă parte, după cum arată experiența de monitorizare precedentă 2007-2013, parteneriate mari s-au dovedit a fi greu de gestionat din moment ce proiectele transfrontaliere necesită o cooperare strânsă, o coordonare atentă și eforturi comune către obiectivele comune. Programul trebuie să decidă numărul maxim de parteneri ce pot acționa împreună în mod efectiv pentru implementarea acestor proiecte.

Luând în considerare specificitățile transfrontaliere, este o realitate faptul că aplicațiile de calitate nu pot fi elaborate de la zero doar în timpul perioadei de cerere de propuneri, ci trebuie să fie elaborate minuțios cu ceva timp înainte de data cererii de propuneri. Pornind de aici, este important ca programul să abordeze în mod specific componenta de construire a capacității chiar între cererile de propuneri, prin sesiuni de formare tematică ce acoperă pe cât de mult posibil zona eligibilă și cu accent, în special, pe țara parteneră. Este un punct în care coordonarea corespunzătoare a diferitelor proiecte și/sau programe finanțate de Uniunea Europeană ar putea fi o soluție, din moment ce cooperarea poate aduce valoare adăugată și poate eficientiza eforturile programului în această privință.

Este necesar să se arate faptul că o solicitare puternică a fost observată, nu doar din partea părților interesate în program, acest lucru este cerut prin regulamentele UE aferente, pentru simplificare, acuratețe și transparență cu privire la acțiunile programului. Unul dintre punctele de început în îndeplinirea acestor cerințe este actualizarea și îmbunătățirea modelului de cerere. Pe de-o parte, astfel de modele ar trebui să poată integra și fundamenta în mod considerabil orice idee de proiect, facilitând și concentrând evaluarea, dar și să sprijine implementarea și monitorizarea, pe de altă parte. Numărul și tipul documentelor ce vor fi anexate formularului de aplicare ar trebui de asemenea limitat la ceea ce este necesar și relevant pentru evaluarea, spre exemplu, eligibilitatea proiectului și, în orice caz nu ar trebui să fie o povară suplimentară pentru partenerii săi.

Cu privire la evaluarea aplicațiilor, accelerarea procesului este necesară, astfel încât proiectele să rămână relevante și să păstreze conceptul inițial ca și acuratețe, realitate și fezabilitate. **Evaluarea în cele două etape** (Nota Concept și, dacă este preselectată, Aplicarea Completă) s-a dovedit a fi benefică, deoarece durata evaluării este semnificativ scurtată, fiind mai puțin dificilă și costisitoare, atât pentru structurile programului, cât și pentru solicitanți (în special pentru aceia care au fost respinși la sfârșitul etapei 1). Pentru a accelera procesul de evaluare, Programul va implica un număr suficient de evaluatori independenți, contractați de AM, cu experiență în evaluarea proiectelor cu finanțare UE și expertiză în ariile tematice acoperite prin Program.

De asemenea, a devenit vizibilă lipsa de eficiență a comitetelor de selecție mari deoarece este extrem de dificil să fie convocate și să se găsească un calendar potrivit pentru toată lumea. Această abordare a fost, de asemenea, abandonată în a doua cerere de propuneri, atunci când programul a luat decizia de a înființa **comitete de selecție mai mici și mai flexibile** (o comisie pentru fiecare prioritate, un evaluator pentru fiecare țară, pe comisie). Găsirea echilibrului corespunzător între necesitatea de reprezentare la nivel de țară, și nevoia de a avea evaluatori ce nu sunt în conflict de interese, calificați în mod corespunzător în domeniile de interes respective, angajate să se conformeze programului de

evaluare și să ofere evaluări de bună calitate, este o adevărată provocare care trebuie abordată cu atenție de către program.

Numărul mare de plângeri ca urmare a evaluării a fost o altă chestiune sensibilă în timpul perioadei de programare anterioare. Motivele sunt, în principal, numărul foarte mare de propuneri primite ce au necesitat mult mai multe fonduri decât cele disponibile pentru cererea respectivă, pe de o parte, și informațiile insuficiente furnizate solicitanților în ceea ce privește motivele respingerii sau punctajului acordat. Programul trebuie să ia în considerare limitarea numărului de cereri care pot fi depuse de către același solicitant într-un apel pentru propuneri și îmbunătățirea comunicării cu solicitanții în timpul procesului de evaluare.

De asemenea, este recomandat ca programul să continue abordarea fostului program de stabilire a unei proceduri de contestații din Ghidul Solicitantului și să indice motive clare privind respingerea unei propuneri. Mai mult decât atât, un Manual de evaluare publicat pe site-ul programului poate permite oricărei părți interesate să intre în detalii cu privire la modul în care sunt acordate punctajele pentru criteriile de evaluare date. Solicitanții selectați trebuie să fie întotdeauna conștienți cu privire la modul în care contractarea este efectuată de către organele de program. În programul 2007-2013 ENPI, pregătirea și punerea la dispoziție a Ghidului pentru candidații selectați înainte de începerea acestei etape a clarificat și procesul și a eliminat potențialele reclamații legate de calendarul, tipul de documente, rolurile pe care fiecare organ îl are de jucat.

Cu toate acestea, etapa s-a dovedit a fi consumatoare de timp din cauza numărului mare de documente necesare, din cauza indisponibilității și/ sau non-conformității documentelor prezentate, în timp ce slaba coordonare dintre partenerii de proiect în timpul procesului a dus la amânări repetate și întârzieri . "Bilele albe" în ceea ce privește dispozițiile specifice ale legislației naționale au impact direct asupra capacității organizațiilor de a satisface cererile programului și termenele acestuia. Fiecare problemă poate fi rezolvată sau îmbunătățită dacă este abordată într-un mod practic și dacă este însoțită de un **angajament mai puternic al candidaților selectați** (sprijinul Autorităților Naționale se poate dovedi benefic în acest sens), precum și de o cunoaștere prealabilă a aspectelor juridice aferente.

În noul Program CBC RO-MD, Ghidul Solicitantului pentru Fonduri Nerambursabile va furniza informații detaliate cu privire la etapele de contractare și termenele de depunere a documentelor (în special pentru cele complexe) vor fi stabilite printr-o evaluare atentă de către STC / AM în ceea ce privește nevoile beneficiarilor.

Planul de comunicare va include mai multe activități legate de diseminarea rezultatelor proiectului: publicații, evenimente, secțiune dedicată pe site-ul programului, astfel încât să permită accesul potențialilor beneficiari la modele de bune practici.

3.2.6. Analiza de risc și măsuri de reducere

Atingerea obiectivelor programului depinde de factori interni, dar și de influențele externe care nu pot fi controlate direct de către structurile de program și care ar putea avea consecințe negative asupra programului.

Pot fi identificate două tipuri de riscuri:

- Externe: situații legate de contextul regional / local, care pot pune probleme pentru implementarea programului. În acest caz, structurile de program au control limitat sau nici un control asupra riscului, dar este important să se monitorizeze acțiunile adecvate asupra situației și este important ca ele să fie luate dacă este posibil.
- Interne: riscuri programatice și instituționale care ar putea pune în pericol implementarea programului. În cazul riscurilor programatice și instituționale, structurile de program ar trebui să aibă în vedere măsuri adecvate de atenuare.

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Întrucât riscurile pot fi modificate pe parcursul implementării programului, matricea de risc va fi actualizată și revizuită periodic.

NR.	Riscul identificat	Probabilitate	Impact	Reducere	Autoritatea responsabilă
1.	Sistemul de control și management nu este pe deplin funcțional, atunci când începe Programul	Mediu	Ridicat	Pregătirea procedurilor interne ale AM ȘI STC / OA, Punctelor de control al contactelor și AN-urile. Angajament puternic al autorităților naționale pentru pregătirea și punerea în aplicare a cadrului legal necesar pentru îndeplinirea sarcinilor lor.	AM, STC/ BO-uri/AN-uri, PCC
2.	Premisele (procese adecvate, abilități și managementul general) unei evaluări eficiente a propunerilor de proiecte nu sunt îndeplinite	Mediu	Ridicat	-Dezvoltarea Unei metodologii eficiente de selecție și evaluare a transparenței; -Selectarea unui grup de evaluatori independenți în timp util pentru a fi pregătit pentru evaluare, atunci când este necesar; Angajament puternic al AN-urilor pentru reacția rapidă în timpul evaluării, atunci când este nevoie de sprijinul lor.	CCM, AM, AN-uri
3.	Întârzieri în procesul de verificare a progresului realizat și rapoarte privind cererile de plată	Scăzut	Mediu	-Alocarea de personal suficient pentru verificarea documentației; -Dezvoltarea de proceduri eficiente.	AM, STC, controlori naționali/ auditori
4.	Dezavantajele în implementarea proiectului ca urmare a operațiunilor de comunicare ineficientă cu beneficiarii	Scăzut	Mediu	-Evidențierea unui sistem de proceduri de lucru si de comunicare coerentă, cu divizia specifică a sarcinilor între STC AM Si sau STC și OA în ceea ce privește comunicarea cu beneficiarii proiectelor, cu scopul de a dezvolta o abordare de parteneriat între structurile de management ale programului și beneficiari.	AM, STC, OA
5.	Vizibilitate scăzută a programelor și proiectelor	Mediu	Mediu	-Adaptarea programului la strategia de comunicare pentru program / plan în funcție de nevoi; Elaborarea și punerea în aplicare a planurilor anuale de comunicare; Dispoziții specifice în contractul de grant în ceea ce privește obligația beneficiarilor de a avea o strategie / un plan de comunicare.	AM, STC, OA
6.	Calitatea slabă a rapoartelor de audit furnizate de auditori independenți	Ridicat	Ridicat	-Evidențierea unor criterii clare de selecție relevante și pentru selectarea echipei auditori; -Prevederea de Sancțiuni din cadrul acordurilor individuale dintre NA / PCC și fiecare firmă de audit pentru acele cazuri de realizare neadecvată a verificărilor; -Pregătirea livrării auditorilor incluși în echipă; -Comunicare Între AM, PCC și AN privind calitatea performanței auditorilor selectați	AM, STC, PCC, NA UA
7.	Context politic instabil intern și extern / sau conflictele regionale	Ridicat	Ridicat	*Independent de capacitatea structurilor de management al programului de acțiune*	
8.	Lipsa de cunoaștere a beneficiarilor în cauză, a tehnicilor de management și a legislației pe fiecare parte a frontierei	Mediu	Mediu	-Dezvoltarea de proceduri coerente și exhaustive de implementare a proiectului, inclusiv indicarea, de asemenea a reglementării achizițiilor și finanțelor la nivel național în fiecare țară; -Formare orientată către beneficiarii proiectelor "privind normele de aplicare a programului.	AM, STC, OA, NA,
9.	Suprapuneri cu alte programe	Scăzut	Scăzut	-Evidențierea unor criterii de selecție clare pentru proiecte -Selectarea Proiectelor care sunt pe deplin relevante pentru prioritățile și obiectivele programului, cu accent pe impactul transfrontalier.	CCM, AM, STC,
10.	Dificultățile întâmpinate de potențialii solicitanți la găsirea unor parteneri de încredere transfrontalieri	Scăzut	Scăzut	Dezvoltarea de instrumente de sprijin (precum aplicațiile de căutare de parteneri ai aplicațiilor > BO-uri online, evenimente de parteneriat, zile de informații, ateliere de lucru).	AM, STC,
11.	Dificultăți pentru beneficiarii proiectelor la asigurarea co-finanțării sau la finanțarea	Mediu	Mediu	Stabilirea unor reguli de eligibilitate clare referitoare la capacitatea financiară în Ghidul Solicitantului	CCM, AM, STC, Autorități

	costurilor neeligibile legate de proiectele lor			Furnizarea de formare profesională pentru beneficiari, explicând normele de implementare a proiectului, şi de eligibilitate a cheltuielilor acţiunilor	regionale şi centrale, NA,
12.	Utilizarea ineficientă a fondurilor publice UE: nereguli, inclusiv acte de corupţie şi fraudă	Mediu	Ridicat	Dezvoltarea unui sistem eficient de control şi audit şi furnizarea de formare specifică pentru auditorul selectat şi pentru controlor naţional în ceea ce priveşte responsabilităţile acestuia Dezvoltarea de analize de risc de monitorizare şi progres pentru proiectele în consecinţă Corecţiile financiare pentru proiecte care nu respectă normele	AM, STC, AA, NA, PCC, / auditori

3.2.7. Rezumatul identificării strategiei

Din strategia de analiză (SWOT, teritorială, de coerenţă şi multicriterială) şi din consultările preliminare au rezultat 4 Obiective Strategice:

OT2 - Sprijin pentru educaţie, cercetare, dezvoltare tehnologică şi inovaţie;
OT3 – Promovarea culturii locale şi conservarea patrimoniului istoric
OT7 – Îmbunătăţirea accesibilităţii regiunilor, dezvoltarea reţelelor şi sistemelor de transport şi comunicare;
OT8 – Provocări comune în domeniul siguranţei şi securităţii;

Tabelul 11 – Rezultatul analizelor pentru selectarea Obiectivelor Tematice

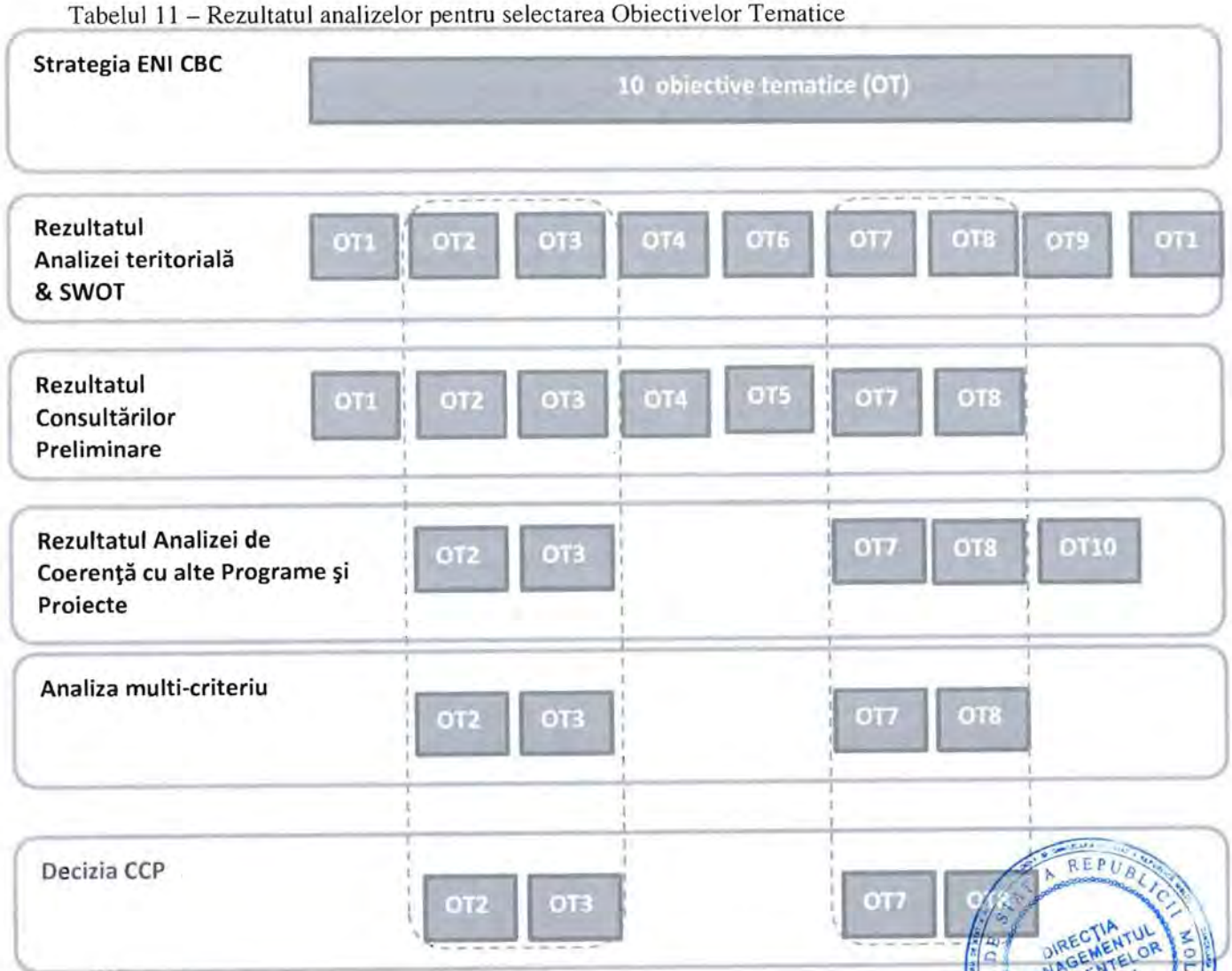

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECŢIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ŞI PETIŢII

3.3. Indicatori de program

Rezultate așteptate

Obiectiv tematic	Prioritate	Rezultate așteptate
OT 2. Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovație	Prioritatea 1.1: cooperarea instituțională în domeniul educațional pentru creșterea accesului la educație și la calitatea educației	Cooperarea consolidată și îmbunătățirea instituțională care crește calitatea educației furnizate la toate nivelurile, accesul la educație și care asigurară competențele corespunzătoare ale absolvenților.
	Prioritatea 1.2: Promovarea sprijinului în cercetare și inovare	Pre-îmbunătățirea condițiilor de cooperare în domeniul cercetării și inovării
OT 3 Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric	Prioritate 2.1: Conservarea și promovarea culturii locale și patrimoniului istoric	Restaurarea obiectivelor culturale si istorice care îmbunătățesc potențialul turistic transfrontalier al Ariei eligibile.
OT7. Îmbunătățirea accesibilității regiunilor, Dezvoltarea de rețele comune și sisteme de transport	Prioritatea 3.1: Dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere și instrumentelor TIC	1. Creșterea mobilității persoanelor și mărfurilor în aria eligibilă printr-o rețea de transport modernizată 2. Instrumente TIC integrate îmbunătățite pentru a sprijini relațiile transfrontaliere
OT 8 Provocări comune în domeniul securității și siguranței	Prioritatea 4.1 - Sprijin pentru dezvoltarea serviciilor de sănătate și accesul la acestea	Starea de sănătate îmbunătățită a cetățenilor din aria eligibilă și riscuri reduse față de pericolele epidemiologice umane.
	Prioritatea 4.2 - Sprijin pentru activități comune de prevenire a dezastrelor naturale provocate de om, precum și acțiuni comune în situații de urgență	Riscuri reduse pentru catastrofe naturale sau provocate de om și sisteme comune îmbunătățite de abordare a situațiilor de urgență din zona eligibilă.
	Prioritatea 4.3 Prevenirea și lupta împotriva criminalității organizate și cooperarea polițienească	Creșterea eficienței poliției, serviciilor vamale și poliției de frontieră pentru a face față crimei organizate transfrontaliere, un nivel crescut de încredere a cetățenilor în aceste structuri

Tabelul de mai jos descrie rezultatele așteptate pentru fiecare prioritate, și indicatorii de rezultat corespunzători, cu o valoare de bază și o valoare țintă și indicatorii de realizare pentru fiecare prioritate, inclusiv valoarea-țintă cuantificată, care sunt de așteptat să contribuie la rezultate;

Raportul privind indicatorii propuși este în Anexa II a Programului. Raportul include metodologia urmată de selecție a indicatorilor, definiții ale indicatorilor, sursa pentru colectarea datelor cu privire la indicații privind măsurătorile și fundamentul pentru stabilirea obiectivelor propuse.

DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Sistem de codificare Indicator: de ex. C OI XXX, XXX OI, RI XXX
C OI – Indicator comun al randamentului
OI –Indicator al randamentului
RI – Indicator al rezultatului
XX – Număr de prioritate (Primele două cifre)
X – Număr indicator (Ultima cifră)

NA – Nu este aplicabil
TBD- de stabilit

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

		ID	Denumire indicator	Unitatea de măsurare	An de referință	Referință	Indicator valoare țintă	Surse	Frecvența măsurării
Obiectiv 1	Prioritatea 1.1	COI 111	Număr de instituții care utilizează sprijinul programului pentru cooperare în educație, C&D și inovație	Instituții	NA	NA	20	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		OI 112	Număr de persoane care beneficiază de toate tipurile de activități care au primit finanțare în programul CBC	Persoane	NA	NA	5.000	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		OI 113	Număr de instituții educaționale reabilitate / modernizate	Persoane	NA	NA	5	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		RI 111	Procentul studenților în educație terțiară din aria eligibilă din numărul total de studenți	Studenți terțiari	2012	18%	21%	Institutul Național de Statistică din România. Biroul Național de Statistică din Republica Moldova	2023
		RI 112	Rata ocupării forței de muncă în aria eligibilă	Procent	2012	42.45%	45%	Raport de evaluare ex-post / Institutul Național de Statistică din România, Biroul Național de Statistică din Republica Moldova	2023
	Prioritatea 1.2	OI 121	Număr de instituții care utilizează sprijinul programului pentru cooperare în C&D și inovație	Instituții	NA	NA	5	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		RI 121	Numărul de cereri de patente depuse in aria eligibilă	Patente	2015	422	443	Raport de evaluare ex-post / Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci din România / Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală din Republica Moldova	2023

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Obiectiv 2	Prioritatea 2.1	COI 211	Număr de instituții care utilizează suportul programului pentru promovarea culturii locale și pentru conservarea patrimoniului istoric	Instituții	NA	NA	10	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		COI 212	Numărul locațiilor istorice și culturale îmbunătățite	Situri culturale și istorice	NA	NA	5	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		RI 211	Numărul de cazări în aria eligibilă	Cazări	2012	2.070.257	2.173.500	Raport de evaluare ex-post / Institutul Național de Statistică din România Biroul Național de Statistică din Republica Moldova	2023
Obiectiv 3	Prioritatea 3.1	COI 311	Lungimea totală a drumurilor reconstruite și actualizate	KM	NA	NA	12	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		OI 312	Numărul de mecanisme comune dezvoltate pentru sprijinirea îmbunătățirii infrastructurii transfrontaliere (documente de planificare comună, incluzând: strategii, planuri, planuri de acțiune, precum și mecanisme de facilitare multimodale)	Mecanisme	NA	NA	5	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		OI 313	Număr de instrumente suplimentare TIC dezvoltate pentru a sprijini cooperarea transfrontalieră	Instrumente TIC	NA	NA	5	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		OI 314	Număr de inițiative de transport transfrontalier dezvoltate, conforme normelor de protecție a mediului (fără emisii de carbon)	Inițiative	NA	NA	4	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		RI	Volum trafic transfrontalier	Puncte de trecere	2013	3.684.726	3.868.962	Poliția de Frontieră din România. Poliția de Frontieră din Republica	2023

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR PETIȚII
3

		311	(feroviar, rutier)					Moldova	
		RI 312	Rata de conectivitate din aria eligibilă	Procent (unități conectate din numărul total)	2012	42%	60%	Raport de evaluare ex-post / Institutul Național de Statistică din România Biroul Național de Statistică din Republica Moldova	2023
Obiectiv 4	Prioritatea 4.1	COI 411	Populația acoperită de servicii de sănătate mai bune, consecință directă a sprijinului acordat prin program	Locuitori	NA	NA	200.000	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		OI 412	Numărul unităților îmbunătățite din infrastructura medicală	Unități de infrastructură pentru servicii medicale	NA	NA	3	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		RI 411	Numărul de noi cazuri medicale înregistrate	Cazuri medicale (mii)	2013	2780	2.502	Raport de evaluare ex-post / Institutul Național de Statistică din România Biroul Național de Statistică din Republica Moldova	2023
	Prioritatea 4.2	COI 421	Populația care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor.	Persoane	NA	NA	10.000	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		OI 422	Număr de acțiuni comune incluzând operațiuni soft[13], precum și investiții comune în infrastructură în domeniul situațiilor de urgență și prevenirii dezastrelor create de om	Acțiuni comune	NA	NA	20	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023

[13] Inclusiv, dar fără a se limita la schimburi de experiență, cursuri de formare, vizite de studiu, sesiuni de planificare comune, recent dezvoltate: hărți, baze de date, sisteme / structuri, echipamente achiziționate etc.

		RI 421	Timpul mediu de răspuns pentru situații de urgență în aria eligibilă	Minute	2015	15'06''	14'03'''	Sondaj / Inspectoratul General pentru Situații de Urgență din România. Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale din Republica Moldova	2023
	Prioritatea 4.3	OI 431	Număr de participanți implicați în proiectul de construire a capacității (schimburi de experiență, vizite de studiu, sesiuni de formare, etc.)	Facilități	NA	NA	300	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		OI 432	Număr de secții de poliție, poliție de frontieră și servicii vamale modernizate în aria eligibilă	Facilități	NA	NA	10	Baza de date a proiectelor/ rapoarte ale proiectelor	2018, 2021, 2023
		RI 431	Creșterea ratei numărului anual al persoanelor ce trec granița față de numărul personalului vamal direct angajat la punctele de trecere a frontierei	Treceri pe an Angajat pe an	2015	6639	7635 (15% creștere)	Agenția Națională de Administrare Fiscală. România, Ministerul Afacerilor Interne, România, Poliția de Frontieră din România, Poliția Română Biroul Vamal și Poliția de Frontieră a Republicii Moldova	2023
		RI 432	Nivelul de încredere a cetățenilor în poliție.	Nivelul de încredere a populației exprimat în procente	2015	38.05%	43%	Barometre anuale de opinie INSCOP (România) IPP (Moldova)	2023

3.4. Aspecte transversale

O serie de elemente importante pentru o cooperare de succes, susținută și cuprinzătoare pe parte transfrontalieră vor fi asigurate ca modalități orizontale la nivel de priorități ale Programului, mai degrabă decât ca priorități tematice distincte. Aceste aspecte transversale suntadiționale priorităților și obiectivelor programului și sunt semnificative pentru orice activitate din cadrul proiectului. Se așteaptă ca solicitanții să ia în considerare aceste teme esențiale atunci când dezvoltă proiectele.

Normele ENI CBC[14] necesită o descriere a modalităților prin care următoarele aspecte transversale vor fi integrate în timpul implementării programului, unde este cazul: democrație și drepturile omului, sustenabilitatea mediului înconjurător, egalitatea de gen și HIV / SIDA. Integrarea la nivel de proiect a problemelor esențiale relevante descrise mai jos va fi:

- ✓ evaluată în cadrul procesului de selecție și inclusă in criteriile de evaluare a proiectelor;
- ✓ verificată în rapoartele din timpul vizitelor de monitorizare a proiectului.

Informații suplimentare privind cerințele de raportare și de selecție a proiectelor se vor pune la dispoziție în Ghidul solicitantului, în Manualul de implementare sau în documente similare emise la nivel de program

Temele transversale includ:

- Democrația, participarea și drepturile omului;
- Oportunități egale (promovarea egalității de gen și oportunităților pentru tineri);
- Sustenabilitatea mediului;
- HIV/SIDA

Temele transversale includ:

- Democrația, participarea și drepturile omului;
- Oportunități egale (promovarea egalității de gen și oportunităților pentru tineri);
- Sustenabilitatea mediului.

Democrația, participarea și drepturile omului

În ceea ce privește democrația și drepturile omului , mai multe aspecte sunt incluse în strategia Programului ca probleme orizontale sau modalități care urmează să fie implementate în proiecte pe oricare dintre prioritățile selectate, în special:

- ✓ Acțiuni "Oamenii-pentru-oameni", inclusiv cooperarea consolidată dintre ONG-uri și alte grupuri ale societății civile
- ✓ Componente pentru consolidarea capacității ONG-urilor, care vor spori rolul actorilor non-statali si vor construi capacitățile partenerilor în procesul de adoptare a politicilor publice;
- ✓ Cooperarea consolidată între autoritățile regionale si locale, promovarea bunei guvernări si componentelor pentru consolidarea capacităților locale si regionale pentru autoritățile locale / regionale și agențiilor și care vor sprijini reforma administrației publice, descentralizarea și administrația publică locală;

Proiectele urmăresc să integreze considerentele legate de democrație, bună guvernare, drepturile omului și participare. Acestea pot include, de asemenea schimbul de bune practici, precum și raportarea periodică și proiectele de transparență financiară, rezultatele înțelese ale proiectului, larg circulate, asigurându-se că nu există nici o discriminare față de anumite grupuri-țintă, chiar dacă proiectul contribuie la asigurarea respectării drepturilor omului și a oricăror drepturi relevante.

Oportunități egale (promovarea egalității de gen, și oportunităților pentru tineri si bătrâni);

Promovarea egalității de gen, și oportunităților egale pentru tineri și bătrâni este importantă în conceperea programului ca o problemă orizontală să fie pusă în aplicare în proiecte pentru oricare

[14] Art. 4.3 Reglementări (UE) Nr. 897/2014

REPUBLICII MOLDOVA DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

dintre prioritățile selectate. Atât bărbații, cât și femeile au acces egal la beneficiile și oportunitățile programului.

Toate proiectele vor trebui să ia în considerare în mod adecvat problemele legate de gen - cum ar fi egalitatea de șanse, drepturile, distribuirea de beneficii, responsabilitățile pentru bărbați și femei. Acestea poate include integrarea perspectivei de gen în planificarea activităților, având în vedere probabilitatea de a crește egalitatea de gen după finalizarea proiectelor.

Programul urmărește promovarea oportunităților egale pentru prevenirea oricărei forme de discriminare bazată pe gen, origine etnică și rasială, naționalitate, religie sau credință, dizabilitate, limbă, boli cronice ne-contagioase, infectare cu HIV/SIDA, categorie socială, apartenența la un grup social defavorizat, vârstă sau orientare sexuală în timpul perioadei de derulare și în particular în ceea ce privește alocarea fondurilor. Se vor lua în considerare nevoile diferitelor grupuri țintă aflate în situație de risc în ceea ce privește acest tip de discriminare și în particular cerințele privind asigurarea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități

De asemenea, proiectele ar trebui să abordeze nevoile specifice ale tinerilor și să asigure participarea, indiferent de vârstă, a grupurilor țintă. În plus, toate operațiunile finanțate în cadrul programului trebuie să se asigure că activitățile implementate sunt în conformitate cu principiul egalității între bărbați și femei și nu generează niciun fel de discriminare.

Sustenabilitatea mediului înconjurător

Mediul înconjurător este esențial pentru proiectele din cadrul celor mai multe dintre obiectivele tematice selectate, în special pentru proiecte de sprijinire a construcției/ reabilitării / modernizării infrastructurii etc.

Toate proiectele finanțate în cadrul Programului vor trebui să integreze aspecte privind mediul înconjurător. Aceasta include respectarea bunelor practici de mediu pe parcursul implementării, în special în ceea ce privește eficiența energetică, precum și utilizarea apei și producerea de deșeuri, etc. Pe lângă verificarea respectării normelor în vigoare asupra mediului și dezvoltării durabile, programul încearcă să evite sau să reducă efectele dăunătoare mediului de intervenții și pentru a obține rezultate în ceea ce privește beneficiile climei și beneficiile sociale și, de mediu.

Pentru reducerea impactului asupra mediului, proiectele de investiții care vor fi finanțate în cadrul programului trebuie să ia în considerare anumite măsuri, identificate în raportul ESM.

HIV/SIDA

Epidemia de HIV/SIDA reprezintă o problemă importantă pentru cele două state, problema fiind abordată la nivel national prin programe care urmăresc prevenția și controlul.

Această temă orizontală, relevantă pentru program, va fi abordată în mod special prin apelurile de propuneri de proiecte din cadrul OT 2- Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovație și OT 8 – Provocări comune în domeniul siguranței și securității (Prioritatea 4.1 – Sprijin pentru dezvoltarea serviciilor de sănătate și a accesului la sănătate).

La depunerea cererilor de propuneri de proiecte, solicitanții vor trebui să descrie modul în care contribuie la respectarea egalității de șanse și a non-discriminării în cadrul cererii de finanțare, explicând felul în care prinicpiul oportunităților egale este ancorat în activitățile planificate. Trebuie avută în vedere evitarea unui impact negativ asupra grupurilor vulnerabile cu risc de dicriminare, la nivelul activităților și rezultatelor proiectelor, Toate aspectele legate de definirea discriminării, precizate mai sus, vor fi considerate. Această chestiune este considerate a fi o problemă orizontală în cadrul evaluării calitative a aplicațiilor.

Principiul oportunităților egale vor fi considerate în termeni de management al programelor.

Toate operațiunile depuse sub orice prioritate aleasă vor fi încurajate să includă activități care să ia în considerare principiul oportunităților egale și non-discriminării, având în vedere definiția de mai sus.

DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

De asemenea, proiectele se vor adresa unor nevoi specifice ale tinerilor şi vor asigura participarea indifferent de vârsta grupului ţintă. În plus, toate operaţiunile finanţate de program vor asigura că activităţile implementate sunt în conformitate cu principiul egalităţii dintre femei şi barbaţi şi nu generează discriminare de niciun fel, inclusive în cadrul selectării grupului ţintă care va include, în măsura în care este posibil, reprezentranţi din toate categoriile, ţinând cont şi de nevoile special ale categoriilor HIV/SIDA.

4. Structurile şi desemnarea autorităţilor competente şi organelor de management

Structuri comune

Comitetul Comun de Monitorizare (CCM): urmăreşte implementarea programului şi progresul, conform priorităţilor sale; examinează toate problemele care afectează performanţa programului;

Autoritatea de Management (AM): responsabilă pentru gestionarea programului, în conformitate cu principiul bunei gestionări financiare şi pentru a se asigura că deciziile Comitetului Comun de Monitorizare sunt conforme cu dispoziţiile de drept şi legile aplicabile;

Secretariatul Tehnic Comun (STC): organismul operaţional comun, asistă Autoritatea de Management, Autoritatea de Audit şi Comitetului Comun de Monitorizare, pentru îndeplinirea atribuţiilor care le revin;

Autoritatea de Audit (AA): se asigură că auditurile sunt efectuate pe sistemele de control şi management, pe un eşantion de proiecte adecvate şi pe conturile anuale ale programului. Autoritatea de Audit este asistată de *un Grup de Auditori* ce cuprinde un reprezentant din fiecare ţară participantă la program.

Structuri la nivel naţional

Autorităţi Naţionale (AN): numite de fiecare ţară participantă care poartă responsabilitatea finală pentru susţinerea Autorităţii de Management în punerea în aplicare a programului pe teritoriul său, pentru conformitate cu principiul bunei gestiuni financiare.

Punctul de Contact în materie de Control (PCC) - numit de fiecare ţară participantă, în scopul de a asista Autoritate de Management în efectuarea verificărilor în întreaga zonă vizată de program.

Organigrama indicativă a programului

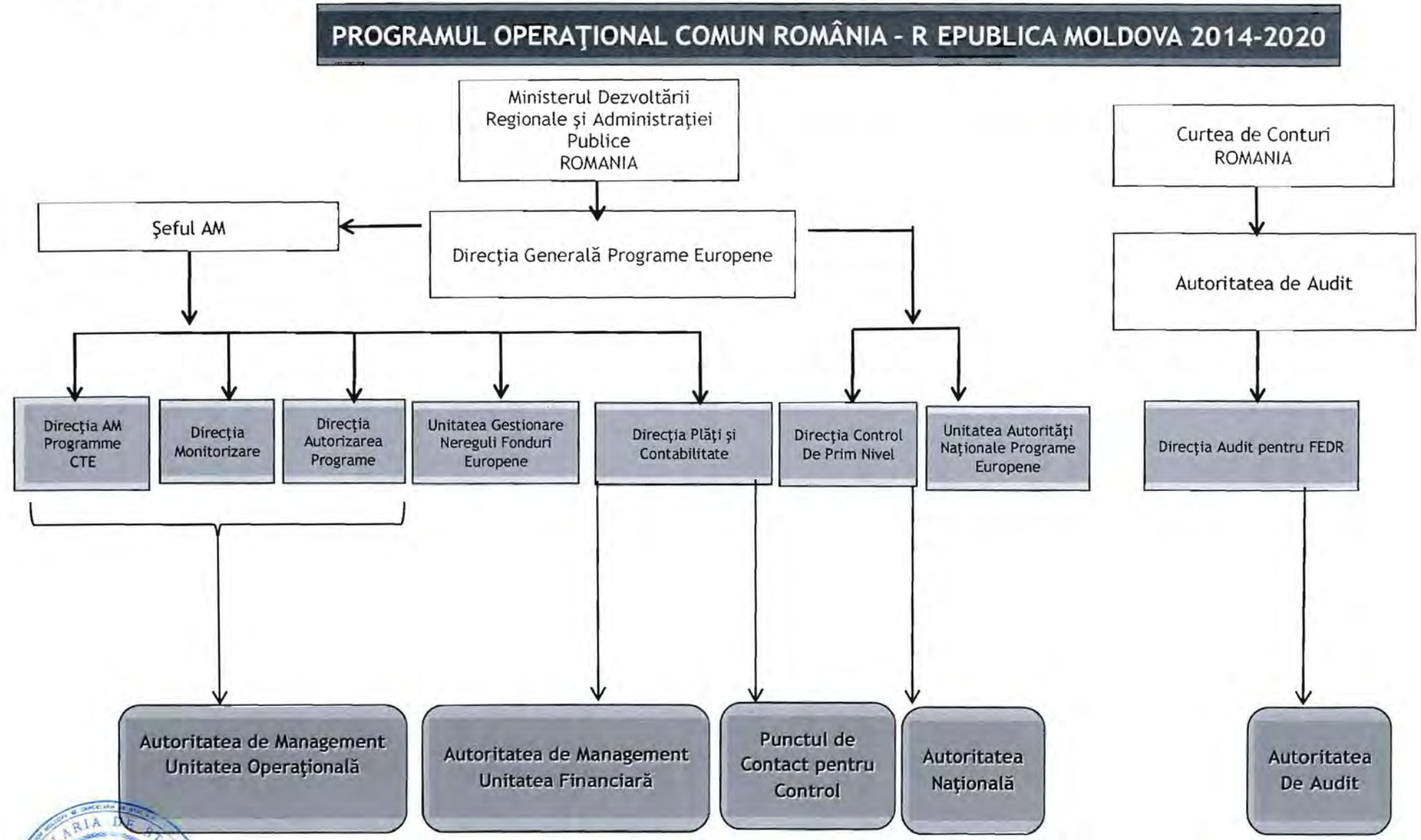

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECTIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR SI PETITII
3

4.1. Comitetul Comun de Monitorizare (CCM)

4.1.1 Componența Comitetului Comun de Monitorizare

Comitetul Comun de Monitorizare (CCM) va include, în calitate de **membri cu drept de vot,** reprezentanți de la nivel județean, nivel regional și nivel central (din care cel puțin un membru pentru fiecare țară va reprezenta fiecare Autoritate Națională și un membru pentru fiecare țară va fi desemnat de fiecare dintre ministerele Afacerilor Externe).

Alcătuirea orientativă a CCM constă în:

Pe partea română:

- reprezentanți ai județelor incluse pentru aria de bază a programului;
- reprezentanți ai Agențiilor de Dezvoltare Regională care acoperă aria de bază a programului;
- reprezentant al Ministerului Afacerilor Externe;
- reprezentant al Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice;

Pe partea moldovenească:
-reprezentant al Cancelariei de Stat a Republicii Moldova
-reprezentant al Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
-reprezentant al Ministerului Finanțelor
-reprezentant al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene
-reprezentanți ai autorităților locale și regionale
-reprezentant al societății civile

Modificări ale componenței Comitetului Comun de Monitorizare nu constituie o ajustare a programului și se pot face la inițiativele statelor participante. Cu toate acestea, pentru a menține funcționalitatea acestei structuri comune, vor fi luați în considerare un număr maxim de 8 membri cu drept de vot pentru fiecare țară. Comisia va fi informată cu privire la orice modificări privind componența CCM.

Fiecare țară participantă are drepturi egale de vot, indiferent de numărul de reprezentanți care pe care i-a numit.

Comitetul Comun de Monitorizare poate invita alte entități să desemneze observatori la reuniunile CCM, în mod permanent sau ori de câte ori este nevoie, pentru a asigura transparența și implementarea programului / sau pentru a evita dublarea finanțării. Acestea nu au drept de vot.

Comisia Europeană va fi implicată în activitatea Comitetului Comun de Monitorizare în calitate de observator. Aceasta va fi invitată la fiecare reuniune a CCM în același timp cu reprezentanții țărilor participante. Comisia poate decide dacă va participa sau la toate sau doar la o parte a reuniunilor CCM.

Comitetul Comun de Monitorizare va fi prezidat de un reprezentant al AM. Comitetul Comun de Monitorizare poate fi co-prezidat de un reprezentant al țării participante unde are loc ședința respectivă. Secretariatul Comitetului Comun de Monitorizare va fi asigurat de către un reprezentant al Secretariatului Tehnic Comun. Președintele CCM va fi moderator discuțiilor și va conduce discuțiile.
Președintele, secretarul și observatorii (inclusiv Comisia Europeană) care participă la reuniune, nu au drept de vot.
Co-președintele, ca reprezentant al unui stat participant, va avea drept de vot.

4.1.2 Funcționarea Comitetului Comun de Monitorizare

CCM elaborează și adoptă regulamentul de procedură prin unanimitate. Normele de procedură prevăd în detaliu procedurile de lucru ale CCM, inclusiv procedura de vot, normele de procedură scrisă, problemele administrative (de exemplu, numărul de reuniuni, costurile acoperite prin AT pentru organizarea întâlnirilor, normele pentru asigurarea co-președinției, etc.).

Comitetul Comun de Monitorizare se va întruni cel puțin o dată pe an. Va fi întrunit de către președinte la solicitatea Autorității de Management sau, în cazuri justificate, de către orocare dintre statele participante sau de către Comisie.

După fiecare reuniune a Comitetului Comun de Monitorizare se va redacta o minută care va fi semnată de președinte și secretar. O copie a acestor minute va fi distribuită reprezentanților statelor participante, CE și oricărui alt observator.

4.1.3 Sarcinile Comitetului Comun de Monitorizare

Comitetul Comun de Monitorizare va urmări evoluția și implementarea programului față de prioritățile sale, folosind indicatorii verificabili în mod obiectiv și valorile țintă conexe definite la Capitolul 3.3 Indicatorii Programului.

Comitetul Comun de Monitorizare va examina toate problemele care afectează performanța programului.Comitetul Comun de Monitorizare poate emite recomandări către Autoritatea de management cu privire la evaluarea și implementarea programului. Acesta monitorizează acțiunile întreprinse ca urmare a recomandărilor sale. Lucrările și procesul decizional al CCM sunt bazate pe principiile transparenței, tratamentului egal, obiectivității și competiției corecte.

Comitetul Comun de Monitorizare, în special:

- aprobă programul de lucru al Autorității de Management și planul său financiar, inclusiv utilizarea planificată a asistenței tehnice;
- monitorizează punerea în aplicare de către Autoritatea de Management a programului de lucru și planului financiar;
- aprobă criteriile de selecție a proiectelor care urmează să fie finanțate de către program
- aprobă orice propunere de revizuire a programului;
- este responsabil de procedura de selecție și evaluare aplicabilă proiectelor care urmează să fie finanțate prin program;
- examinează toate rapoartele prezentate de AM și, dacă este necesar, ia măsuri adecvate;
- analizează fiecare caz de recuperare adus în atenția sa de către AM;
- examinează aprobarea și rapoartelor anuale care urmează să fie prezentate CE conform Articolului 77 din Regulamentul de Implementare ENI CBC
- examinează și aprobă planul anual de monitorizare și evaluare ce urmează să fie prezentate la CE conform Articolului 78 din Regulamentul de Implementare ENI CBC
- examinează și aprobă planului de comunicare și informare anual care urmează să fie prezentat la CE conform Articolului 79 din Regulamentul de Implementare ENI CBC

4.2. Autoritatea de Management (AM)

În conformitate cu articolul 25 al Regulamentului de Implementare ENI CBC nr 897/2014, țările participante au nominalizat Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice [15] (RO), drept Autoritate de Management.

[15] *Decizia nr. 1 / 4 ianuarie 2013 privind organizarea și funcționarea Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice din România*

Autoritatea de Management este responsabilă pentru managementul programului, în conformitate cu principiul bunei gestionări financiare pentru a se asigura că deciziile Comitetului Comun de Monitorizare sunt conforme legilor aplicabile şi prevederilor acestora, după cum este prevăzut în articolul 26 din Regulamentul de Implementare ENI CBC nr 897/2014.

Autoritatea de Management se va asigura de asemenea că organizarea rganizarea internă a sistemului de Management şi Control este în conformitate cu principiul separării funcţiilor din cadrul structurilor, conform prevederilor Articolului 30 din Regulamentul de Implementare nr. 897/2014.

4.2.1. Procesul de desemnare

În urma adoptării programului de către Comisia Europeană, guvernul român va proceda la desemnarea Autorităţii de Management în conformitate cu articolul 25 din Regulamentul de punere în aplicare nr 897/2014.
Organismul de desemnare va fi Ministerul Fondurilor Europene (România*) care va iniţia o Hotărâre de Guvern pentru desemnare pe baza raportului şi opiniei Autorităţii de Audit.
În acest sens, Autoritatea de Audit trebuie să ia următoarele măsuri, în conformitate cu standardele de audit acceptate la nivel internaţional:

- Analizarea descrierii sistemului de control şi management
- Colectarea altor documente relevante şi examinarea lor
- Executarea activităţii de audit necesare, inclusiv, acolo unde este cazul, interviuri cu personalul
- Pregătirea avizului şi raportului şi o procedură de conciliere, inclusiv validarea constatărilor şi Concluziei.

Trebuie alocat timp suficient pentru a permite autorităţilor evaluate să răspundă la observaţii şi să furnizeze informaţii suplimentare.

Un calendar indicativ este prezentat mai jos:

Tabel 12: Calendar indicativ pentru procesul de desemnare

	Luna											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Aprobarea programului de către CE şi finalizarea DMCS de către AM												
Evaluarea conformităţii DMCS de către AA												
Elaborarea şi depunerea Raportului şi Opiniei AA												
Decizia de desemnare emisă de Ministerul Fondurilor Europene												
Transmiterea deciziei formale către CE												

4.2.2 Funcţiile Autorităţii de Management

Funcţiile Autorităţii de management vor fi îndeplinite de către Direcţia pentru Autorităţile de Management pentru Programele Europene de Cooperare Teritorială, Direcţia Monitorizare, Direcţia

de Autorizare Programul şi Direcţia de Plăţi şi Contabilitate, împreună cu alte departamente din cadrul Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice din România.

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECŢIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ŞI PETIŢII
85

Organigramă Indicativă Autoritatea de Management

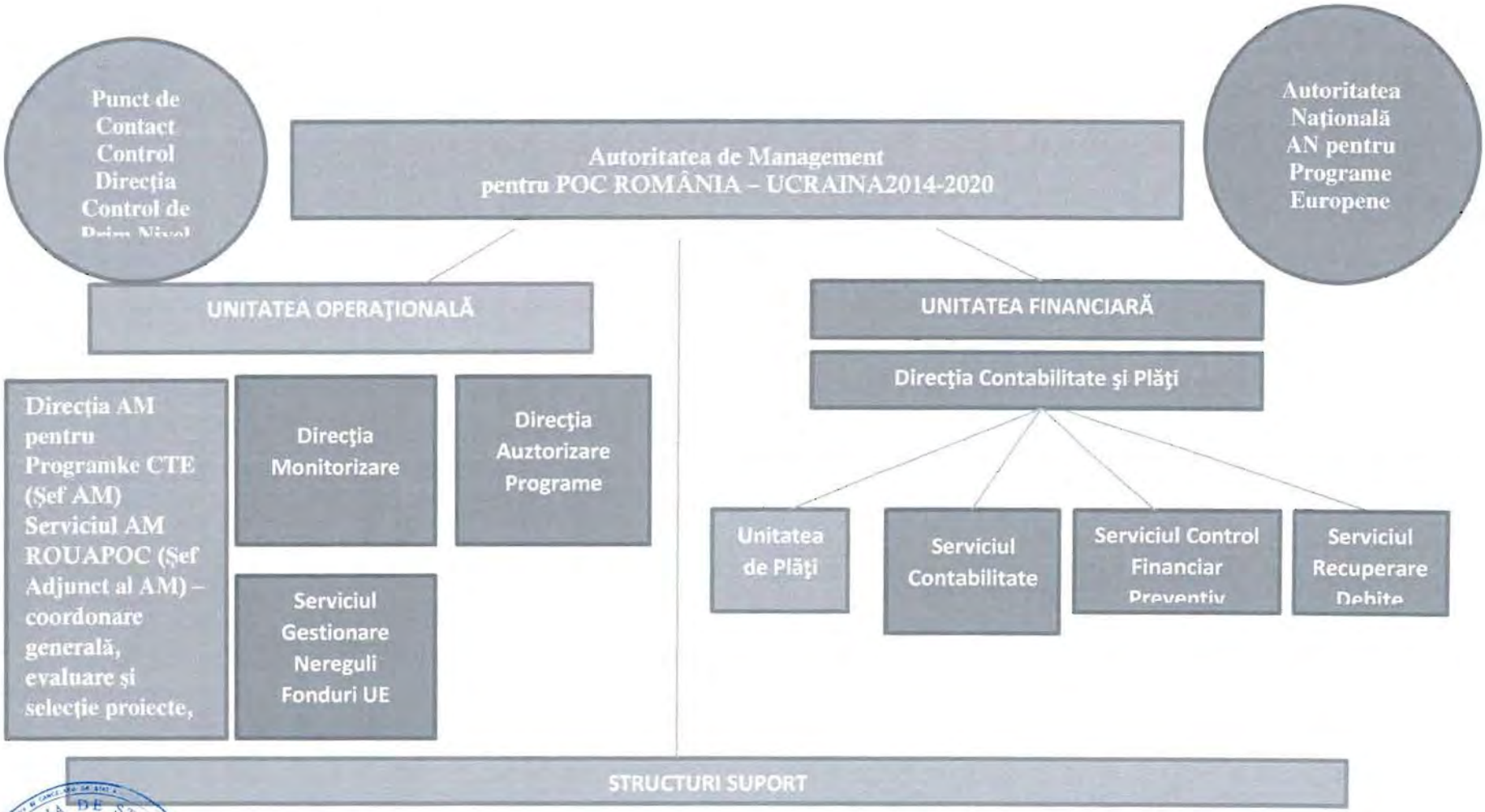

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECŢIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ŞI PETIŢII

În ceea ce privește managementul programului, Autoritatea de Management:

- Sprijină activitatea Comitetului Comun de Monitorizare și oferă informațiile necesare pe care le solicită pentru îndeplinirea sarcinilor sale, în special datele referitoare la progresul programului în realizarea obiectivelor și rezultatelor așteptate ;
- Elaborează și, după aprobarea de către Comitetul Comun de Monitorizare, transmite raportul anual și raportul final al Comisiei;
- Împărtășește informații relevante pentru realizarea activităţilor lor sau pentru implementarea proiectelor cu Secretariatul Tehnic Comun, Autoritatea de Audit şi cu beneficiari, Creează și menține un sistem computerizat pentru a înregistra și stoca date pentru fiecare proiect pentru care este necesară monitorizarea, evaluarea, gestionarea financiară, controlul de audit, inclusiv datele privind participanții la proiecte individuale, acolo unde este cazul. În special, trebuie să înregistreze și să stocheze rapoarte tehnice și financiare pentru fiecare proiect. Sistemul trebuie să furnizeze toate datele necesare pentru întocmirea cererilor de plată și conturilor anuale inclusiv înregistrări privind sumele de recuperat, recuperate, dar și reduse în urma anulării integrale sau parțiale a contribuției pentru un proiect sau program;
- Efectuează, , acolo unde este cazul, studii de impact asupra mediului la nivel de program
- Implementează planurile de informare și comunicare și informațiile în conformitate cu articolul 79 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 897/2014;
- Implementează planurile de monitorizare și evaluare în conformitate cu articolul 78 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 897/2014;
- Pune în aplicare mecanisme de coordonare care să promoveze complementarităţi și sinergii cu alte programe sau instrumente financiare în zona programului.

În ceea ce privește gestionarea și selecția de proiecte, Autoritatea de Management:

- Realizează și lansează procedurile de selecție;
- Gestionează procedurile de selecție a proiectelor și asigură transparența procesului de selecție;
- Pune la dispoziția beneficiarilor lideri un document cu condițiile de sprijin pentru fiecare proiect, inclusiv planul de finanțare și termenele de execuție;
- Semnează contractele cu beneficiarii;
- Gestionează proiecte

Privind asistența tehnică, Autoritatea de Management:

- Gestionează procedurile de atribuire a contractelor;
- Semnează contracte cu contractanții;
- Gestionează contracte.

Privind managementul financiar și controlul programului, Autoritatea de Management:

- Verifică dacă au fost furnizate serviciile, și livrate / sau instalate bunurile sau lucrările, și dacă cheltuielile declarate de beneficiari au fost plătite de ei și ca acest lucru este în conformitate cu legislația în vigoare, cu regulile și condițiile programului pentru susținerea proiectelor; În acest sens, se efectuează:
  - verificări administrative pentru fiecare cerere de plată a beneficiarilor;
    - În acest sens, în cazul în care instituția care găzduiește AM este și beneficiar în cadrul programului, modalitățile de verificare trebuie să asigure separarea adecvată a funcțiilor.
  - Verificări la fața locului ale proiectului
    - Verificările, conform articolului 6 (b) a Regulamentului de Implementare ENI CBC , se pot realiza pe eșantion
    - AM poate externaliza o parte sau toate verificările la fața locului, utilizând legislația națională privind achizițiile publice;
    - AM stabilește gradul de acoperire a frecvenței și verificarea la fața locului, astfel încât să fie proporțională la valoarea subvenției pentru un proiect și la

nivelul de risc identificat prin aceste verificări și audituri realizate de către Autoritatea de Audit pentru sistemele de control și management în ansamblu.

- Se asigură că beneficiarii implicați în implementarea proiectului au fie un sistem contabil separat sau o codificare contabilă adecvată pentru toate tranzacțiile legate de proiect;
- Pune în aplicare măsuri eficiente și antifraudă proporționale, luând în considerare riscurile identificate;
- Instituie proceduri care să asigure că toate documentele referitoare la auditul cheltuielilor necesare pentru a asigura o pistă de audit adecvată sunt ținute în conformitate cu cerințele prevăzute la articolul 30 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 897/2014;
- întocmește declarația de management și rezumatul anual menționat la articolul 68 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 897/2014;
- Elaborează și prezintă cererile de plată Comisiei, în conformitate cu articolul 60 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 897/2014;
- Întocmește conturile anuale;
- Ia în considerare rezultatele tuturor auditurilor efectuate de către sau sub responsabilitatea Autorității de Audit la elaborarea și depunerea cererilor de plată;
- Efectuează plăți către beneficiari cu care a fost semnat un contract de grant
- Menține înregistrările contabile în format electronic pentru cheltuielile declarate Comisiei și pentru plățile efectuate către beneficiari;
- Păstrează un cont al sumelor de recuperat și al sumelor reduse în urma anulării integrale sau parțiale a subvenției.

4.3. Autoritățile Naționale din România și Republica Moldova

Fiecare țară participantă a desemnat o Autoritate Națională pentru a sprijini Autoritatea de Management în gestionarea programului, în conformitate cu principiul bunei gestiuni financiare.

România a numit prin Hotărârea Guvernului nr. 1183/2014, în calitate de Autoritate Națională, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. Funcțiile Autorității Naționale vor fi îndeplinite de către o unitate de lucru, independent de Autoritatea de Management, Unitatea Autorității Naționale pentru Programe Europene, care va colabora cu unități suport din MDRAP pe probleme legate de nereguli și recuperare de fonduri plătite în mod necuvenit beneficiarilor romîâni, asigurând o segregare adecvată a funcțiilor.

În Republica Moldova, Autoritatea Națională desemnată pentru management este Cancelaria de Stat. Autoritatea Națională din Republica Moldova este organismul suprem, responsabil de implementarea prevederilor Acordului Financiar semnat u Comisia Europeană și AM, conform Articolelor 8 și 9 din Regulamentul de Implementare nr. 897/2014.

Autoritatea Națională din Republica Moldova este organismul responsabil pentru implementarea prevederilor incluse în acordul de finanțare stipulat în Articolele 8 și 9 din Regulamentul de Implementare ENI CBC.

4.3.1 Funcțiile Autorității Naționale (pentru ambele țări)

În calitate de suport pentru AM în gestionarea programului conform principiului bunei gestionări financiare, Autoritatea Națională:

Atribuții generale:

- Asigură coordonarea generală a instituțiilor implicate la nivel național în implementarea programului, incluzând, inter-alia, insituțiile cu calitatea de punct de contact în materie de control și membrii grupului auditorilor.
- Reprezintă statul în CCM.

- Este responsabilă de înființarea și funcționarea eficientă a sitemelor de management și control la nivel național și sprijină AM în îndeplinirea obligațiilor sale în conformitate cu articolul 30, alineatul 30 din Regulile de Implementare ENI CBC:

    - Aprobă lista auditorilor pre-selectați de către Punctul de Contact în materie de Control (pentru statul partener) în conformitate cu secțiunea 4.7.2
    - Sprijină AM / STC în derularea monitorizării proiectelor și a folow-up-ului
    - Furnizează informații de revizuire și privind punerea în aplicare a programului pe teritoriul său, pentru a fi utilizate pentru rapoartele anuale, inclusiv prin facilitarea procesului de colectare a datelor statistice și informațiilor financiare și pentru punerea în aplicare a programului pe teritoriul lor;
    - Furnizează informații pentru dezvoltarea sistemului computerizat (au acces la acesta)
    - Verifică acuratețea datelor relevante privind țara respectivă
    - Furnizează informațiile necesare pentru punerea în aplicare a planurilor de comunicare de informații si de pe teritoriul lor (de exemplu, informații cu privire la mass-media, de contact cu jurnalistul, sprijin pentru organizarea de evenimente, etc.), asigură respectarea practicilor privind informarea și publicitatea pe teritoriul lor.
    - Sprijină AM în elaborarea planului și în evaluarea și monitorizarea anuală
    - Facilitează (numai pentru Autoritatea Națională din Moldova) înființarea oficiului antena al STC pe teritoriul său

Atribuții privind apelurile de propuneri de proiecte

- Furnizează informații AM / STC despre beneficiari, procedurile naționale / cerințele de pe teritoriul lor (de exemplu, prevederile legii muncii, scutirea de TVA, probleme de eligibilitate, de achiziții publice)

- Contribuie la lansarea cererilor de propuneri de proiect pe teritoriul său

- Asigură diseminarea informațiilor privind programul pe teritoriul său, prin mijloacele disponibile

- Contribuie la organizarea de evenimente informative, forumuri de parteneriate și evenimente de pregătire pentru potențiali beneficiari ai proiectului pe teritoriul său

Atribuții privind evaluarea, selecția și contractarea:

- Sprijină AM / STC în efectuarea verificării eligibilității prin asigurarea verificării eligibilității entităților stabilite pe teritoriul lor. Sprijină AM / STC în faza de contractare pentru proiecte prin furnizarea sprijinului în etapa de negociere (clarificări cu privire la specificul legislației naționale, facilitând comunicarea cu beneficiarii/participarea la vizite de pre-contractare, etc.), inclusiv prin asigurarea prevenirii suprapunerii la nivel național

Pentru prevenirea, detectarea și corectarea neregulilor și fraudelor pe teritoriul lor, conform Regulamentului Comisiei nr. 897/2014 (MS) / Acordul de finanțare (PC), AN:

- Contribuie la elaborarea de ghiduri privind cheltuielile eligibile pentru beneficiarii proiectului, privind modul de aplicare a normelor naționale, raportarea proiectelor și contabilitatea, și raportarea, participarea (inclusiv prin intermediul unor reprezentanți ai unor instituții relevante) la evenimente de formare locale, organizate de AM / STC
- Notifica fraudele și neregulile detectate prin mijloace proprii, Comisie Europene și AM-ului, fără întârziere și le menține informate cu privire la progresele procedurilor legale și administrative aferente;
- Sprijină verificările efectuate de către AM / STC / alte organisme de control și audit
- Sprijină AM în implementarea corecțiilor în cazurile depistate

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Pentru punerea în aplicare, împreună cu organismele naționale competente, a măsurilor proporționale și eficiente de combatere a fraudei, luând în considerare riscurile identificate, AN:

- Sprijină AM în identificarea riscurilor pe teritoriul lor
- Definește împreună cu AM și cu organismele publice naționale relevante, măsuri antifraudă eficiente și proporționale care să fie puse în aplicare pe teritoriul lor

  - ***Pentru recuperarea sumelor datorate de beneficiarii stabiliți pe teritoriul lor, conform Regulamentului CE nr. 897/2014 (MS) / Acordul de finanțare (PC), AN:***

  - Sprijină AM în recuperarea sumelor plătite în mod necuvenit de la beneficiarii (persoane publice si private) stabiliți pe teritoriul lor, inclusiv dobânzile aferente conform articolului 74 din Regulamentul de Implementare ENI CBC.

  - Preia fișierele transferate de AM, în cazul în care AM nu a reușit să recupereze datoria de la un beneficiar stabilit pe teritoriul său și, în coordonare cu Punctul de Contact în materie de Control, va lua toate măsurile necesare pentru ca statul membru / țara parteneră să plătească suma datorată către AM sau (în cazul unei țări partenere) ca aceasta să acționeze așa cum prevede Acordul de Finanțare

  - Autoritatea Națională din Ucraina este organismul suprem responsabil de punerea în aplicare a prevederilor acordului de finanțare semnat cu Comisia Europeană și AM în conformitate cu Articolele 8 și 9 din Regulamentul CE de punere în aplicare nr. 897/2014.

În calitate de membru CCM, AN trebuie:

- să ofere feedback și să aprobe propunerile AM pentru planul de activitate, pentru planul financiar, pentru utilizarea AT, etc;
- să aprobe criteriile de selectare a proiectelor oferind îndrumări din punct de vedere legal pentru cerințe și pentru evaluare și contractare
- să sprijine AM în pregătirea procedurii de selecție și evaluare, inclusiv modelul contractului, asigurând conformitatea cu specificul legislației naționale pentru țara respectivă.
- să nominalizeze , în conformitate cu Secțiunea 6.1.2 de mai jos, membriîn Comitetului de Selecție pentru Program (CSP), care îndeplinesc toate cerințele administrative și de calitate stabilite de CCM, inclusiv cele legate de imparțialitate și confidențialitate
- să numească o persoană pentru a răspunde în timpul procesului de evaluare la întrebările (clarificările) CSP cu privire la particularitățile naționale în ceea ce privește criteriile de eligibilitate sau alte cerințe legale. Această persoană poate folosi orice mijloace procedurale și legale (inclusiv consultarea altor instituții naționale), în scopul de a elabora un punct de vedere fundamentat, asigurând, de asemenea, respectarea principiilor de imparțialitate și confidențialitate.
- să aprobe și/ sau să propună revizuirea programului care poate duce la implementarea mai eficientă a programului.
- să examineze rapoartele AM și să ia măsuri adecvate la nivel național atunci când este necesar
- să analizeze orice caz litigios adus în atenția sa de către AM, furnizând informații privind problemele naționale și aspectele specifice și, acolo unde este cazul, să decidă cu privire la cazurile litigioase, la cererea AM;
- să examineze și să aprobe rapoartele anuale
- să examineze și să aprobe monitorizarea anuală și planurile de evaluare
- să examineze și să aprobe informațiile anuale și planurile de comunicare,

4.4. Secretariatul Tehnic Comun și oficiile antenă

Secretariatul Tehnic Comun

Programul va înființa un Secretariat Tehnic Comun (STC), pentru a sprijini Autoritatea de Management, Comitetul Comun de Monitorizare și Autoritatea de Audit în îndeplinirea funcțiilor lor.

DIRECȚIA MANAGEMENTUL PROIECTELOR

Biroul Regional pentru Cooperare Transfrontalieră pentru Graniţa Romano-Moldovenească Iaşi a fost nominalizat ca STC prin Hotărârea de Guvern nr 274/22.04.2015.

Biroul Regional de Cooperare Transfrontalieră din Iaşi care găzduieşte STC-ul, este o persoană juridică solvabilă cu capacitate administrativă şi financiară. A fost înfiinţat în 2005 în conformitate cu prevederile Legii privind dezvoltarea regional nr.315/2004, înfiinţată de 2Agenţii de Dezvoltare Regională (ADR Nord Est şi ADR Sud-Est) cu scopul specific de a sprijini dezvoltarea regională şi cooperarea dintre România şi Republica Moldova şi implementarea de strategii şi proiecte care vizează atingerea acestui obiectiv. Ambele Agenţii de Dezvoltare Regională asigură sprijin tehnic şi financiar (prin contribuţii anuale ale consiliilor judeţene) în implementarea contractelor de finanţare aflate în execuţia programelor transfrontaliere.

Organizaţia ce găzduieşte STC a avut funcţii similare în perioada de programare anterioară, beneficiind de structuri de management în întregime funcţionale şi de resurse umane multiculturale cu experienţă în managementul programului. Întrucât personalul STC pentru Programul Operaţional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013 este deja format şi are experienţă, se vor prelua noile responsabilităţi, în conformitate cu un plan de transfer de personal pentru înfiinţarea STC pentru Programul Operaţional Comun România-Republica Moldova 2014 -2020.

Dacă va fi necesar, pe lângă resursele umane deja existente, vor fi organizate noi selecţii de personal la Secretariatul Tehnic Comun din Iaşi, pe baza criteriilor de selecţie aprobate de către CCM, printr-o procedură publică transparentă şi asigurând oportunităţi egale şi promovarea egalităţii între bărbaţi şi femei. Se va aplica legislaţia de muncă relevantă din România.

Biroul Regional de Cooperare Transfrontalieră din Iaşi pentru graniţa dintre România şi Republica Moldova este o entitate legală stabilită în conformitate cu o lege specială din 2004 cu scopul specific de a sprijini dezvoltarea regională şi cooperarea dintre România şi Republica Moldova şi implementarea de strategii şi proiecte care vizează atingerea acestui obiectiv.În timpul perioadei de programare 2007-2013, STC ul pentru Programul România-Ucraina-Republica Moldova a fost înfiinţat ca department separate în cadrul BRCT Iaşi, încredinţat cu sarcini specifice implementării Programului.

O structură indicativă a STC, incluzând funcţiile şi numărul de persoane, poate fi gasită în anexa VI. Structura propusă a luat în considerare natura şi complexitatea responsabilităţilor per funcţie şi experienţa actuală ca şi experienţa Programului România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013, şi factorii obiectivi care au impact direct asupra implementării Programului dar aflaţi în afara controlului său (de ex numărul de propuneri de proiecte depuse în urma unui apel de propuneri de proiecte).

BRCT Iaşi va furniza personal support pentru sprijinirea activităţii STC în termeni de management general, financiar, administrative, legal, achiziţii secundare şi resurse umane cu scopul de a asigura condiţii adecvate pentru realizarea responsabilităţilor respective.

Regulile privind achiziţiile pentru cheltuielile STC vor respecta legislaţia românească. Pentru a încheia contracte de servicii între organizaţia care găzduieşte STC ul şi Oficiul Antenă din Republica Modlova, se va aplica regulile PRAG,

4.4.1 Atribuţiile Secretariatului Tehnic Comun

STC va asista CCM în îndeplinirea funcţiilor sale, prin îndeplinirea funcţiilor de secretariat, în principal, prin:

- Organizarea şedinţelor CCM
- sub coordonarea AM, pregătirea şi expedierea a documentaţiei legate de proceduri scrise, informaţii sau alte consultări;
- Elaborarea procesului-verbal al reuniunilor, transmiterea spre aprobare către membri CCM
- Sub coordonarea AM, pregătirea deciziilor Comitetului Comun de Monitorizare;

STC va asista direct AM în îndeplinirea diferitelor sarcini, aşa cum este descris mai jos:

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

- Desfășoară activități de publicitate și informare cu privire la program (de exemplu, seminarii, conferințe, forumuri de parteneriat, contribuie la actualizarea website-ului programului, etc.) sub supravegherea Autorității de Management, și conform planurilor de comunicare si de informare
- Contactează oficiul antenă și coordonează activitatea acestuia;
- Colaborează cu organizații, instituții și rețele relevante pentru obiectivele programului;
- Sprijină AM în organizarea cererilor de propuneri, inclusiv la pregătirea pachetelor de aplicații;
- Efectuează vizite ex post ale proiectelor, în scopul de a verifica sustenabilitatea proiectelor, inclusiv respectarea prevederilor Art. 39 (3) din Regulamentul de punere în aplicare nr. 897/2014.

Realizarea activităților cu privire la selecția, contractarea și managementul proiectelor:

- Sub supravegherea AM coordonează generarea de proiecte prin organizarea de zile de informare cu sesiuni publice oferite potențialilor solicitanți cu privire la procedurile de solicitare finanțareSprijină AM în organizarea apelurilor de propuneri de proiecte, inclusiv în pregătirea ghidurilor solicitantului
- Organizează sesiunile de evaluare, asigură funcționarea secretariatului pentru Comitetele de Evaluare și participă cu personalul său ca ***evaluatori interni*** la evaluarea eligibilității și la etapa administrativă;
- Sprijină AM în procesul de contractare prin elaborarea documentației aferente pentru efectuarea vizitelor de pre-contractare la beneficiarii de granturi selectați;
- Cu sprijinul oficiilor-antenă, organizează și coordonează monitorizarea proiectelor, inclusiv vizitele pe teren;
- Primește și efectuează verificarea financiară și operațională a cererilor de plată, prezentate de beneficiari, împreună cu raportul și cu o listă de verificare a documentelor justificative
- Trimite documentele verificate la AM cu o notificare cu privire la respectarea regulilor programului în privința regularității și cererii de plată.
- Introduce și validează datele referitoare la proiectele din sistemul informatizat de monitorizare;
- Asistă beneficiarii în implementarea proiectelor

AM poate decide să delege și alte sarcini către STC în timpul implementării programului

STC va asista Autoritatea de Audit sau orice control din partea Uniunii Europene (Comisia Europeană, Oficiul de Luptă Antifraudă, Curtea Europeană de Conturi și orice auditor extern autorizat de către aceste instituții și organe), în executarea sarcinilor care le revin, prin:

- Sprijinirea organizării misiunilor de audit și de control, inclusiv organizarea aferentă vizitelor la fața locului.

STC își va derula atribuțiile în baza unui acord-cadru care să acopere întreaga perioadă de implementare a programului și întreaga gamă de sarcini care urmează să fie efectuate și contracte subsecvente multianuale, stabilind activități specifice care urmează să fie efectuate în diferite stadii de implementare a programului. Atât acordul-cadru cât și contractele ulterioare se încheie de către AM, folosind fonduri AT, în urma aprobării de către CCM a alocărilor financiare respective.

4.4.2 Oficii Antenă ale STC

Pentru a asigura o mai bună comunicare cu părțile interesate din Moldova și pentru a facilita accesul acestora la informații referitoare la program, dar și pentru sprijinirea AM în procesul de evaluare și implementarea monitorizării, în Republica Moldova se va înființa un oficiu antenă al STC

Oficiul antenă desemnat este localizat în Chișinău, în cadrul **Oficiul pentru Programele de Cooperare Transfrontalieră.** Autoritatea Națională va furniza sprijin pentru stabilirea oficiilor STC.

În acest sens, Autoritatea Națională va propune, iar Comitetul Comun de Monitorizare va aproba, organizația/ structura ce deține competențele și experiența necesară pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice oficiului STC.

Sarcinile oficiilor antenă STC vor fi limitate la acțiuni de comunicare și sprijin pentru AM și NA / PCC Republica Moldova și acestea nu vor fi însărcinate cu atribuții care implică exercitarea autorității publice sau utilizarea competențelor discreționare în hotărâri cu privire la proiecte, în timpul procesului de selecție sau de implementare.

Oficiul antenă STC are următoarele sarcini:

- Să realizeze activități de informare și publicitate aferente Programului, sub coordonarea STC;
- Să ofere sprijin AM / STC în timpul procesului de evaluare în ceea ce privește verificarea administrativă și a eligibilității solicitanților
- Să ofere sprijin AM/STC în procesul de contractare de granturi prin oferirea de informații privind legislația națională din Republica Moldova pe teme specifice, participând la vizite la fața locului la solicitarea AM/STC;
- Să sprijine STC în procesul de monitorizare a proiectelor, prin organizarea de vizite pe teren la partenerii de proiect situați în Republica Moldova.
- Să sprijine STC la efectuarea vizitelor ex-post la proiecte situate în Republica Moldova, în scopul de a verifica durabilitatea proiectelor, inclusiv respectarea prevederilor Art. 39 (3) din Regulamentul de implementare nr. 897/2014.
- Să sprijine STC în organizarea misiunilor ale autorității de audit sau oricăror organe de control (Comisia Europeană, Oficiul de Luptă Antifraudă, Curtea Europeană de Conturi orice auditor extern autorizat de aceste instituții și organe) în Republica Moldova.
- Să sprijine Autoritatea Națională și Punctul de contact în materie de Control în îndeplinirea sarcinilor lor.

Biroul Regional de Cooperare Transfrontalieră din Iași care găzduiește STC-ul va încheia contracte cu oficiul antenă utilizând bugetul de asistență tehnică, folosind o procedură de negociere cu o singură ofertă cu organele desemnate de Republica Moldova. Experții vor lucra în aceste organizații pe baza reglementărilor legislației naționale în vigoare.

Comitetul Comun de Monitorizare va fi consultat asupra sarcinilor principale care trebuie îndeplinite de oficiul antenă, precum și asupra alocării financiare corespunzătoare. În cazul în care vor trebui derulate achiziții în contextul acestor contracte, legislația națională din Republica Moldova va fi aplicată cu condițiile ca principiile PRAG sunt respectate în mod corect.

4.5. Autoritatea de Audit

Autoritatea de Audit din cadrul Curții de Conturi din România a fost desemnată de către țările participante ca Autoritate de Audit pentru program.

În îndeplinirea atribuțiilor sale, Autoritatea de Audit funcționează independent de Autoritatea de Management.

Atribuțiile Autorității de Audit

În conformitate cu articolul 28 din Regulamentul de punere în aplicare ENI CBC, principalele funcții ale AA vor fi :

- să se asigure că se efectuează audituri privind sistemele de control și management, pe un eșantion adecvat de proiecte și pe baza conturilor anuale ale programului
- să pregătească o strategie de audit care să stabilească metodele de eșantionare și metodologia și planificare misiunilor de audit pentru anul contabil curent și pentru următorii ani subsecvenți;

- să elaboreze o opinie de audit privind conturile anuale pentru exercițiul contabil precedent, în conformitate cu articolul 68 din Regulamentul Implementare ENI CBC;
- să elaboreze un raport de audit anual în conformitate cu articolul 68 din Regulamentul de Implementare ENI CBC.

Autoritatea de Audit va coordona planurile și metodele de audit cu Comisia Europeană și va transmite către CE rezultatele auditurilor efectuate cu privire la sistemele de control și management.

4.6 Grupul de Auditori

Autoritatea de Audit este asistată de un grup de auditori, alcătuit din reprezentanți ai Republicii Moldova și României.

Instituțiile care acționează în calitate de membri ai Grupului de Auditori (GA) din fiecare țară sunt:
- Pentru România: Curtea de Conturi Autoritatea de Audit, Direcția pentru FEDR.
- Pentru Republica Moldova: Curtea de Conturi, Departamentul Metodologie, Analiză și Planificare

Grupul de auditori este constituit în termen de trei luni de la desemnarea Autorității de management. Acesta va întocmi propriile reguli de procedură. Acesta se va întruni cel puțin o dată pe an și va fi prezidat de către Autoritatea de Audit.

Membrii GA vor fi numiți de către fiecare țară și vor fi independenți de celelalte organe naționale participante în program.

Membrii GA vor contribui la următoarele:

- Strategia de audit și alte actualizări anuale, care prevăd metodologia de audit privind conturile anuale și pe proiecte, metoda de eșantionare pentru auditurile proiectelor și planificarea auditurilor pentru anul fiscal în curs și pentru cei doi ani fiscali ulteriori;
- Opinia de audit privind conturile anuale. Acest aviz stabilește dacă conturile dau o imagine reală și fidelă și dacă tranzacțiile aferente sunt legale și dacă sistemele de control și juridice obișnuite sunt implementate în mod adecvat. Opinia precizează, de asemenea, dacă activitatea de audit pune la îndoială afirmațiile făcute în declarația de management menționată la articolul 68.2 (b) din Regulamentul de Implementare ENI-CBC;
- Raportul anual de audit furnizează un rezumat al controalelor efectuate de către AM, incluzând o analiză a naturii și dimensiunii erorilor și Punctele Slabe identificate, atât la nivel de sistem cât și de proiecte, precum și acțiunile corective întreprinse sau planificate.

4.7 Punctul de Contact în materie de Control

Fiecare țară participantă a numit un punct de Contact în materie de Control pentru a asista AM în efectuarea verificărilor în toată aria programului.
România a numit Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) ca punct de Contact în materie de Control în România. Funcția punctului de Contact în materie de Control se efectuează de către o unitate specializată din cadrul Direcției Control Prim Nivel, responsabil cu controlul primului nivel pentru programele de cooperare transfrontalieră, începând cu perioada de programare 2007-2013. Această unitate funcționează independent de AM, asigurând separarea adecvată a funcțiilor cu nivelurile de audit și management.

În plus, unitatea de control prim nivel din cadrul MDRAP va efectua verificările cheltuielilor la nivel de proiect pentru beneficiarii din România și pe cele legate de AT a programului. Nu este necesar ca beneficiarii din România să prevadă în bugetele proiectelor alocări financiare pentru auditul extern. Personalul unității de control prim nivel este format din funcționari publici cu experiența necesară în derularea activității conform Art. 32 din Regulamentul EC de Implementare nr. 897/2014.

Republica Moldova a desemnat Ministerul Finanțelor, Direcția Cooperare Internațională drept Punctul de Contact în materie de Control pentru Republica Moldova.

Punctul de Contact în materie de Control din Republica Moldova este responsabil de preselecția auditorilor independenți conform criteriilor prevăzute la Art. 32 din Regulamentul EC de Implementare nr. 897/2014.

4.7.1 Atribuțiile Punctului de Contact în materie de Control România:

- Instituie un sistem de control format din controlori naționali.
- Elaborează proceduri pentru sistemul național de control, coordonează controlorii și monitorizează respectarea procedurilor.
- Efectuează controlul calității lucrărilor controlorilor.
- Ia măsurile adecvate la nivel național pentru informarea beneficiarilor cu privire la existența sistemului național de control.
- Sprijină AM în elaborarea unor orientări privind verificarea cheltuielilor.
- Furnizează clarificări către beneficiari cu privire la normele naționale (de exemplu, Eligibilitatea cheltuielilor, achizițiile publice, dreptul muncii, taxele, auditorii contabili, etc.)
- Răspunde la posibile cereri de clarificare înaintate de către AM / STC (în timpul controalelor efectuate pentru emiterea unei cereri de plată).
- Sprijină verificările de proiect la fața locului efectuate pe bază de eșantion, de către AM sau de către organismul contractat de AM în acest scop, la cererea AM
- Controlorii efectuează verificarea 100% a cheltuielilor declarate de beneficiarii stabiliți pe teritoriul românesc, inclusiv 100% verificare la fața locului.

4.7.2 Atribuțiile principale ale Punctului de Contact în materie de Control din Republica Moldova sunt:

- Organizează selectarea auditorilor la nivel național. Colaborează cu AM pentru stabilirea criteriilor utilizate pentru selectarea auditorilor și pentru pregătirea termenilor de referință; Auditorii selectați efectuează verificarea 100% a cheltuielilor declarate de beneficiarii stabiliți în Republica Moldova, inclusiv 100% verificare la fața locului.
- Menține o bază de date actualizată a auditorilor și gestionează grupul de auditori (reînnoind periodic echipa, excluzând auditorii care au dat dovadă de performanță scăzută în activitatea lor de verificare sau care sunt în conflict de interese / incompatibilitate)
- Ia măsurile corespunzătoare la nivel național pentru informarea beneficiarilor cu privire la existența grupului de auditori și regulile de utilizare a auditorilor.
- Cu sprijinul STC / ACM, organizează cursuri pentru echipa de auditori, pentru a-i informa cu privire la caracteristicile specifice ale programului.
- Sprijină AM în elaborarea de orientări privind verificarea cheltuielilor.
- Oferă clarificări pentru beneficiari cu privire la normele naționale (de exemplu, Eligibilitatea cheltuielilor, achiziții publice, dreptul muncii, taxe, contabilitate, auditori, etc.)
- Răspunde posibilelor cereri de clarificare invocate de AM / STC (în timpul controalelor efectuate pentru emiterea cererilor de plată).
- La cererea Autorității de Management sau Autorității de Audit, efectuează controlul calității lucrărilor efectuate de auditori independenți, astfel încât să se asigure că auditurile sunt efectuate în conformitate cu standardele internaționale de audit.
- Participă la verificările de proiect la fața locului efectuate pe bază de eșantion, împreună cu AM sau cu organul contractat de AM în acest scop.

5. Implementarea programului

5.1.Descrierea sumară a sistemului de management și control

În conformitate cu Art. 30 din Regulamentul CE de Implementare nr. 897/2014, sistemele de management și control pentru Programul România – Republica Moldova includ:

(a) Funcțiile fiecărui organism implicat în control și management, inclusiv separarea funcțiilor în cadrul fiecărei instituții, organizarea lor internă, în conformitate cu principiul separării funcțiilor între și în cadrul acestor organisme;
(b) Proceduri pentru asigurarea regularității și corectitudinii cheltuielilor declarate;
(c) Sisteme electronice de date de contabilitate, depozitare, de raportare și de monitorizare
(d) Sisteme de raportare și monitorizare în cazul în care organismul responsabil încredințează executarea sarcinilor către un alt organism;
(e) Aranjamente pentru auditul funcționării sistemelor de control și management;
(f) Sisteme și proceduri care să asigure o pistă de audit adecvată;
(g) Procedurile de prevenire, detectare și corectare a neregulilor, inclusiv a fraudelor și recuperarea sumelor plătite necuvenit, împreună cu dobânzile;
(h) Procedurile de atribuire a contractelor pentru procedurile de selecție de proiecte și asistența tehnică;
(i) Rolul autorităților naționale și responsabilitățile țărilor participante, în conformitate cu Articolul 31 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 897/2014

Unele dintre informații sunt deja incluse în secțiuni specifice ale POC, în special:

- litera (a) cuprinsă în capitolul 4 cu privire la structurile și autoritățile programului ;
- proceduri de selecție a proiectelor, indicate la litera (h) sunt cuprinse în capitolul 6 al programului
- procedurile de atribuire a contractelor de asistență tehnică, de asemenea, la litera (h), sunt incluse în capitolul 6.5 din POC mai jos
- rolul autorităților naționale și responsabilitățile țărilor participante în concordanță cu Articolul 31(3) și (4), de asemenea menționate la punctul (i), sunt cuprinse în secțiunea 6.11 în cele ce urmează.

Alte proceduri și aranjamente pentru managementul, implementarea controlului și pentru asigurarea pistei de audit adecvate sunt descrise pe scurt mai jos.

Proceduri pentru asigurarea corectitudinii și regularității cheltuielii și veniturilor declarate

Programul prevede mai multe proceduri pentru asigurarea regularității corectitudinii și regularității veniturilor și cheltuielilor declarate de beneficiarii de proiecte către Autoritatea de Management:

- Monitorizare regulată, monitorizare ulterioară și sprijin prin STC acordat beneficiarilor proiectelor, inclusiv / pentru înființarea sistemelor bune de control intern, contabilitate și arhivarea documentelor justificative;
- Procedurile de verificare pentru veniturile și cheltuielile declarate
- Verificări la fața locului ale proiectelor de către AM & STC, cu sprijinul PCC;
- Analiza riscurilor și măsuri antifraudă
- Verificări ale eșantioanelor de operațiuni realizate de către Autoritatea de Audit cu sprijinul Grupului de Auditori.

În conformitate cu articolul 32 din Regulamentul de implementare nr 897/2014, cheltuielile declarate de beneficiari vor fi examinate fie de către un auditor (pentru beneficiarii din Republica Moldova) fie de către un funcționar public competent (pentru beneficiarii români).

Toate cererile de plată depuse de către beneficiari, indiferent dacă sunt intermediare sau finale, trebuie să facă obiectul **verificărilor administrative** efectuate de către AM, după o verificare a

conformității efectuată de către STC. Verificările se bazează pe o examinare a cererii de plată și a documentelor justificative relevante, precum rapoartele financiare si narative ale beneficiarului și Raportului de Verificare a Cheltuielilor emise de controlor/auditor. În plus, un eșantion de documente justificative de cheltuieli, precum procedurile de achiziții, facturi, dovezi de plată, de livrare și/ sau pontaj, poate fi examinat, în cazul în care apare necesitatea din rezultatul Raportului de Verificare a Cheltuielilor.

Verificările la fața locului se efectuează de către AM, în scopul de a verifica realitatea operațiunii, că livrarea produselor / serviciilor este în deplină conformitate cu termenii și condițiile Contractului de Grant, că declarațiile beneficiarului de cheltuieli și surse de finanțare sunt corecte și că acțiunile și cheltuielile sunt în conformitate cu normele Comunitare, ale programului și cu normele naționale. Verificările la fața locului se efectuează pe baza unui eșantion. AM trebuie să stabilească gradul de acoperire și frecvența verificărilor la fața locului, astfel încât acestea să fie proporționale cu valoarea grantului pentru un proiect și nivelul de risc identificat de aceste verificări și audituri de către Autoritatea de Audit pentru sistemele de control și management, ca întreg. AM poate externaliza o parte sau toate verificările la fața locului utilizând procedura națională de achiziții publice. La exercitarea verificărilor la fața locului asupra proiectelor, AM poate solicita sprijinul Punctului de Contact în materie de control.

Proceduri de plată

Beneficiarii vor primi următoarele plăți în timpul duratei de viață a proiectului, în conformitate cu Articolele 58-64 din Regulile de Implementare ENI CBC:

- O plată inițială în urma semnării contractului de grant. AM face plata către beneficiarul lider de proiect, în timp ce beneficiarul lider de proiectva distribui sumele corespunzătoare partenerilor.
- Plată intermediară, după aprobarea rapoartelor narative si financiare aferente, însoțite de rapoarte de verificare a cheltuielilor (RVC). AM face plata către beneficiarul lider de proiect.
- O plată pentru echilibrare, după aprobarea raportului final, de asemenea, însoțit de rapoartele de verificare a cheltuielilor (RVC)

Procedurile de plată au următoarele etape:

PLATA INIȚIALĂ:

1. Beneficiarul lider de proiect depune o cerere de plată către STC / AM.

2. AM face plata către beneficiarul lider de proiect,

3. Beneficiarul lider de proiect distribuie sumele corespunzătoare partenerilor.

PLĂȚI INTERMEDIARE ȘI PENTRU ECHILIBRAREA SITUAȚIEI:

1. Beneficiarul lider de proiect depune o cerere de plată către STC / AM, împreună cu rapoartele financiare și rapoartele narative si rapoartele de verificare a cheltuielilor.

2. Documentația depusă de Beneficiar lider de proiect este verificată de către STC și ulterior de către AM

3. AM face plata către beneficiarul lider de proiect,

4. Beneficiarul lider de proiect distribuie sumele corespunzătoare partenerilor.

Recuperarea sumelor cheltuite în mod necuvenit

Autoritatea de Management trebuie să fie în primul rând responsabilă prevenirea și investigarea neregulilor și pentru efectuarea corecțiilor financiare necesare precum și pentru urmărirea recuperării în legătură cu neregulile individuale sau sistemice detectate în proiecte, asistența tehnică sau din cadrul programului respectiv.

Corecțiile financiare pot duce la:

- Reducerea valorii contribuției UE ramursată structurilor programului care primesc fonduri de asistență tehnică;
- Compensarea sumei anulate contra unei plăți viitoare a contribuției UE către beneficiarul/beneficiarii de proiect sau către structurile programului care primesc fonduri de asistență tehnică;
- Emiterea unui ordin de recuperare solicitând de la beneficiarul/beneficiarilor de proiect sau structurilor care primesc fonduri de asistență tehnică din cadrul programului pentru plata sumei primite în mod nejustificat din contribuția UE.

Pașii de urmat atunci când vor fi emise ordinele de recuperare, sunt următorii:

1. AM se va asigura că creanța este certă, are fixată o valoare și este datorată.
2. Ofițerul de Autorizare al AM emite ordinul de recuperare, înregistrează datoria în sistemul de contabilitate și transmite ordinul de recuperare către beneficiarul lider de proiect.
3. AM primește plata de la beneficiarul lider de proiect în termenul fixat sau ia decizia să considerare recuperarea ca fiind litigioasă.
4. Dacă recuperarea nu vizează beneficiarul lider de proiect și beneficiarul lider de proiect nu reușește să asigure recuperarea de la beneficiarul în cauză, AM notifică oficial beneficiarul să ramburseze suma beneficiarului lider de proiect.
5. Dacă beneficiarul vizat nu rambursează beneficiarului lider de proiect suma datorată, AM va solicita țării participante în care beneficiarul este stabilit, să ramburseze sumele platite necuvenit, după cum urmează:

a) AM emite ordinul de recuperare prin Ofițerul de Autorizare al AM și transmite Autorității Naționale ordinul de recuperare;
b) În cazul în care recuperarea vizează un beneficiar stabilit în România, suma datorată va fi plătită de la bugetul de stat către AM fiind solicitată ulterior de la beneficiar;
c) În cazul în care recuperarea vizează un beneficiar stabilit în Republica Moldova, nivelul de responsabilitate al Ucrainei este cel stabilit în Acordul de Finanțare.

AM va exercita buna diligență pentru a asigura rambursarea ordinelor de recuperare cu sprijinul țărilor participante. În plus, pentru țările participante, AM va transmite dosarul de recuperare la CE. CE poate în orice moment să preia recuperarea sumelor fie direct de la beneficiar, fie de la statul participant în cauză. AM va informa CE cu privire la toate demersurile efectuate pentru recuperarea sumelor.

6. Orice sume recuperate vor fi alocate programului și introduse în sistemul de contabilitate. Fondurile recuperate de CE vor fi returnate și incluse în sistemul de contabilitate al programului.

În caz de renunțare la datorii, pașii de urmat sunt:

1. Propunerea de renunțare emisă de către AM în conformitate cu Art. 75.2 din Regulile de Implementare
2. Decizia emisă de către CCM
3. Comunicarea deciziei către CE și beneficiarul în cauză
4. Introducerea în sistemului contabil

Proceduri pentru întocmirea conturilor programului

În conformitate cu Articolul 68 din Regulile de Implementare ENI CBC, conturile programului se elaborează de către Autoritatea de Management. Aceste conturi vor fi și separate și independente și vor include numai operațiunile legate de program. Acestea sunt păstrate în așa fel încât să permită monitorizarea analitică a programului per obiectiv tematic și prioritate cât și asistență tehnică.

Activitatea de contabilitate asigură înregistrarea cronologică și sistematică, prelucrarea, publicarea și menținerea informațiilor referitoare la conturile programului atât pentru raportările interne cât și pentru cele externe.

Se folosește un sistem de contabilitate în partidă dublă. Acesta prevede următoarele:

- Înregistrare sistematică și cronologică, stocarea prelucrarea informațiilor care pot fi verificate pentru toate tranzacțiile contabile;
- Controlul operațiunilor și procedurilor de procesare folosite și exactitatea datelor contabile furnizate;
- Viziunea corectă și exactă a operațiunilor financiare în ceea ce privește utilizarea fondurilor ENI;
- Contabilitatea în lei și / sau euro;
- Contabilitate referitoare la angajamente.

Pregătirea înregistrărilor contabile și ale situațiilor financiare cu frecvență diferită: unele documente sunt pregătite zilnic, în timp ce altele sunt pregătite lunar, trimestrial sau anual.

Zilnic:

-Note contabile

Lunar:

- Balanța de verificare sintetica pentru toate prioritățile;
- Bilanț cumulat pentru întregul program;
- Foaie de conținut separată pentru fiecare prioritate;
- Jurnal contabil care înregistrează toate tranzacțiile;
- Registru general

Trimestrial și anual:

- Bilanț și anexe

Conturi analitice vor fi stabilite prin adăugarea de litere sau cifre după numărul de cont sintetic, cu scopul de a monitoriza prioritățile, obiectivele tematice, proiectele și beneficiarii.

Procedurile de monitorizare

Activități de monitorizare se efectuează la nivel de proiect, atât pe plan intern (de către partenerii de proiect), cât și pe plan extern (de către structurile programului). Scopul activităților de monitorizare la nivel de proiect este acela de a urmări progresul în implementarea proiectului, de a lua măsuri de remediere acolo unde este necesar cât mai curând posibil, precum și de a actualiza planurile de acțiune.

Monitorizarea proiectelor este procesul în derulare de colectare sistematică a informațiilor cu privire la rezultatele comportamentului si la anumite activități, analiza și utilizarea de informații prin intermediul documentelor și / sau prin vizite la fața locului, pentru a obține o vedere de ansamblu cu privire la progresul unui proiect.

Procedura de monitorizare este instrumentul managerial prin care se urmărește progresul financiar și tehnic realizat în implementarea proiectelor, la diverse niveluri, inclusiv prin compararea rezultatelor acestora cu obiective propuse pentru a îndeplini scopuri specifice.

Procedurile de monitorizare oferă un cadru operațional pentru realizarea monitorizării proiectelor de către AM și STC, prin determinarea modului de lucru, termenelor pentru aceste activități și responsabilitățile personalului implicat.

Utilizarea sistemelor electronice de date

Software-ul (Sistemul IT) care urmează să fie elaborat de Autoritatea de Management va include funcții de colectare, înregistrare și stocarea electronică a datelor pentru fiecare proiect, în scopul monitorizării, evaluării, managementului financiar, comunicării , auditului și controlului.

Software-ul va fi un sistem de management care să acopere întregul ciclu al programului și care să permită:

- Managementul procedurilor, incluzând fluxul de lucru pe program și pista de audit

- Monitorizarea informațiilor pentru toate structurile programului, incluzând panouri de control și alerte
- raportări

Procedura de management al riscurilor

În scopul de a monitoriza mediul intern și extern al programului pentru a identifica dacă ipotezele care au fost deja efectuate în cadrul POC sunt susceptibile de fi adevărate, precum și noile riscuri care pot apărea, un sistem de gestionare a riscurilor va fi pus în aplicare. Acesta va include o procedură adecvată pentru identificarea riscurilor precum și acțiunile care pot fi întreprinse pentru a gestiona sau pentru a reduce riscurile.

Procedura de gestionare a riscurilor descrie, ținând seama de principiul proporționalității, sistemul pus în aplicare pentru a se asigura că un exercițiu de gestionare a riscurilor adecvat se realizează cel puțin o dată pe an și, în special, în cazul unor modificări majore ale activităților și / sau unor modificări ale mediului Programului. Procedura de gestionare a riscurilor descrie totodată, fluxul de lucru necesar pentru efectuarea exercițiului de gestionare a riscurilor și structurile, departamentele și personalul implicat, precum și documentele care urmează să fie pregătite.

Managementul riscului este un unui proces ciclic continuu care include următoarele etape:

- Identificarea și evaluarea riscurilor
- Planificarea activităților pentru reducerea riscurilor
- Implementarea activităților pentru reducerea riscurilor
- Revizuirea activităților de reducere a riscurilor și raportarea riscurilor

Procedura de arhivare de către organele din program

Documentele emise de orice departament al AM sunt proprietatea Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice din România. Acestea sunt păstrate pentru o perioadă de 5 ani de la închiderea oficială a Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020 în conformitate cu cerințele normelor europene și cu legislația românească cu privire la păstrarea documentelor la autorii și proprietarii lor.

Procedura de verificare a capacităților STC pentru îndeplinirea sarcinilor delegate

AM va delega către STC mai multe sarcini referitoare la managementul zilnic al programului prin intermediul unui acord cadru semnat cu persoana juridică care găzduiește STC. Verificările efectuate de AM pentru evaluarea și monitorizarea capacității STC de a efectua sarcinile delegate vor consta în verificarea continuă a sarcinilor delegate pe baza documentelor depuse de STC conform procedurilor AM și STC și prin verificări periodice/ad-hoc la fața locului.

Verificarea sarcinilor delegate se va concentra în principal pe următoarele aspecte:

- conformitatea instituțională și capacitatea
- utilizarea corectă a procedurilor STC
- diverse documente și rapoarte întocmit de STC în vederea desfășurării activităților delegate
- condiții și operațiunile relevante privind desfășurarea activităților delegate conform acordului de implementare

AM va analiza rezultatele verificărilor pentru a stabili măsuri corective menite să îmbunătățească performanța în activitatea STC.

Proceduri pentru managementul neregulilor

Prevenirea, detectarea și corectarea neregulilor și fraudei sunt responsabilitatea comună a organelor comune din cadrul programului și a țărilor participante și afectează numeroase proceduri descrise în DSMC.

Prevenirea neregulilor atât la nivel de program cât și la nivel de proiect se poate rezuma la trei tipuri de acțiuni:

- Informare
- Consolidarea capacităților
- Suport

Autoritatea de Management va asigura un set unitar de reguli pentru a constata tipurile de nereguli și măsurile de corecție corespunzătoare. Acest set de reguli va lua în considerare natura și gravitatea neregulilor și pierderile financiare și se va aplica o corecție financiară proporțională.

Principalele proceduri și acțiuni care trebuie derulate pentru detectarea neregulilor și fraudei precum și structurile responsabile sunt:

Procedură/Acțiune	Organ responsabil
Raportul de verificare a cheltuielilor (RVC)	Controlori/auditori, PCC
Verificarea documentelor justificative	Controlori/auditori, STC, AM & PCC
Verificări la fața locului	AM & Stat Partener PCC
Rapoarte de progres	STC & AM
Follow-up & și monitorizare regulată	AM și STC cu sprijinul AN
Vizite la evenimente/activități din cadrul proiectului	STC, OA, AM & AN
Verificări prin sondaj, inclusiv verificări privind executarea lucrărilor de controlori (refacerea si verificarea documentelor de lucru)	AA & Curtea de Conturi

Când sunt identificate nereguli în cadrul procedurilor de verificare cu privire la o cerere de plată, AM poate reduce suma de plată din finanțarea UE sau rambursarea pentru cheltuielile de Asistență Tehnică. Altfel, imediat ce neregula este confirmată de către AM, aceasta va decide cu privire la procedura aplicabilă pentru recuperarea sau reducerea sumei datorate.

Proceduri pentru auditarea funcționării sistemelor de control și management, contabilitate și operațiuni

Manualul de audit al Autorității de Audit ENI 01[16] descrie procedurile de urmat pentru auditurile privind sistemul de management și control, eșantionul corespunzător de proiecte precum și conturile anuale ale programului.

Manualul de audit oferă o descriere a procedurilor de lucru pentru diferite faze ale unui audit, de exemplu planificarea auditului, studiu preliminar, evaluarea riscurilor, performanța angajamentelor, înregistrarea și documentarea, supravegherea, raportarea, procesul de asigurare a calității și revizuire externă, utilizarea muncii altor auditori, utilizarea oricăror tehnici de audit asistate de calculator (CAAT), metodele de eșantionare utilizate, etc.

Manualul de audit conține referințe la pragurile de materialitate și alți factori cantitativi și calitativi de luat în considerare în evaluarea materialității constatărilor auditului pentru auditurile de sistem, de operațiuni și ale conturilor anuale.

DIRECȚIA MANAGEMENTUL UMENTELOR ȘI PETIȚII

[16] Manualul de audit va fi elaborat de către Autoritatea de Audit și va fi disponibil numai Grupului Auditorilor

Manualul de audit conține o descriere a fazele raportării (întocmirea rapoartelor de audit, proceduri contradictorii cu entitatea auditată și rapoarte finale de audit), termene de raportare, procese de follow-up.

Autoritatea de Audit va fi asistată de un Grup de Auditori alcătuit dintr-un reprezentant al fiecărei țări participante la program.

Autoritatea de Audit va lua în considerare Ghidul nr. 25 al Ghidului European de Implementare pentru Standardele de Audit INTOSAI [17], privind conceptul de utilizare a lucrării altor auditori și experți de către Instituțiile Europene Supreme de Audit. Acest ghid face referire în mod special la cerințele ce trebuie respectate în funcție de gradul de dependență de activitatea desfășurată de alți auditori în fiecare fază a auditului, fie în scop de planificare, ca parte a probei de audit, fie la finalul testării.

Amploarea procedurilor pe care trebuie să le efectueze un auditor principal pentru a obține suficiente probe de audit privind adecvarea activității celuilalt auditor pentru obiectivele auditorului principal, în contextul misiunii specifice depinde de etapele auditului în care activitatea altor auditori poate fi utilizată. Când lucrarea este utilizată ca probă de audit, analiza Autorității de Audit va fi mai detaliată.

Instrucțiuni suplimentare sunt furnizate de ISSAI 1610[18] (include ISA 610), privind cu utilizarea lucrării auditorului intern, și de ISSAI 1620[19], privind utilizarea lucrării expertului unui auditor.

Modificarea DSMC

Modificările pot apărea ca propunere a Autorităților Naționale, STC, AM sau AA, cu scopul de a creşte eficiența și eficacitatea programului și implementării proiectului sau pentru a corecta deficiențele sistemului.

Pot fi două tipuri de modificări ale DSMC (Descrierea Sistemelor de Management și de Control):

- Modificări minore ce nu afectează semnificativ sistemul de management și de control (ex. modificări în denumirea instituțiilor sau departamentelor implicate în sistem cu menținerea funcțiilor descrise, modificarea numărului de personal, modificări minore ale procedurilor interne ale structurilor de management). Se va notifica CCM cu privire la natura modificării;
- Modificări semnificative care vor fi aprobate de către CCM. Versiunea revizuită a documentului va fi pusă la dispoziția tuturor structurilor și autorităților din cadrul programului precum și a Comisiei Europene.

5.2. Calendarul Programului

Tabelul 13- Calendar provizoriu pentru implementarea Programului

	2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Perioada de execuție																				
Semnarea acordurilor de finanțare																				
Întruniri CCM																				
Înființarea STC/OA			JTS	BO																

[17] http://eca.europa.UE/portal/pls/portal/docs/1/134817.PDF
[18] http://www.issai.org/media/13128/issai_1610_e_.pdf
[19] http://www.issai.org/media/13188/issai_1620_e_.pdf

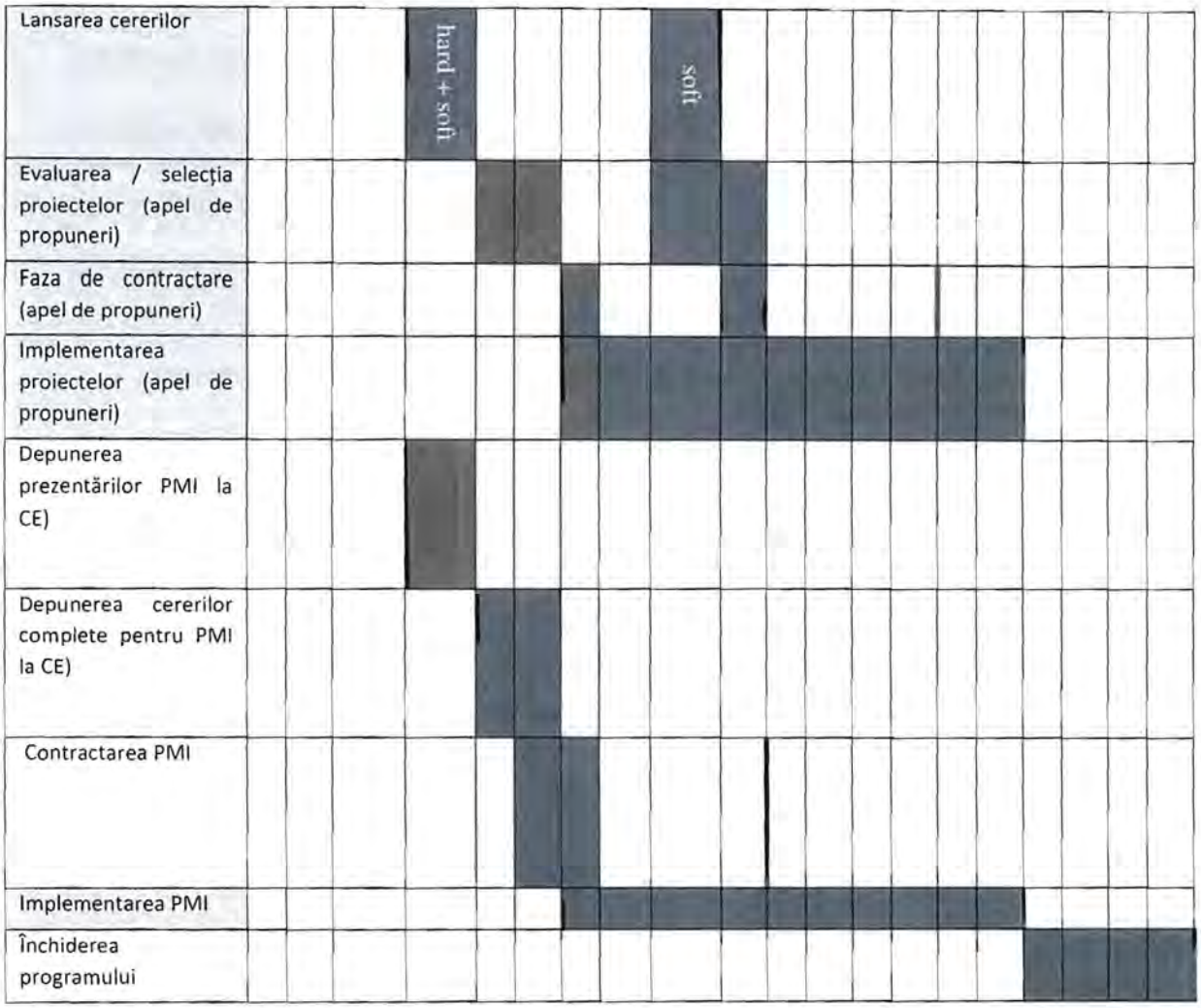

6. Procedurile de evaluare și selecție a proiectelor

În cadrul Programului România-Republica Moldova, proiectele vor fi selectate, în principal, în urma apelurilor pentru propuneri de proiecte. Cu toate acestea, maxim 30% din fondurile programului pot fi acordate prin atribuire directă.

6.1 Selecția în urma apelurilor pentru propuneri de proiecte

Selecția proiectelor depuse în urma cererii de propuneri lansate în baza Programului se va face în cadrul unui proces care constă în mai multe etape ce implică atât structuri comune, autorități naționale, cât și evaluatori independenți. În continuare sunt prezentate rolurile și responsabilitățile fiecărui actor implicat și un rezumat al procesului.

6.1.1 Roluri și responsabilități

Atribuțiile Comitetului Comun de Monitorizare:

- Aprobarea criteriilor de selecție a proiectelor și îndrumarea din punct de vedere juridic privind cererile și evaluarea suplimentară;
- Desemnarea, împreună cu AN-urile a membrilor Comitetului de Selecție a Proiectelor și aprobarea membrilor echipei implicate în evaluare (Coordonator, Secretar, asesori interni);
- Aprobarea rapoartelor de evaluare după fiecare etapă și solicitarea de evaluări suplimentare efectuate de asesori externi, numai în situații justificate;
- Aprobarea termenilor de referință pentru asesorii externi.

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
DIRECȚIA MANAGEMENTUL DOCUMENTELOR ȘI PETIȚII

Atribuțiile Autorității de Management:

- Pregătirea documentației pentru apelurile de propuneri de proiecte cu sprijinul Autorităților Naționale și STC
- Desemnarea Coordonatorului Comitetului de Selecție a Proiectelor din rândul angajaților AM/STC;
- Contractarea asesorilor externi în urma unei proceduri de achiziție în conformitate cu legea națională privind achizițiile publice ;
- Luarea de măsuri pentru a evita orice dublă finanțare a activităților din cadrul proiectelor, transmițând lista proiectelor către Autoritățile Naționale și Comisia Europeană.

Secretariatul Tehnic Comun și Oficiile antenă

- Sprijinirea AM în pregătirea documentelor pentru apelul pentru propuneri de proiecte.
- Organizarea procesului de evaluare
- Participarea cu personalul propriu ca ***asesori interni*** în evaluarea eligibilității și etapa administrativă;
- Desemnarea Secretarului Comitetului de Selecție a Proiectelor.

Atribuțiile Autorităților Naționale:

- Sprijinirea AM în pregătirea procedurii de evaluare și selecție, inclusiv a modelului de contract, asigurând respectarea legislației naționale din țara fiecărui participant;
- Sprijinirea Comitetului de Selecție a Proiectelor la verificarea eligibilității aplicațiilor.

Atribuțiile Comitetului de selecție a proiectelor

- Coordonarea activității evaluărilor asesorilor și externi și verificarea calității activității lor;
- Întocmirea rapoartelor de evaluare în urma fiecărei etape a procedurii de selecție;
- Păstrarea corespondenței scrise cu Comitetul Comun de Monitorizare.

Atribuțiile evaluatorilor externi:

- Evaluarea propunerilor de proiecte în toate etapele evaluării, cu excepția evaluării administrative și a eligibilității, care sunt efectuate de asesorii interni;

6.1.2 Caracteristicile principale ale procesului de selecție

- Toate persoanele implicate în Procesul de evaluare trebuie să respecte cu strictețe principiile următoare:
  - **Confidențialitate**: Informațiile puse la dispoziția persoanelor implicate în Procesul de evaluare vor fi tratate ca strict confidențiale;
  - **Obiectivitate**, *independență, imparțialitate și tratament egal*: propunerile de proiect trebuie evaluate la fel și tratate corespunzătorîn același mod ca urmare a unei analize, strict pe baza informațiilor;
  - **Transparență** *și claritate*
  - **Concurență loială**.

Tipuri de proiecte

Sunt definite două tipuri de proiecte conform criteriilor stabilite în Art. 43 (2) ENI CBC IR: existenta unei componente de infrastructură de minim **1 milion de euro** (pentru care sunt prevăzute cerințe specifice), după cum urmează:

- Proiecte soft –proiecte care nu includ o componentă de infrastructură sau componenta de infrastructură este **sub 1 milion euro/** proiect;
- Proiecte hard – proiecte de infrastructură cu componentă de infrastructură de minim **1 milion euro/ componentă de infrastructură*.**

***Nu este permisă divizarea artificială a componentei de infrastructură în scopul evitării cerințelor administrative.**